

LETNO POROČILO 2019

Kočevje, marec 2020

Hydrovod d.o.o., družba za komunalno dejavnost, Ljubljanska c. 38, 1330 Kočevje, tel.: **01 8938 170**, fax: 01 8938 184,
hydrovod@hydrovod.si, www.hydrovod.si, TRR: SI56 0232 0001 9840 967, ID za DDV: SI50590049

Družba je vpisana pri Okrožnem sodišču v Ljubljani, osnovni kapital: 1.350.000,00 EUR, matična številka: 5073251000

KAZALO VSEBINE

1	Uvodni del s poudarki	3
1.1	<i>OSNOVNI PODATKI O PODJETJU</i>	3
1.2	<i>KONTAKTNI PODATKI ZA PODJETJE</i>	3
1.3	<i>ORGANIZACIJSKA STRUKTURA PODJETJA</i>	3
1.4	<i>OSNOVNA NALOGA PODJETJA</i>	4
1.5	<i>LASTNIŠKA STRUKTURA PODJETJA</i>	4
1.6	<i>KRATKA PREDSTAVITEV PODJETJA TER DEJAVNOST PODJETJA</i>	4
1.7	<i>ZGODOVINA OSKRBE S PITNO VODO NA KOČEVSKO-RIBNIŠKEM OBMOČJU</i>	7
2	UVODNA PREDSTAVITEV POSLOVANJA DIREKTORJA DRUŽBE	10
2.1	<i>OSKRBA S PITNO VODO V LETU 2019</i>	18
2.1	<i>KRATEK POVZETEK UVODNE PREDSTAVITVE</i>	27
3	POVZETEK DOGAJANJ V LETU 2019	30
3.1	<i>INVESTICIJSKA IN VEČJA VZDRŽEVALNA DELA NA INFRASTRUKTURI</i>	37
3.2	<i>OBNOVA IN VZDRŽEVANJE HIŠNIH PRIKLJUČKOV IN IZDAJA SOGLASIJ</i>	45
3.3	<i>KOHEZIJSKA PROJEKTA – SORIKO, SUHOKRANJSKI VODOVOD</i>	49
3.4	<i>DRUGI POUKARI POSLOVANJA</i>	51
4	KAKO NAPREJ	70
5	ZAKLJUČEK	71
6	Poslovno poročilo	76
6.1	<i>ANALIZA POSLOVANJA DRUŽBE V LETU 2019</i>	76
6.1.1	<i>Prihodki in njihova struktura</i>	78
6.1.2	<i>Odhodki in njihova struktura</i>	79
6.2	<i>IZVAJANJE JAVNE GOSPODARSKE SLUŽBE – OSKRBA S PITNO VODO</i>	86
6.2.1	<i>Prodaja pitne vode</i>	86
6.2.2	<i>Odjemna mesta</i>	90
6.2.3	<i>Okvare na vodovodnem omrežju</i>	92
6.2.4	<i>Cena vode</i>	92
6.2.5	<i>Kvaliteta pitne vode</i>	96
6.3	<i>ZAPOSLjeni</i>	98
6.4	<i>NABAVNA FUNKCIJA IN JAVNA NAROČILA</i>	100
6.5	<i>SODELOVANJE Z JAVNOSTJO</i>	101
6.6	<i>RAZVOJ IN NAČRTI ZA PRIHODNOST</i>	102
6.6.1	<i>Oskrba s pitno vodo</i>	102
6.6.2	<i>Predvidene novosti v poslovanju in organizaciji družbe</i>	103
7	Računovodski izkazi	105
7.1	<i>IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA</i>	105
7.2	<i>BILANCA STANJA</i>	106
7.3	<i>RAZKRITJA K RAČUNOVODSKIM IZKAZOM</i>	107
7.3.1	<i>Izkaz poslovnega izida</i>	107
7.3.2	<i>Bilanca stanja</i>	110
7.3.3	<i>Druga razkritja</i>	112
7.4	<i>VLAGANJA V INFRASTRUKTURO</i>	112
7.5	<i>RAZPOREJANJE SKUPNIH IN SPLOŠNIH STROŠKOV</i>	113
8	Predlog sklepa	115
9	Seznam tabel, grafikonov, prilog	116

1 UVODNI DEL S POUĐARKI

1.1 OSNOVNI PODATKI O PODJETJU

Logotip:	
Ime podjetja:	<i>Hydrovod d.o.o., družba za komunalno dejavnost</i>
Naslov:	<i>Ljubljanska c. 38, 1330 Kočevje</i>
Telefon:	<i>(01) 8938 170</i>
Spletna stran:	https://www.hydrovod.si
Šifra dejavnosti:	<i>36.000 Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode</i>
Matična številka:	<i>5073251</i>
ID za DDV:	<i>SI50590049</i>
Transakcijski račun:	<i>SI56 0232 0001 9840 967</i>

1.2 KONTAKTNI PODATKI ZA PODJETJE

Kontaktne podatke podjetja so naslednje:

Hydrovod d.o.o., družba za komunalno dejavnost,
Ljubljanska cesta 38, 1330 Kočevje

centrala:	 (01) 8938 170
reklamacije:	 (01) 8938 176
soglasja:	 (01) 8938 182
kvaliteta vode:	 (01) 8938 185
fax:	 (01) 8938 184
dežurna služba:	 (051) 319 800
elektronski naslov:	hydrovod@hydrovod.si

1.3 ORGANIZACIJSKA STRUKTURA PODJETJA

Delovni proces v podjetju je organiziran v naslednjih sektorjih:

- v splošnem sektorju, ki ga vodi direktor družbe,
- v tehničnem sektorju, ki ga vodi vodja tehničnega sektorja ter
- v finančno-računovodskem sektorju, ki ga vodi vodja finančno-računovodskega sektorja.

Vsi trije sektorji so locirani na sedežu družbe, na naslovu Ljubljanska cesta 38, Kočevje.

1.4 OSNOVNA NALOGA PODJETJA

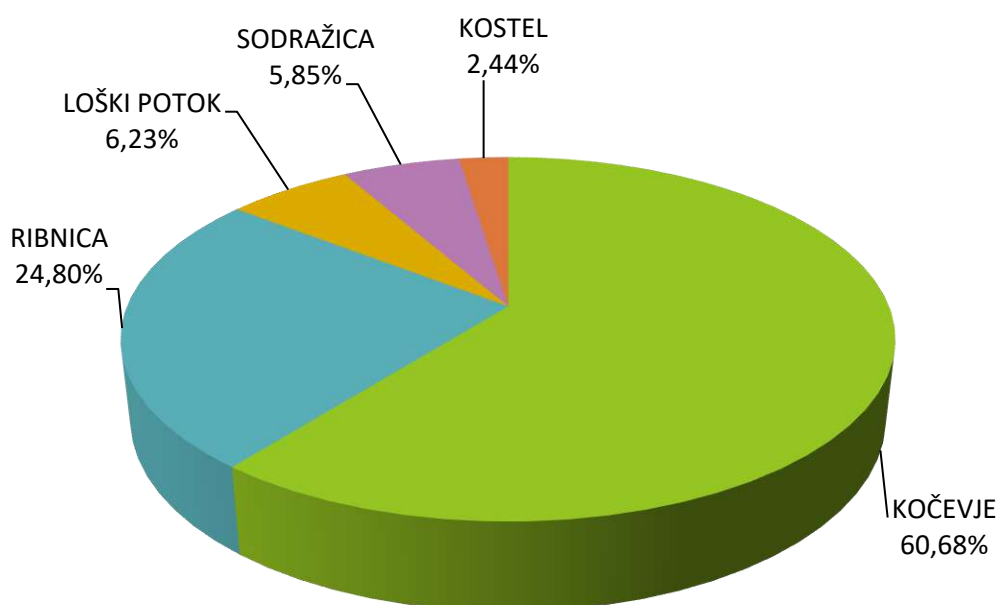
Osnovna naloga javnega podjetja Hydrovod d.o.o. ostaja nespremenjena vse od ustanovitve. Tako ima podjetje še vedno poslanstvo, da skrbi za izvajanje gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo na območju občin Kočevje, Ribnica, Loški Potok, Sodražica in Kostel (dejavnost 36.000 – zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode).

1.5 LASTNIŠKA STRUKTURA PODJETJA

Lastniški deleži posameznih družbenikov v osnovnem kapitalu javnega podjetja v primerjavi s prejšnjimi leti ostajajo nespremenjeni in znašajo:

- delež Občine Kočevje	60,68%,
- delež Občine Ribnica	24,80%,
- delež Občine Loški Potok	6,23%,
- delež Občine Sodražica	5,85%,
- delež Občine Kostel	2,44%.

1.6 KRATKA PREDSTAVITEV PODJETJA TER DEJAVNOST PODJETJA

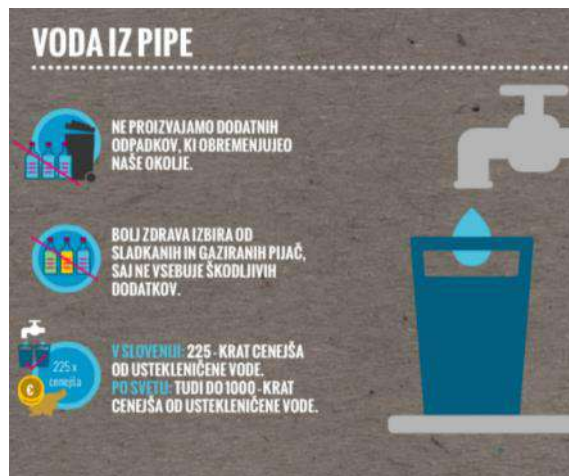
Podjetje Hydrovod d.o.o. je v 100 % lasti občin, na področju katerih opravlja javno gospodarsko službo. Osnovni kapital družbe znaša 1.350.000,00 EUR in se v letu 2019 ni spreminjal.

V skladu z Družbeno pogodbo o statusnem preoblikovanju javnega komunalnega podjetja Hydrovod Kočevje-Ribnica p. o. v Hydrovod d.o.o., družbo za komunalno dejavnost, podjetje za občine ustanoviteljice izvaja gospodarsko javno službo:

- 36.000 Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode,

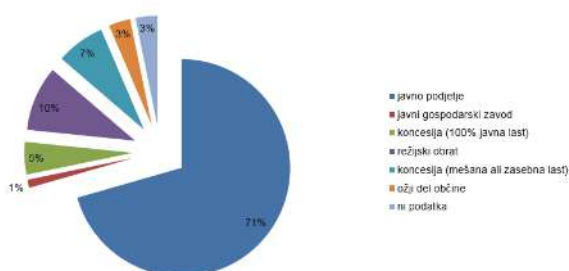
ki predstavlja osnovno dejavnost družbe. Torej je glavno poslanstvo podjetja redna in varna oskrba s pitno vodo vseh porabnikov, ki se oskrbujejo s pitno vodo iz vodovodnih sistemov, ki so v našem upravljanju. Gospodarsko javno službo oskrbe s pitno vodo

izvajamo tudi v delu občine Črnomelj – KS Stari trg ob Kolpi. Medsebojna razmerja z občino Črnomelj niso urejena in ta občina nas v svojih odlokih ne navaja kot upravljavca vodovoda. Do občine Črnomelj nimamo vzpostavljenih nobenih obveznosti iz naslova infrastrukture.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Izvajanje javne službe po oblikah izvajanja

Javno podjetje Hydrovod d.o.o, skladno z ustanovitvenim aktom ter v skladu z 12. členom Zakona o gospodarskih javnih službah, opravlja za občine ustanoviteljice še naslednje naloge:

- strokovno tehnične, organizacijske in razvojne naloge,
- izdajanje soglasij oziroma dovoljenj za priključitev na javno vodovodno omrežje,
- določanje pogojev in izdajanje soglasij k dovoljenjem za poseg v prostor, če le-ti zadevajo komunalno infrastrukturo.

V skladu s 3. členom Družbene pogodbe, zaradi racionalnejšega in gospodarnejšega izvajanja obvezne gospodarske javne službe oziroma v interesu zagotavljanja javne dobrine, opravljamo še naslednje dopolnilne (tržne) dejavnosti:

- gradnja in rekonstrukcije vodovodnih objektov in naprav,
- izdelava novih vodovodnih priključkov in
- izdelava tehničnih rešitev ter tehnične dokumentacije.

Na podlagi odlokov občin ustanoviteljic podjetje poleg osnovnih dejavnosti izvaja še druge storitve, ki so neposredno povezane z osnovno dejavnostjo. Te dopolnilne storitve obsegajo: vzdrževanje hidrantnega omrežja, storitve po pooblastilih občin, storitve načrtovanja in vodenja investicij na komunalni infrastrukturi, priprava razvojnih programov in projektov, odvzem vzorcev in analiza le-teh v priročnem laboratoriju (hitri testi), razna poročanja, itd.

Področje obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja, med katerimi ima oskrba s pitno vodo posebno mesto, ker (poleg vseh ostalih področij uporabe) vsakemu porabniku dobavlja živilo, brez katerega ni življenja, opredeljuje in ureja obsežna zakonodaja, ki je sistemsko urejena in usklajena z evropskim pravnim redom. To področje v Republiki Sloveniji urejata Zakon o gospodarskih javnih službah in Zakon o varstvu okolja ter na podlagi tega sprejete uredbe in pravilniki, ki določajo standarde za doseg ciljev operativnih programov in predpisujejo obvezna ravnanja. Ker Hydrovod d.o.o. izvaja oskrbo s pitno vodo (kot eno od javnih služb varstva okolja) na območju petih oziroma celo šestih

občin (še del Občine Črnomelj), je pri svojem delovanju in poslovanju dolžan upoštevati tudi občinske operative programe in občinske odloke za to področje, pri izvajanju investicij v komunalno infrastrukturo pa še veljavno zakonodajo s področja urejanja prostora in gradnje objektov. Voda ne pozna občinskih meja, zato je še posebej pomembna naloga Hydrovoda tudi medsebojno usklajevanje vseh občinskih potreb, in sicer na način, da je oskrba s pitno vodo najbolj racionalno zastavljena in imajo vsi porabniki zadovoljiv standard oskrbe s pitno vodo, pri tem pa so vsi partnerji zadovoljni, ker celoten proces poteka pregledno in transparentno.

Na gospodarsko-finančnem področju se podjetje ravna tako po splošnih predpisih (Zakon o gospodarskih družbah, Zakon o javnem naročanju, Slovenski računovodski standardi) kot posebnih predpisih in njihovih podzakonskih aktih, ki urejajo izvajanje in poslovanje gospodarskih javnih služb (Zakon o gospodarskih javnih službah, Zakon o kontroli cen, Zakon o javno-zasebnem partnerstvu, Zakon o javnem naročanju na vodnem, energetskem, transportnem področju in področju poštnih storitev (ta je veljal do 1. 4. 2016), ipd.).

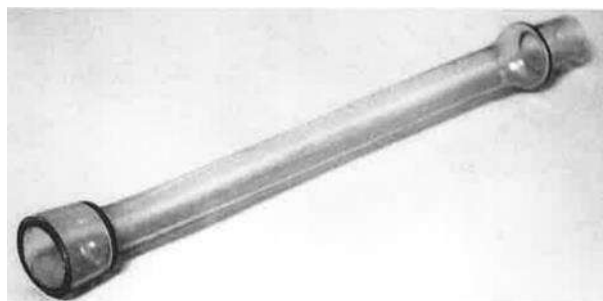
Izkop jarka za vodovodno omrežje v mestu Kočevje, 1896. Pokrajinski muzej Kočevje.

1.7 ZGODOVINA OSKRBE S PITNO VODO NA KOČEVSKO-RIBNIŠKEM OBMOČJU

Zgodovina oskrbe s pitno vodo na območju delovanja današnjega Hydrovoda sega nekaj stoletij nazaj, ko so prebivalci tega področja na razne načine poskušali približati to dobrino svojim domovom. Najstarejše sledi kažejo, da so tedaj obstajali manjši vaški vodovodni sistemi, po katerih je voda pritekala do končnih odjemnih mest. V uporabi so bile cevi iz različnih materialov - lesa, stekla, gline in kovine. Nekaj od tega je shranjeno tudi v depojih različnih muzejev. Najstarejša

vodovodna cev na Kočevskem je najdena na področju vasi Morava in datira okoli leta 1600, eden od najstarejših znanih vaških vodovodov je bil zgrajen v Rajndolu okoli leta 1842. Od zajetja do vaškega korita je bil dolg cca. 1500 m, zgrajen pa je bil iz lesenih cevi, dolgih 4 metre.

Posebej zanimiv prispevek k ohranjanju zgodovine oskrbe s pitno vodo kočevarskih vasi je v svoji knjigi »Vodni viri na Kočevskem« (Ljubljana 2007) opisal inženir Anton Prelesnik.

Vodovodna cev iz vasi Mačkovec pri Kočevju, steklo, okoli 1910. Hydrovod Kočevje-Ribnica.

Bolj zahtevni vodovodni sistemi so datirani v konec 19. stoletja. Po razpoložljivih pisnih virih Kočevskega muzeja in Muzeja Miklove hiše sta bila prva dva prava vodovodna sistema na našem območju zgrajena ob koncu 19. stoletja in tako po letnici izgradnje sodita med prve vodovode na Kranjskem. Junija leta 1894 je bil zgrajen vodovod za Ribnico, ki se je napajal iz zajetja pod gričem Petelinjek pri Sv. Frančišku. Za razliko od tega, gravitacijsko in tehnično sorazmerno enostavnega vodovoda, je bil dve leti kasneje v Kočevju zgrajen tehnično dokaj zahteven vodovod z vodarno v Podgorski ulici, ta vodovod pa lahko po zahtevnosti in načinu delovanja primerjamo z današnjimi vodovodi. Voda je po njegovih ceveh pritekla v mesto natanko 19. novembra 1896, kar pomeni, da ima Kočevje že več kot 120 let organizirano oskrbo s pitno vodo. Po razpoložljivih podatkih je imel ta vodovod vrtino in vodohran s prostornino 400 m³, lociran 55 m višje od vrtine, iz katerega se je napajalo 4,5 km dolgo vodovodno omrežje premera 100 in 60 mm. Imel je dve batni črpalki, od katerih je lahko vsaka v 12 urah napolnila vodohran. Na vodovodnem sistemu je bilo 8 javnih vodnjakov z medeninastimi pipami, 8 vodnjakov za napajanje živine, 37 gasilskih hidrantov, 38 vodnih zasunov za zapiranje in odpiranje posameznih vej vodovoda, 5 čistilcev vodnih usedlin, 2 odzračevalnika in 2 regulatorja pretoka. Kočevski in ribniški vodovod sta z manjšimi obnovitvami v tridesetih letih prejšnjega stoletja zdržala vse do konca druge svetovne vojne.

Ob 50 letnici uspešnega delovanja Hydrovoda smo svečano odprli delno prenovljeno poslovno stavbo Hydrovoda

Tako v Kočevju kot tudi v Ribnici so imeli ob koncu petdesetih let prejšnjega stoletja veliko pomanjkanje vode. Zaradi fekalnega onesnaženja zajetij je v Kočevju v tem času prišlo celo do epidemije tifusa, kar je bil znak za alarm. Soočeni s temi dejstvi so odgovorni v Kočevju in Ribnici sprejeli zamisel o skupnem reševanju vodooskrbe v obeh občinah, kar bi bilo mogoče s skupnim upravljavcem in skupnim vodooskrbnim sistemom, ki bi se napajal iz skupnega črpaljšča v Blatah. Tako je bil imenovan pripravljalni odbor za ustanovitev Vodne skupnosti za vodovod Kočevje – Ribnica. Le-ta je s svojo vlogo z dne 9. 7. 1959 zaprosil Upravo za vodno gospodarstvo LRS Ljubljana za ustanovitev vodne skupnosti. Zelo hitro, že 14. 7. 1959, je Uprava za vodno gospodarstvo LRS Ljubljana pod številko 0815-575/1-59 izdala odločbo, s katero je dovolila ustanovitev vodne skupnosti za obe občini. V odločbi je zapisano, da je »namen skupnosti vodna preskrba omenjenega območja, nadzor nad pravilno uporabo voda iz vodovoda, spolnitev in razširitev vodovodnih naprav ter popravilo in vzdrževanje istih«. Vodna skupnost Kočevje-Ribnica je dejansko začela delovati z dnevom 1. 11. 1959. To pomeni, da se oskrba s pitno vodo v sedanjih obliki na področju sedanjih občin Kočevja, Ribnice, Loškega Potoka, Sodražice in Kostela izvaja že polnih 60 let.

Prvi razpoložljivi zapisi o organiziranosti in upravljanju kočevskega vodovoda po drugi svetovni vojni segajo v leto 1952, ko je v okviru delovne organizacije Kovinar delovala Uprava mestnega vodovoda Kočevje. Po dostopnih virih sta po drugi svetovni vojni za vodovod Ribnica skrbela vodovodni odsek v sklopu kovinskega podjetja »Partizan« Ribnica ter občina Ribnica.

ZGODOVINA

V odločbi o ustanovitvi predhodnice današnjega Hydrovoda, Vodne skupnosti Kočevje-Ribnica, ki jo je dne, 14. 7. 1959, izdala Uprava za vodno gospodarstvo LRS Ljubljana, je bilo zapisano:

»NAMEN SKUPNOSTI JE VODNA PRESKRBA OMENJENEGA OBMOČJA, NADZOR NAD PRAVILNO UPORABO VODA IZ VODOVODA, SPOPNITEV IN RAZŠIRITEV VODOVODNIH NAPRAV TER POPRAVILO IN VZDRŽEVANJE ISTIH«

Leta 1975 je prišlo do spremembe imena podjetja, ki je od 20. 1. 1975 dalje delovalo pod imenom Komunalno podjetje Hydrovod Kočevje - Ribnica. Današnje organizacijsko obliko je

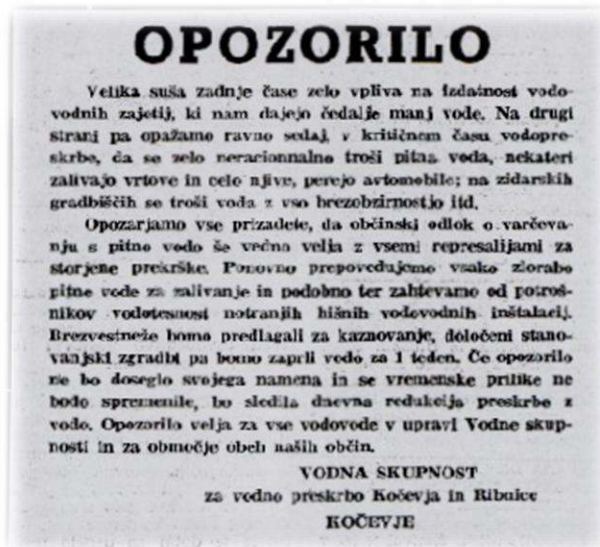

Hydrovod dobil leta 2000, ko je bila v skladu z Zakonom o gospodarskih javnih službah in Zakonom o gospodarskih družbah opravljena delitev lastniških deležev med občinami ustanoviteljicami Hydrovoda ter izvedeno preoblikovanje v družbo z omejeno odgovornostjo.

Vodna skupnost Kočevje - Ribnica je leta 1959 začela

opravljati svoje poslanstvo z upravljanjem takratnega kočevskega in ribniškega vodovoda, ki sta bila v dosti manjšem obsegu kot sta danes ter še z nekaterimi manjšimi vodovodi. Vsi ti vodovodi so bili v zelo slabem stanju in prva leta delovanja Vodne skupnosti so bila resnično težka. Začelo se je praktično z ničle. Zaradi visokih vodnih izgub je še posebej v sušnih obdobjih pogosto prihajalo do izpadov pri redni oskrbi s pitno vodo. V tistem času so se vrstile izredne seje na najvišjih nivojih s samo eno točko dnevnega reda: kako preživeti sušo. Podjetja so zmanjševala obseg proizvodnje in imela zaradi tega velike težave in finančne izpade. Uvajale so se tudi različne oblike omejitev porabe pitne vode, kot tudi »stimulacije« v obliki denarne nagrade posameznikom, ki so našli mesto okvare in na ta način pripomogli k zmanjšanju vodnih izgub.

V prvih letih delovanja so bila vlaganja v nove cevovode dokaj intenzivna. Tako se je vodovodna infrastruktura postopoma dograjevala in s tem se je tudi povečevalo število porabnikov, ki so bili vključeni v sistem javne vodooskrbe. Pri tem je imel pomembno vlogo novozgrajeni vodovodni sistem Blate, na katerega so se postopoma priključevala vsa naselja okrog Kočevja in Ribnice ter še nekateri vaški vodovodi.

objavljeno: 9.8.1963

2 UVODNA PREDSTAVITEV POSLOVANJA DIREKTORJA DRUŽBE

Letno poročilo je prerez poslovanja podjetja v posameznem letu. Odraža pregledno in pošteno poročanje o vseh pomembnih dogodkih, ki so se zgodili v obravnavanem obdobju. Letno poročilo je sestavljeno iz poslovnega in računovodskega poročila. S poslovnim poročilom predstavljamo svoje uspehe, delo in našo vizijo v prihodnosti, v računovodskem poročilu pa so prikazani računovodski izkazi.

Letno poročilo je tudi naše komunikacijsko sredstvo, s katerim predstavimo podjetje zunanjim in notranjim uporabnikom ter prikažemo, kakšni so naši rezultati.

Oblika letnega poročila ni predpisana. Podjetje se samo odloči, kako ga bo sestavilo. Ne glede na obliko poročila pa je jasno, da z letnim poslovnim poročilom predstavi svoje delo lastnikom in tudi širši javnosti. Zato mora biti letno poročilo sestavljeno

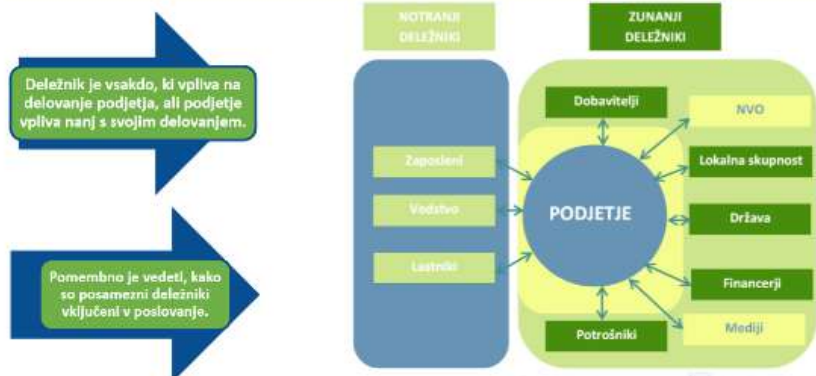
Temeljni namen letnega poročila izvajalcev GJS je predstaviti, kako podjetje opravlja svoje poslanstvo tj. izvajanje gospodarske javne službe.

jasno in pregledno. Izkazovati mora resničen in pošten prikaz družbe, njenega finančnega položaja in poslovnega izida, vključno s prikazom računovodskih in finančnih kazalcev. Vse to smo poskušali predstaviti v poročilu, ki je pred vami, in se nanaša na poslovno leto 2019. Ocenjujemo, da je poročilo zelo obsežno in bogato s podatki oziroma prikazom poslovnih in ostalih dogajanj v javnem podjetju Hydrovod d.o.o., še posebej zato, ker smo mala družba in nismo zavezani k reviziji poslovnega izida. Ne glede na to, že vrsto let vztrajamo na tem, da je poslovanje naše družbe revidirano s strani pooblaščenega revizijske hiše, ki naše poslovanje pregleduje tekom minulega leta in tudi po zaključku poslovnega leta. Revizija poslovanja s strani neodvisnih strokovnjakov ima za nas dvojni namen: sami sebe preverimo glede dobrega, zakonitega in pravilnega poslovanja, hkrati pa zunanji opazovalci lažje zaupajo našemu delu in

prikazanim podatkom. Strokovno mnenje pooblaščenega revizorja je priloga temu poročilu.

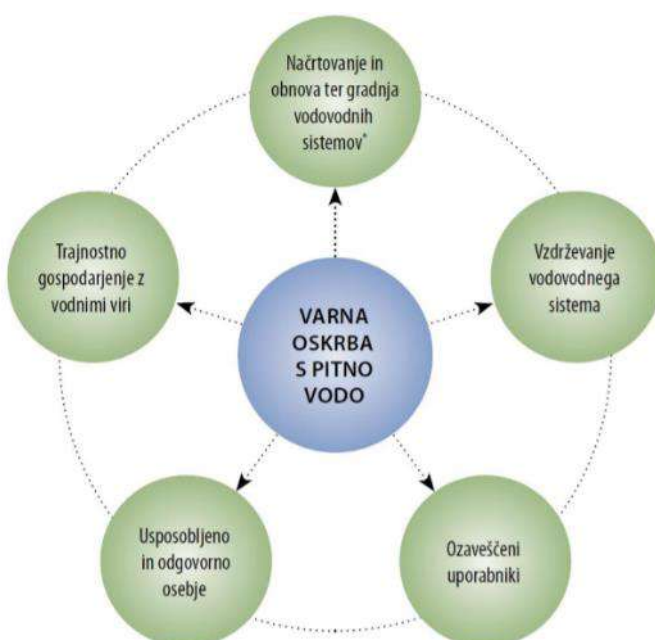
UPORABNIKI LETNEGA POROČILA

Vsebina poslovnega poročila mora biti prilagojena potrebam in interesu uporabnikom - koncept deležnikov.

Kot mala družba, ki po zakonu ni zavezana k reviziji, bi lahko pripravili krajše poročilo, ki bi vsebovalo samo osnovne podatke, pa tega ne želimo. Ocenjujemo, da je letno poročilo priložnost za nas, da naše lastnike, pa tudi širšo zainteresirano javnost, seznanimo, enako kot predhodna leta, o vseh bistvenih dogajanjih v letu 2019, kot tudi o pomenu pitne vode za vse nas. V naši državi je vzpostavljen visok standard izvajanja oskrbe s pitno vodo in mnogi se tega premalo zavedajo. Oskrba s pitno vodo je ena od najstarejših komunalnih dejavnosti in ena od najpomembnejših dobrin za blaginjo ljudi. Zato je pri nas pravica do pitne vode zapisana celo v ustavo. Da bi bila naša predstavitev čim bolj transparentna, smo poleg tekstualnega prikaza dogajanj poročilu priložili tudi vrsto foto gradiva, tabel in grafov, ki včasih veliko več povedo, kot sam tekst. Upamo, da bo prikaz dogajanj na ta način postal še bolj razumljiv in pregleden ter s tem tudi bolj sprejemljiv in zanimiv tako za tiste, ki že nekaj časa spremljajo naše delo, kot tudi za tiste, ki se z našim poročilom srečujejo prvič oziroma jim področje oskrbe s pitno vodo ni ravno blizu.

Hydrovod d.o.o. vse od ustanovitve izvaja enako dejavnost, ki je omejena oziroma zakonsko definirana, in enaka dela. Smo komunalno podjetje, ki je ustanovljeno zato, da nemoteno in trajno zagotavlja oskrbo s pitno vodo in pri tem odgovorno upravlja z javno vodovodno infrastrukturo. Gre torej za specializirano in namensko ustanovljeno podjetje, ki ima predpisano zelo ozko dejavnost. Zato je zelo težko pripraviti poročilo brez ponavljanja nekaterih dejstev, prikazov in podatkov iz prejšnjih poročil, kar pa ni nič narobe. Kljub temu je vsakoletno poročilo unikatno, je presek dogajanj v posameznem letu, ki ni nikoli enako prejšnjim letom, poleg tega pa je vsako poročilo vsebinsko še bogatejše od prejšnjih. Dejavnost, ki jo izvajamo, to je oskrba s pitno vodo, pa zahteva določeno spremljanje skozi več let, kjer se lahko le na ta način opazijo določeni trendi dogajanj in gibanj, ki so nujno potrebni za načrtovanje bodočega razvoja. Vsi vemo, da brez vode ni življenja in ni razvoja na določenem področju.

Zato je tudi večletno spremljanje stanja nujno potrebno, ker gre za občutljivo dejavnost, ki je kapitalsko zelo zahtevna in ne dopušča stihijskega oziroma nenačrtnega izvajanja. Poleg tega je pitna voda po naši zakonodaji živilo in ponavljanje oziroma poudarjanje določenih dejstev, povezanih s pitno vodo, je nujno potrebno. To je tudi logično, ker vsi vemo, kakšne so lahko posledice, ko tako pomembno živilo postane neužitno ali neuporabno.

Dostikrat se ne zavedamo pomembnosti urejene oskrbe s pitno vodo, kot tudi ne kompleksnosti te dejavnosti. Urejen sistem oskrbe s pitno

vodo je zelo zahteven in drag ter se gradi, dograjuje in obnavlja tekom celotnega obdobja njegovega obratovanja. Za vzpostavitev vodovoda je potreben velik denarni vložek (zgolj za manjšo primerjavo: vrednost dveh kohezijskih projektov, ki smo jih izvajali na našem območju v obdobju 2016 – 2019, je znašala približno 30 MIO EUR, s temi sredstvi pa je zgrajena približno petina javnih cevovodov, ki jih imamo v obratovanju). Vendar ni dovolj samo zgraditi vodovod, miselnost, da smo s tem rešili oskrbo s pitno vodo na določenem območju za vedno, je zgrešena. Vodovod je potrebno vzdrževati in tudi skrbeti za njegovo nemoteno obratovanje, saj drugače voda ne bo prišla do pip porabnikov. Nekateri zahtevni vodovodni sistemi imajo tudi velike stroške vzdrževanja (obstaja ocena, da obnova in vzdrževanje vodovodnih sistemov na svetu stane do 200 milijard dolarjev letno). V svetu je povprečno do 50% vode, izgubljene med transportom zaradi slabo vzdrževanih vodovodnih sistemov. Zaradi visokih začetnih stroškov si veliko revnejših držav ne more privoščiti ustrezne vodovodne infrastrukture, zato ljudje v teh državah porabijo večji del svojih prihodkov za čisto vodo. Statistika kaže, da ljudje v najrevnejših deželah porabijo 10% svojega prihodka za vodo, ljudje v razvitih deželah pa samo 3%.

Ob teh dejstvih ter dejstvu, da voda ni enakomerno razporejena, je razumljivo, da je vodna kriza marsikje stalen

Vodna kriza - Od poplav do pitne vode potrebujemo ta dragoceni zaveznik. Torej, kako ga upravljati?

Voda je življenje, vendar je lahko nekaj časa sovražnik. Nekatero države se soočajo z nevarnimi poplavami, druge pa so žejne zaradi suhe zemlje. Torej, kako upravljati in distribuirati pravilno vodo za koga? Ali obstaja rešitev za to vodno krizo?

Voda je pri migracijah še posebno kritična: onesnažen zrak lahko dihaš leta, pomanjkanje vode pa te prežene zelo hitro.

dr. Lučka Kajfež Bogataj

spremljevalec življenja, marsikje pa utegne to kmalu postati, kar bo povzročilo različne konflikte in tudi vojne. In ker je količina vode na našem planetu nespremenljiva, ni pa tako s številom prebivalstva, se utegnejo obstoječe in napovedane vodne krize z rastjo prebivalstva in z rastjo njegovih pričakovanj samo še zaostri. Tako se je po podatkih Svetovnega sveta za vodo (World Water

Council) prebivalstvo v zadnjem stoletju potrojilo, poraba vode pa pošesterila. V naslednjih 50-ih letih naj bi se po večini napovedi število prebivalstva povečalo še za 40 do 50 odstotkov, k temu pa je treba dodati še povečano breme industrializacije in urbanizacije in krize zaradi pomanjkanja razpoložljive pitne vode so na vidiku. Po podatkih ZN se danes z dnevnim pomanjkanjem pitne vode sooča že petina prebivalstva v 30 državah. Do leta 2025 naj bi se to število povzpelo na tretjino prebivalstva in na 50 držav. Do leta 2075 pa naj bi po nekaterih napovedih kronično pomanjkanje vode prizadevalo od tri do sedem milijard ljudi.

Združeni narodi opozarjajo na nujnost ukrepanja na področju voda z naslednjimi dejstvi:

- 2,1 milijarde ljudi na svetu nima dostopa do sanitarne ureditve pitne vode;
- do leta 2050 naj bi svetovno prebivalstvo naraslo še za 2 milijardi, s čimer naj bi se potrebe po vodi povečala za 30 %;
- 1,9 milijarde ljudi živi danes v območjih, kjer je veliko pomanjkanje vode; do leta 2050 naj bi se to število povzpelo na okoli 3 milijarde;
- 80 % odpadnih voda, ki jih ustvari človeška družba, se neprečiščenih izliva nazaj v okolje;
- 1,8 milijarde ljudi uporablja vir pitne vode, ki ni zaščiten pred onesnaženjem s človeškimi iztrebki.

Vir: Statistični urad RS

Vse te številke potrjujejo že dolgo znano dejstvo, da bo voda bolj dragocena kot nafta (ali pa je že), da je strateško že zdaj zelo pomembna in bo v bodoče še bolj. Posledično temu so zelo pomembne tudi službe, ki skrbijo za izgradnjo, obratovanje in tekoče vzdrževanje vodovodne infrastrukture na določenem področju. Strokovnost in

dobra organiziranost teh služb je nujen predpogoj, da se obvladujejo danes že zelo zahtevni vodovodni sistemi in vse bolj prisotne hitre spremembe v naravi in tudi nepredvidljiva dogajanja. Pa kljub vsej tehnologiji in vsej skrbnosti upravljavca, ki vsakodnevno skrbi za kondicijo posameznega vodovoda, vse to včasih ni dovolj za varno oskrbo s pitno vodo. Nepredvidljiva narava ima svojo moč in prinaša tudi presenečenja, poleg tega so tudi podnebne spremembe tako očitne, da jih tudi laiki opazijo. Temu pritrjuje tudi Nacionalni inštitut za javno zdravje, ki je leta 2016 v poročilu o pitni vodi v naši državi jasno zapisal, da »tudi v Sloveniji na kakovost oskrbe s pitno vodo vplivajo podnebne spremembe. Vse pogostejši izredni vremenski dogodki (poplave, neurja z vetrom, zmrzali, žled, nalivi...) bodisi

VODA KROJI SVET

Človek preživi brez marsičesa, brez nafte in premoga, celo brez elektrike in denarja, tudi brez bank in politike, brez vode pa ne more. To je tisto, kar je v svojem bistvu dobra novica za Slovenijo, če bo le znala bolje poskrbeti za svojo vodo.

Borut Tavčar, Delo

neposredno (npr. zalitje zajetja, poškodba cevi omrežja...) ali posredno (npr. z izpadom električne energije) ogrožajo oskrbo s pitno vodo in njeno kakovost. Zaradi posledic

močnih padavin in poplav v mesecu novembru 2014 je moralo v Sloveniji pitno vodo prekuhavati okoli 91.000 prebivalcev na javnih (predvsem manjših) vodovodih. Prilagajanje na podnebne spremembe je nujno tudi na področju oskrbe s pitno vodo.«

Ne glede na vse navedeno pa vemo, da javnost, ki nas spremlja in opazuje, zna podati oceno vseh nas, ki smo odgovorni za urejeno oskrbo s pitno vodo (tako občin kot tudi Hydrovoda). Vsa pretekla prizadevanja in aktivnosti, ki so bile vložene v pridobitev nepovratnih sredstev za obnovo stare in gradnjo nove vodovodne infrastrukture, kot tudi velika opravljena dela na terenu, ki že dajejo vidne rezultate, so uporabniki spremljali in zelo dobro sprejeli. Ocenjujemo, da je prisotno zaupanje v naše delo, ki je rezultat večletnega odgovornega dela. To je zelo pomembno in na to smo ponosni. Zato bomo naredili vse, da to zaupanje ohranimo. Enako je tudi stališče občin, naših lastnic. Pa vsepovsod ni tako, tudi v razvitem svetu ne, še posebej ne tam, kjer so vodna zajetja in vodna infrastruktura v zasebni lasti.

Osnovni predpogoj za varno in stalno oskrbo s pitno vodo na kočevsko-ribniškem območju (in tudi drugod pri nas in po svetu) je nadaljnji razvoj vodovodne

Kompleksnost upravljanja z vodnim sistemom (Banovec in Šantl, 2003)

infrastrukture in redni finančni vložki v obnovo in posodobitev le-te. Vsako razmišljanje v smeri, da vlaganja potem, ko je enkrat vodovod zgrajen, niso potrebna, je zgrešeno, škodljivo in nevarno. Kljub temu, da je ta ugotovitev za veliko večino razumljiva in logična, jo je potrebno jasno in večkrat povedati, ker nekateri to hitro pozabijo. Brez odgovorne strategije, ki vključuje

skrb za investicijske vložke v obstoječe vodovodno omrežje, ni nobenih garancij, da bo vodooskrba tudi jutri potekala na način, ki ne bo oviral ne bivanja prebivalcev in tudi ne delovanja gospodarstva. To dejstvo mora biti jasno vsem.

Prehitro pozabljamo, da je skoraj 30-letna zamrznitev cen pitne vode, ki je preprečevala pravočasna vlaganja v vodovodno infrastrukturo, naredila veliko škode le-tej in ta scenarij se ne sme več ponoviti. Če ne bi uspeli pridobiti nepovratnih sredstev, bi bili naši glavni vodovodi oziroma hrbtnica vodovodnega sistema, še vedno iz azbest-cementnih cevi, ki so bile položene pred letom 1960. To pomeni, da bi bili odvisni od cevi, ki se že 30 let ne proizvajajo in ne vgrajujejo, ki jih tržišče več ne pozna, ki so že zdavnaj amortizirane in se jih porabniki bojijo. Ravno tako bi, zaradi povišane motnosti vode na naših zajetjih, imeli več kot polovico leta pri večini porabnikov ukrep obveznega prekuhavanja vode za prehrambne namene. Kako bi to sprejeli naši porabniki? Kakšnih pritiskov bi bili deležni tako mi na Hydrovodu, kot tudi župani občin? Kakšno infrastrukturo smo imeli do lanskega leta, nam veliko pove njena preostala vrednost.

Ne glede na dejstvo, da imamo zaradi več ločenih vodovodnih sistemov tudi več zajetij, črpališč, vodohranov in drugih objektov, kar bi logično moralo prispevati višjo vrednost infrastrukture, je bila njena preostala vrednost zelo nizka, približno 12 MIO EUR, kar predvsem kaže, da je ta infrastruktura sorazmerno stara. Izračun torej pokaže, da smo ob koncu lanskega leta imeli 24 ločenih vodovodnih sistemov, s približno 450 km vodovodnega omrežja in več kot 120 različnih objektov (podatki niso dokončni, ker kataster še ni v celoti obdelan). To predstavlja vrednost infrastrukture približno 12 MIO EUR, kar pomeni, da vrednost 1 km

Tabela 31: Ocena stroškov menjave dotrajanega vodovoda v RS

Obdobje	Dolžina vodovoda s pretečeno amortizacijsko dobo (km)	Strošek menjave vodovoda (mio EUR)
do 2014	5850	876
2014	192	29
2015	330	50
2016	308	46
2017	230	34
2018	289	43
2019	285	43
2020	421	63
Skupaj 2014 - 2020	2055	308
SKUPAJ	7905	1183

vodovoda, skupaj z objekti, znaša manj kot 27.000,00 EUR. Ta znesek pa ne zadostuje niti nabavni vrednosti novega materiala za nadomestni cevovod. Na problematiko stare in že amortizirane infrastrukture opozarja tudi veljavni državni Operativni program oskrbe s pitno vodo za obdobje 2016 – 2021, ki na

89. strani podaja oceno stroškov menjave dotrajanega vodovoda v Sloveniji. Številke so res velike in zaskrbljujoče.

Stanje naše infrastrukture se po letu 2013 postopoma izboljšuje. Po ukinitvi administrativne določitve cen oskrbe s pitno vodo smo formirali cene, ki omogočajo normalno obratovanje in postopno sanacijo zatečenega stanja. Skupaj z občinami poskušamo nadoknaditi zamujeno iz preteklosti in narediti največ, kar je mogoče. Žal samo z lastnimi sredstvi to ni mogoče, ker je stanje infrastrukture na mnogih vodovodnih sistemih nezadovoljivo, kar je bilo delno že opisano. Posledice tega stanja se kažejo v pogostih okvarah na javnem omrežju in hišnih priključkih ter posledično s povišanimi vodnimi izgubami in tveganji, povezanimi z izpadi redne oskrbe s pitno vodo ter zagotavljanja kvalitete pitne vode. Glede tega nismo nobena

posebnost v slovenskem prostoru, saj je podobno stanje v mnogih krajih naše države (priložena tabela to tudi potrjuje). Seveda ni mogoče vsega storiti čez noč in nikakor ne zgolj z lastnimi finančnimi sredstvi, saj je zamujenih priložnosti preprosto preveč. Zato se išče rešitev v izvajanju potrebnih investicij s sofinanciranjem le-teh z nepovratnimi sredstvi, bodisi državnimi bodisi s sredstvi EU skladov. Pri tem smo bili v zadnjem desetletju izredno uspešni in na tej osnovi gradimo razvoj oskrbe s pitno vodo našega območja. Lahko se pohvalimo z mnogimi uspešno realiziranimi projekti, ki so bili zgrajeni ob večinskem sofinanciranju z nepovratnimi sredstvi. Najboljši rezultati pri pridobitvi teh sredstev so se zgodili ob skupnem nastopu več občin, torej v primerih, ko so občine s partnerskim nastopom s sosednjimi občinami pripravile zelo kvalitetno in upravičeno prijavo oziroma projekt obnove omrežja. Definitivno največji dosežek takšnega skupnega nastopa oziroma skupne prijave predstavlja projekt Oskrba s pitno vodo na območju Sodražica-Ribnica-Kočevje (krajše: SORIKO). Celo več, lahko rečemo, da gre za največji projekt v zgodovini Hydrovoda pa tudi največjo finančno investicijo v teh treh občinah. Celoten postopek priprave tega projekta in prizadevanja za pridobitev nepovratnih sredstev je trajal skoraj 10 let. Sama realizacija projekta se je začela v letu 2016 in se je zaključila ob koncu leta 2019. Nekaj več o tem projektu smo zapisali v nadaljevanju poročila.

Z doseženimi izboljšavami smo izredno zadovoljni, ni pa še narejeno vse tisto, kar bi moralo biti, ker poleg še nekaj nezadovoljivega javnega omrežja imamo na našem območju še nekaj vaških vodovodov, ki so že sedaj v zaskrbljujočem stanju in jih bo potrebno prej ali slej sanirati.

Po sedaj veljavni zakonski ureditvi je pitna voda v Sloveniji javna dobrina. Tako bo tudi ostalo, saj je bila v letu 2016 pravica do pitne

vode zapisana v našo ustavo, kljub temu, da je bilo po mnenju večine strokovne javnosti to področje v naši zakonodaji primerno rešeno že pred vpisom pravice v ustavo. Tako sta način izvajanja kot tudi standard oskrbe porabnikov s pitno vodo delno urejena z državnimi predpisi in delno s predpisi lokalnih skupnosti. Skladno z veljavnim Zakonom o varstvu okolja sodi dejavnost oskrbe s pitno vodo med obvezne občinske gospodarske javne službe varstva okolja.

7. KONFERENCA KOMUNALNEGA GOSPODARSTVA

2017

Oskrba s pitno vodo - kako naprej?

- Prilagoditev predpisov v 18 mesecih po spremembi Ustave – oblikovanje izhodišč, ciljev na podlagi široke razprave / konsenza.
- Ureditev pogojev za zagotavljanje človekove pravice pitne vode v izjemnih primerih.
- Ureditev mehanizmov za boljšo dostopnost do pitne vode (affordability).
- Premišljeno uvajanje izboljšav sistema oskrbe s pitno vodo – evolucija in ne revolucija.
- Ne sprejemajmo nepremišljenih odločitev v izogib nehotenim (negativnim) posledicam.

»70.a člen (pravica do pitne vode)

Vsakdo ima pravico do pitne vode.

Vodni viri so javno dobro v upravljanju države.

Vodni viri služijo prednostno in trajnostno oskrbi prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev in v tem delu niso tržno blago.

Oskrbo prebivalstva s pitno vodo in z vodo za oskrbo gospodinjstev zagotavlja država preko samoupravnih lokalnih skupnosti neposredno in neprofitno.«.

II.

Zakone, ki urejajo vsebine iz novega 70.a člena ustave, je treba uskladiti s tem ustavnim zakonom v osemnajstih mesecih po njegovi uveljavitvi.

Ta ustavni zakon začne veljati z razglasitvijo v Državnem zboru.

Uradni list RS, št. 75/16 z dne 30. 11. 2016

Po vpisu pravice v ustavo ta dejavnost postaja državna in država bi morala v 18 mesecih po uveljavitvi zapisa v ustavo urediti vso potrebno zakonodajo. Kako bo izgledala bodoča ureditev, nam ni znano, očitno pa ni znano tudi tistim, ki so se na vsak način

zavzemali za vpis pravice do pitne vode v ustavo. Rok za prilagoditev predpisov je že zdavnaj iztekel, predlogov za spremembo predpisov pa še vedno ni. Nekateri posamezniki, ki imajo svoje hiše dislocirane od strnjenih naselij, so od vpisa pravice do pitne vode v ustavo pričakovali zelo veliko in so sedaj razočarani. Potrebno pa je omeniti, da na srečo vseh nas ta pravica ni bila zapisana v ustavo na način, kot so si jo nekateri prvotno zamislili. Prvotni predlog je celo predlagal, da bi država centralizirala oskrbo s pitno vodo (tega ni nikjer na svetu), in bi za izvedbo le-te ustanovila posebno direkcijo (ta naj bi imela nekaj sto zaposlenih). Kako bi oskrba s pitno vodo potekala na dislociranem podeželju, če bi bila dirigirana iz centrale iz Ljubljane, pa si lahko vsak misli sam.

Ne glede na zapisano dikcijo pravice do pitne vode v ustavo, ostaja stanje na terenu zaenkrat nespremenjeno. Ali bo kakšna nova Vlada RS to stanje spreminjala, ni znano. Če bo upamo, da »nove rešitve« ne bodo podrle dobro organizirane dejavnosti na terenu, na kar je bilo večkrat jasno opozorjeno s strani tako strokovne kot tudi laične javnosti. Oskrba s pitno vodo ne more biti organizirana centralistično, temveč mora biti čim bližje porabnikom. Na to opozarja tudi evropska direktiva o lokalni samoupravi. Primerno je, da za to dejavnost skrbi lokalna skupnost in ne država. Zato bi bilo najbolj modro ne preveč spreminjati sedanjega stanja in sedanje organiziranost oziroma sedaj veljavne zakonodaje, ki ureja oskrbo s pitno vodo. Upamo, da bodo odločevalci temu sledili in bodo prepoznali pomembno dejstvo, da ni nemotene bivanja in gospodarskega razvoja znotraj določene lokalne skupnosti brez urejene oskrbe s pitno vodo. Zato mora ta skupnost odločati o tej dejavnosti, ker to lahko počne najbolj uspešno in najbolj racionalno, predvsem pa hitro, urgentno oziroma nemudoma za razliko od državnega urejanja, ki gre dosti bolj počasi in je centraliziran (tipičen primer so državne ceste, poplavna varnost itd., torej dejavnosti, ki jih uspešno ali pa neuspešno ureja država).

Vpis pravice do pitne vode v ustavo naj bi bil, po izjavah zagovornikov tega vpisa, nujno potreben, da zaščitimo naše vodne vire pred privatizacijo. Ali so ti viri zdaj resnično bolj varni kot prej, ostaja odprto vprašanje. Nekateri so mnenja, da to ne drži. Voda je preveč zanimiva za mnoge multinacionalke, ki jih zanima zgolj njihov profit. Pred leti je bil poskus določenih lobijev znotraj Evropske skupnosti, da bi pitna voda postala tržno blago, a je na srečo propadel. Pritisk javnosti je naredil svoje in Evropska komisija je bila prisiljena področje oskrbe s pitno vodo izvzeti iz predloga direktive o koncesijah. Javni interes je zaenkrat zmagal. Za koliko časa, je drugo vprašanje.

Kapital se zaveda pomena pitne vode, ve, da brez nje ni življenja, pozna njen strateški pomen in zna izračunati finančne koristi, ki bi nastale, če bi prišlo do privatizacije vodnih virov. Zato pri njem želja po posedovanju vodnih virov ne bo nikoli ugasnila, tudi vpis pravice do pitne vode ne bo pomenil nepremostljive ovire. Še posebej zato ne, ker je razpoložljivega kapitala v svetu ogromno, pravih (varnih) priložnosti za vlaganje pa čedalje manj. Zato se bo hitro pojavila nova oblika (prisile, pobude ali »ponudbe«) za izvedbo »bolj ekonomične« oziroma »bolj vsečne« ali temu podobne oblike oskrbe s pitno vodo, kar pomeni isti cilj v nekoliko spremenjeni obliki (lepše »zapakiran«). Vsi primeri privatizacije vodnih virov po svetu so negativni (tudi v Evropi). Želja po dobičku velikih zasebnih družb je vsepovsod prinesla mnogo višje cene, slabše vzdrževanje vodovodne infrastrukture, slabšo kvaliteto vode na pipah porabnikov in slabšo dostopnost pitne vode za najbolj ranljive skupine porabnikov. Zato je zavedanje javnosti in pritisk različnih civilnih iniciativ največje zagotovilo, da bo oskrba s pitno vodo ostala javna.

Kot zaključek te uvodne predstavitve lahko navedem, da je bilo poslovno leto 2019 za Hydrovod d.o.o. zelo razgibano, dinamično, zahtevno in hkrati uspešno. To je bilo tudi jubilarno leto, saj smo praznovali 60 let delovanja v sedanji obliki in obsegu. Začeli smo delovati 1. novembra 1959, kot Vodna skupnost

Kočevje – Ribnica, danes, 60 let kasneje, delujemo na istem prostoru in z istimi nalogami kot Hydrovod d.o.o.. Okroglo obletnico delovanja smo proslavili na primeren način ter prikazali razvoj dejavnosti oskrbe s pitno vodo na našem območju in se hkrati zahvalili mnogim generacijam delavcev Vodne skupnosti Kočevje – Ribnica in Hydrovoda za njihovo delo in prispevek pri gradnji varne in zanesljive oskrbe s pitno vodo celotnega kočevsko-ribniškega območja. Proslava 60-letnice delovanja je dejansko sovpadala z zaključkom kohezijskega projekta SORIKO, kot največjega projekta na področju oskrbe s pitno vodo v naši zgodovini, kar je naši proslavi dalo dodatno težo. Na proslavi je bilo našemu podjetju tudi izročeno priznanje Gospodarske zbornice Slovenije – Zbornice komunalnega gospodarstva za 60 let delovanja na področju komunalne dejavnosti.

Naši vsakoletni cilji, zapisani v letnem programu, so vedno zelo ambiciozni in nas, ki smo relativno majhna ekipa (oziroma premajhna, glede na obseg terena, ki ga pokrivamo), vendar vsestranska in ne zadržana zgolj v vzdrževanje vodovodne infrastrukture, sili v maksimalno zavzetost, če želimo realizirati sprejeti letni poslovni načrt. Narava dela nas sili v nenehna prilagajanja, ki so pogojena spremembam na terenu in novo nastalim potrebam porabnikov, ker je jasno, da porabniki ne smejo ostati brez redne vodooskrbe. Mislimo, da je nepotrebno ponavljati, da je naša dejavnost tako nepredvidljiva, da je težko načrtovati vse podrobnosti in vse zahteve, ki se pojavljajo. Zato je potrebno biti dovolj prilagodljiv in samo na ta način je možno odgovoriti na vse izzive, ki jih dogajanja postavljajo pred nas. Glede na to ugotovitev in naše posebnosti, si resnično ne predstavljamo, kako bi izgledala oskrba s pitno vodo našega območja, če bi bila ta organizirana oziroma vodena centralizirano, npr. iz Ljubljane. Pa ne

pozabiti, takšen predlog za zapis v ustavo je bil pripravljen. Upamo, da do takšnih radikalnih obratov ne bo prišlo, ker niso potrebni. Z dosedanjim načinom dela smo dokazali, da obstoječi način dela daje rezultate in tisto, kar je najbolj pomembno, porabnikom omogoča zanesljivo in varno oskrbo s pitno vodo.

2.1 OSKRBA S PITNO VODO V LETU 2019

Po veljavni zakonodaji sistem za oskrbo s pitno vodo predstavlja sistem elementov vodovoda (cevi, črpališča, vodohrani, čistilne naprave, individualni priključki, hidranti, ipd.), s katerim upravlja en upravljavec in pretežni del rednega obratovanja deluje kot samostojen sistem, hidravlično ločen od drugih vodovodnih sistemov.

V letu 2019 smo oskrbo naših porabnikov s pitno vodo izvajali z obratovanjem naslednjih vodovodnih sistemov:

- regionalni vodovod Kočevje – Ribnica – Sodražica pokriva največji del potreb po pitni vodi v občinah Kočevje, Ribnica in Sodražica,
- vodooskrbni sistem Dol oskrbuje s pitno vodo del porabnikov s področja občine Kočevje in del porabnikov s področja občine Črnomelj,
- vodooskrbni sistem Ravni Dol oskrbuje s pitno vodo del porabnikov s področja občine Ribnica in del porabnikov s področja občine Sodražica,
- vodovod Smuka – Stari Log je del vodovodnega sistema Globočec, ta pa oskrbuje s pitno vodo poleg porabnikov v občini Kočevje tudi porabnike v občinah Grosuplje, Ivančna Gorica in Žužemberk,
- vodovodni sistemi Kočevska Reka, Gornja Briga – Dolnja Briga, Koprivnik, Knežja Lipa, Brezovica – Vimolj, Spodnji Log, Polom – Seč in Laze oskrbujejo s pitno vodo preostali del porabnikov v občini Kočevje,
- vodovodni sistemi Loški Potok, Trava – Srednja vas, Stari Kot in Novi Kot oskrbujejo s pitno vodo porabnike v občini Loški Potok,
- vodovodna sistema Gora in Žimarice oskrbujeta s pitno vodo preostali del porabnikov v občini Sodražica (vodovodni sistem Zamostec je z izgradnjo povezovalnega cevovoda Sodražica – Zamostec postal del regionalnega vodovoda Kočevje – Ribnica – Sodražica),
- vodovodni sistemi Jakšiči – Fara, Kostel, Žaga, Vrh – Krkovo in Kuželj oskrbujejo s pitno vodo porabnike v občini Kostel, in
- vodooskrbni sistem Frančišek (Sajevec – Dane) oskrbuje s pitno vodo del porabnikov s področja občine Ribnica.

Vsi navedeni sistemi so v funkciji oskrbe s pitno vodo nekaj več kot 30.000 porabnikov (stalno in začasno prijavljenih), ki biva in deluje na tem področju (pri tem regionalni vodovod Kočevje – Ribnica – Sodražica štejemo kot enotni vodovodni sistem kljub dejstvu, da se napaja iz štirih neodvisnih vodnih virov, ima razvejano vodovodno omrežje v treh občinah in bi ga lahko prikazali v obliki treh vodovodnih sistemov). Skupna dolžina javnega vodovodnega omrežja, ki je zelo razvejano, znaša približno 446 km (dolžina vodovodnega omrežja pri posameznih vodovodnih sistemih se vsako leto povečuje, kot rezultat izgradnje novih krakov in odsekov vodovoda, hkrati pa se povečuje število vodovodnih priključkov oziroma novih porabnikov pitne vode – podatek o dolžini omrežja je iz začetka leta 2019 – s to dolžino omrežja smo izvajali oskrbo s pitno vodo največji del poslovnega leta, ob koncu leta pa je že prihajalo do

sprememb). Omrežje je zgrajeno iz cevovodov, ki so iz različnih materialov (litoželezne cevi, azbest cementne cevi, PVC cevi, PEHD cevi, cevi RC protect, duktilne cevi), različnih profilov (od DN 30 do DN 400) in različne starosti (nekateri deli omrežja so stari tudi do 80 let). Na omrežju je zgrajeno več kot 120 večjih objektov (regulacijski jaški, črpališča, vodohrani, čistilne naprave, prečrpališča, raztežilniki, itd.). Vsi navedeni podatki še niso dokončni, ker kataster omrežja še ni v celoti vzpostavljen.

Posebej je potrebno poudariti, da so vsi navedeni vodovodni sistemi medsebojno ločeni in različno oddaljeni, tako nivojsko kot tudi višinsko.

Od prej naštetih 24-ih vodovodnih sistemov jih je javno podjetje Hydrovod d.o.o. v celoti upravljal 23, torej od zajetja do zadnjega porabnika, pri enem (gre za vodovod Smuka - Stari Log, ki je del vodovodnega sistema Suhe Krajine, z zajetjem v Globočcu) pa smo prevzemali vodo od drugega komunalnega podjetja (Komunale Novo mesto, ki to vodo predhodno kupuje od Komunale Grosuplje) na občinski meji Kočevje – Žužemberk (odjemna točka je vodomerni jašek, ki se nahaja v naselju Lazina) in poskrbeli za normalno oskrbo porabnikov na našem delu tega vodovodnega sistema. Še kako leto nazaj smo imeli ločena vodovoda Borovec in Zamostec, ki sta zdaj del večjih vodovodnih sistemov Kočevje – Ribnica – Sodražica oziroma Kočevska Reka. Izvedena sprememba ne pomeni, da sedaj z vodovodnim omrežjem v teh vaseh nimamo nobenega dela oziroma skrbi. Ta je vsekakor še naprej ostala, ker se je za dolžino vodovodnega omrežja teh vasi povečala dolžina omrežja vodovodnih sistemov, na katerega sta se ti dve vasi priključili, s tem, da se je omrežje podaljšalo na račun izvedenih povezovalnih cevovodov. Razlika je samo v tem, da sta nam odpadla dva vodna vira oziroma dve zajetji, ki sta bili slabe kakovosti. To je vsekakor dobrodošla sprememba, je pa vsaj v primeru oskrbe Borovca iz nadomestnega vodnega vira, nova rešitev tehnološko dosti bolj zahtevna in dražja, kot je bila prej iz starega zajetja: zgraditi smo morali lastno trafo postajo, za vzdrževanje katere smo morali podpisati pogodbo z vzdrževalcem elektro omrežja (kar je dodatni strošek), ker to zahteva naša zakonodaja, višina črpanja se je povečala, kar pomeni, da se je strošek energije povečal, pa tudi dodatni tlačni cevovod bo v naslednjih letih predstavljal določen izziv pri tekočem vzdrževanju. Opisani način oskrbe s pitno vodo se bo v letu 2020, s polno vključitvijo novozgrajenih kohezijskih projektov, še dodatno spremenil, ker bo prišlo še do dodatnega medsebojnega združevanja določenih vodovodnih sistemov.

Poleg naštetih vodovodnih sistemov smo skladno z dogovorom s pristojno občino spremljali tudi delovanje in obratovanje vodovodnega sistema Žlebi v Občini Kostel, čeprav ta sistem še ni v našem upravljanju. Na osnovi pogodbe z Občino Ribnica poskrbimo tudi za vzorčenje in analizo pitne vode na večjih vaških vodovodih v tej občini (na vsakem vaškem vodovodu se dvakrat letno ugotavlja kvaliteta pitne vode, kar je sicer premalo, je pa bolje kot nič, saj se pridobi vsaj groba slika stanja na teh vodovodih ter se na osnovi le-te posredujejo porabnikom potrebna obvestila). Po potrebi posredujemo za te vodovode strokovne nasvete ali pa ponudimo uslugo v obliki iskanja okvar.

Navedba tako velikega števila vodovodnih sistemov pri mnogih odpira vprašanje, zakaj je tako, ker po tem izstopamo v slovenskem prostoru. Odgovor je zelo preprost in ga pogosto

ponavljamo. Svojo dejavnost izvajamo na veliki površini, ki znaša približno 1.000 km², ob dejstvu, da gre za redko poseljeno območje, z zelo zahtevnim terenom, na katerem je potrebno urediti oskrbo s pitno vodo za vse navedene porabnike (zelo razgiban teren z velikimi spremembami nadmorskih višin, kot primer razgibanosti navajamo podatek, da se naše najnižje zajetje Dol nahaja na nadmorski višini približno 194 m, najvišji vodohran Novi Kot pa je zgrajen na koti približno 885 m).

Pozitivna posledica tako velikega števila vodovodnih sistemov je dejstvo, da je danes v sistem javne oskrbe s pitno vodo vključeno približno 94 % prebivalcev celotnega področja, na katerem Hydrovod izvaja svojo dejavnost (dejavnost 36.000 – zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode), kar je izjemen rezultat in kaže na zelo visok standard izvajanja javne oskrbe s pitno vodo. Razen nekaj večjih naselij v občinah Ribnica in Sodražica so vsa ostala večja naselja na kočevsko - ribniškem območju vključena v sistem javne oskrbe s pitno vodo (v občini Sodražica se to stanje že pomembno spreminja na boljše, saj smo ob koncu leta 2019, po zaključku projekta SORIKO, že začeli vključevati določene vasi v sistem javne oskrbe s pitno vodo). Procent vključenosti prebivalcev v sistem javne oskrbe s pitno vodo na našem področju je višji od državnega povprečja. To dejstvo izhaja iz podatkov iz nacionalnega Operativnega programa oskrbe s pitno vodo za obdobje od 2016 do 2021 (z dne 23. 6. 2016), kjer je na strani 15 zapisano: »Pregled Programov oskrbe s pitno vodo (POPV, 2011; 2012) je pokazal, da se je leta 2012 v RS s pitno vodo iz javnih vodovodov oskrbovalo 1.793.267 prebivalcev. Gledano na celotno število prebivalcev RS (2.059.114 prebivalcev), je delež oskrbe s pitno vodo iz javnih vodovodov 87,09%. Ker so bili podatki o številu prebivalcev, ki se s pitno vodo oskrbujejo v okviru javne službe, pridobljeni za vse občine, je navedeni delež oskrbe s pitno vodo iz javnih vodovodov precej zanesljiv.«.

Občina	Število prebivalcev na dan 19.3.2019 stalno prijavljeni	Število porabnikov na sistemu javnega vodovoda - ocena	% pokritosti
Kočevje	16.251	16.122	99,21
Ribnica	9.378	8.255	88,03
Sodražica	2.274	1.866	82,06
Loški Potok	1.844	1.764	95,66
Kostel	668	600	89,82
SKUPAJ	30.415	28.607	94,06

Pokritost s sistemom javne vodooskrbe kaže na pomemben dosežek, ki so ga do danes na področju oskrbe s pitno vodo dosegle občine in Hydrovod. Mogoče nam je to postalo samoumevno in se tega dobrega rezultata ne zavedamo v popolnosti. Še ne tako daleč nazaj je na celotnem področju starih občin Kočevje in Ribnica primanjkovalo pitne vode. Še posebej v poletnih mesecih so bili izpadi v oskrbi s pitno vodo nekaj običajnega. Današnje

BREZ UREJENE VODOOSKRBE NI MOŽNO NEMOTENO BIVANJE PREBIVALSTVA NA DOLOČENEM PODROČJU, NI KMETIJSTVA IN ŽIVINOREJE, NI PREDELAVE HRANE, NI MOŽNO DELOVANJE IN RAZVOJ GOŠPODARSTVA, NI RAZVOJA TURIZMA, NI POŽARNEGA VARSTVA, NI PERSPEKTIVE ZA JUTRI

stabilno stanje oskrbe s pitno vodo je rezultat 60 letnega dobrega dela mnogih generacij delavcev tako Vodne skupnosti Kočevje - Ribnica kot tudi Hydrovoda. Voda pomeni življenje in brez urejene oskrbe s pitno vodo ni mogoče organizirati kvalitetnega bivanja in delovanja prebivalstva na določenem prostoru (mimogrede: Svetovna zdravstvena organizacija poroča, da je vzrok 80 odstotkom vseh bolezni v svetu moč pripisati uporabi onesnažene vode in neurejenih sanitarij), zanesljiva oskrba s pitno vodo pa omogoča tudi druge koristi, kot so požarna varnost (hidranti na javnem omrežju), oskrba celotnega gospodarstva z vodo, delovanje kmetijstva, javnega sektorja, itd. Zaradi tega je delo in poslanstvo, ki ga opravlja Hydrovod kot upravljavec celotnega javnega vodovodnega omrežja na področju občin Kočevje, Ribnica, Loški Potok, Sodražica in Kostel (delno tudi občine Črnomelj, in sicer na področju KS Stari trg ob Kolpi), izjemno odgovorno in pomembno za vse prebivalce, javni sektor in gospodarske dejavnike na tem področju.

Negativna posledica velikega števila vodovodnih sistemov se kaže predvsem v dejstvu, da večje število teh sistemov stroškovno močno obremenjuje izvajanje oskrbe s pitno vodo na celotnem območju, ki ga pokrivamo (stroški dela, stroški obratovanja, stroški tekočega vzdrževanja,...). Glede števila vodovodnih sistemov smo v naši državi prej izjema kot pravilo. Žal zaradi poseljenosti in terenskih značilnosti drugače ne gre. Po naših podatkih ima zgolj en upravljavec v upravljanju večje število sistemov. Tudi nepoznavalcu razmer je logično, da je upravljanje večjega števila ločenih vodovodnih sistemov za upravljavca vodovoda dosti zahtevnejše in dražje kot upravljanje samo z enim sistemom. Poleg večjih stroškov, ki z obstojem večjega števila sistemov nastajajo, je tudi težje zagotoviti varnost in stalnost oskrbe s pitno vodo (težje je skrbeti za varovanje zaledij velikega števila vodovodnih zajetij in za delovanje več kot trideset črpališč oziroma vodarn, kot za eno samo črpališče oziroma vodarno). Še posebej se to izkaže ob izrednih dogodkih oziroma naravnih nesrečah, ko pride tudi do izpada napajanja z električno energijo.

Veliko število ločenih sistemov zahteva tudi primerno število zaposlenih, ki so nujno potrebni, da lahko obvladujejo situacijo v rednih in izrednih razmerah. Porabniki (pa tudi predpisani standardi oskrbe s pitno vodo) pač zahtevajo svoje oziroma želijo imeti visok nivo storitev in stalno oskrbo s pitno vodo (ta je za nekatere gospodarske porabnike še kako pomembna, ker imajo lahko tudi finančne posledice v primeru neizpolnitve svojih pogodbenih obveznosti). Žal ima izpolnitev vseh teh zahtev tudi pomemben vpliv na stroškovno ceno izvajanja oskrbe s pitno vodo, kar pa nekateri, ki mislijo, da bi voda morala biti zastonj, ne razumejo.

Vsak od naših prej naštetih javnih vodovodov ima svoje značilnosti in posebnosti, zato ni mogoče govoriti o dveh enakih vodovodih. V osnovi lahko te vodovode ločimo po velikosti in zahtevnosti. Tako so nekateri od teh vodovodov tehnično dokaj enostavni za upravljavca, zato je upravljanje z njimi sorazmerno nezahtevno in stroškovno sprejemljivo, pri nekaterih drugih pa so terenske značilnosti zahtevale izgradnjo dokaj zahtevnega vodovodnega sistema, ki ima zgrajenih več objektov in več črpališč, pri nekaterih pa tudi več zajetij. Takšni vodovodi zahtevajo vsakodnevno kontrolo obratovanja, saj so izredno ranljivi, posledice morebitnih okvar so večje in čas vzpostavitve prvotnega stanja je daljši. Zato je razumljivo, da so tudi stroškovno zahtevnejši. Glede spremljanja zdravstvene ustreznosti vode in izvajanja HACCAP

sistema pa so vsi vodovodi zahtevni in je potrebno vse obravnavati z dolžno skrbnostjo, ker mora vsak porabnik na svoji pipi dobiti pitno vodo, ki je bistra, brez barve, vonja in okusa in ne vsebuje mikroorganizmov, parazitov in njihovih razvojnih oblik v številu, ki lahko predstavlja nevarnost za zdravje ljudi ter snovi v koncentracijah, ki bi same ali skupaj z drugimi snovmi lahko predstavljale nevarnost za zdravje ljudi. Zato kot upravljavec nenehno sledimo cilju po optimizaciji stroškov, eden od načinov doseganja tega cilja pa je tudi že navedeno zmanjševanje števila vodovodnih sistemov (v zadnjih dvajsetih letih smo imeli več uspešnih medsebojnih povezovanj vodovodnih sistemov), kar pa žal ni samoumevno in vsepovsod mogoče, ker so vodovodni sistemi medsebojno različno oddaljeni, tako nivojsko kot tudi višinsko. Zato v primerih prevelikih medsebojnih razdalj in višinskih razlik, pa tudi nizke porabe vode na posameznih manjših vodovodih, le-teh ni smiselno povezovati. Z združevanjem vodovodnih sistemov se v praksi, poleg zmanjšanja stroškov, povezanih z vzdrževanjem in obratovanjem, praviloma poveča tudi varnost oskrbe s pitno vodo. Res pa je, da združeni vodovodni sistemi postanejo tehnično bolj zahtevni in prinašajo drugačne skrbi (npr. nevarnost pojava postane vode v povezovalnih cevovodih, če je poraba le-te prenizka oziroma je izmenjava vode premajhna).

Prej prikazan podatek o visokem deležu oskrbe s pitno vodo iz javnih vodovodov na našem območju kaže istočasno tudi na dejstvo, da celotno področje, na katerem izvajamo svojo dejavnost, še ni v celoti pokrito z mrežo javnih vodovodov. To je obveza, ki nas še čaka in tudi izhaja iz veljavnega državnega operativnega programa oskrbe s pitno vodo. Tudi za preostalih cca. 6% prebivalcev (ali vsaj za večino od tega števila) na našem območju bo potrebno poiskati pravo rešitev za varno oskrbo s pitno vodo (strategije pokritosti celotnega področja z mrežo javne vodooskrbe).

Ta skrb in strategija občin sta za razvoj demografsko ogroženih področij zelo dobrodošli, žal pa od vodovodov na teh območjih ni mogoče pričakovati ekonomsko rentabilnega delovanja. Ravno nasprotno, takšni vodovodi povzročajo večje stroške od zbranih prihodkov in imajo pomemben vpliv na ceno pitne vode. Podeželje se na žalost prazni in posledično temu se niža poraba, prihodki pa se zmanjšujejo. Že danes imamo nekaj primerov, ki po svoji rentabilnosti zelo izstopajo in jih redno izpostavljam, ker se nam zdi pravilno, da se opozori na ceno, ki jo občine (in porabniki v večjih naseljih) plačujejo za razvoj podeželja, kar bi sicer morala biti tako skrb kot tudi interes države. Če občine v zadnjih dvajsetih letih ne bi imele posluha za podeželje, bi danes imeli marsikatero vas popolnoma prazno.

Vsi porabniki posamezne občine imajo enako ceno vode, ne glede, kje prebivajo. Torej se pri cenovni politiki zasleduje cilj solidarnosti znotraj posamezne lokalne skupnosti. Pri izgradnji vodovoda je strošek gradnje enega kilometra novega vodovoda podobnih tehničnih karakteristik in v podobni zemljini približno enak, ne glede na to, kje se izvaja. Jasno je, da so vodovodni sistemi, ki imajo na kilometer omrežja majhno število priključkov in majhno porabo, manj ekonomsko rentabilni od tistih, ki imajo večje število priključkov in večjo porabo. Posledično temu bolj vplivajo na končno stroškovno ceno vode v posamezni občini oziroma s svojo nerentabilnostjo obremenjujejo to ceno.

Kako nekateri vodovodni sistemi stroškovno vplivajo na ceno vode v posamezni občini, je zelo jasno razvidno iz podatkov v spodnjih tabelah, kjer so za nekatere vodovodne sisteme prikazani celotni prihodki (seštevek vodarine in omrežnine) ter strošek najema, ki je samo eden od stroškov za delovanje posameznega sistema. Razvidno je torej, da že strošek najema presega višino skupnih prihodkov, kar pomeni, da ostali vodovodni sistemi pokrivajo tako preostali strošek najema pri teh nerentabilnih vodovodnih sistemih, kakor tudi vse ostale fiksne stroške sistema in tudi skupne stroške obratovanja (stroške tekočega vzdrževanja, energije, dela, storitev, ...).

Tabela 1: Prihodki in stroški najema nekaterih manjših vodovodnih sistemov

ZŠ	Sistem za oskrbo s pitno vodo	Poraba vode v m ³ /dan v letu 2019	Število priključkov	Celotni prihodek v letu 2019 v €	Strošek najemnine
1.	NOVI KOT	4,3	35	4.691,33	12.834,59
2.	KNEŽJA LIPA	5,7	8	1.634,96	4.434,24
3.	LAZE PRI PREDGRADU	1,7	22	1.200,57	9.090,96
4.	POLOM – SEČ	6,7	31	3.500,01	2.377,08

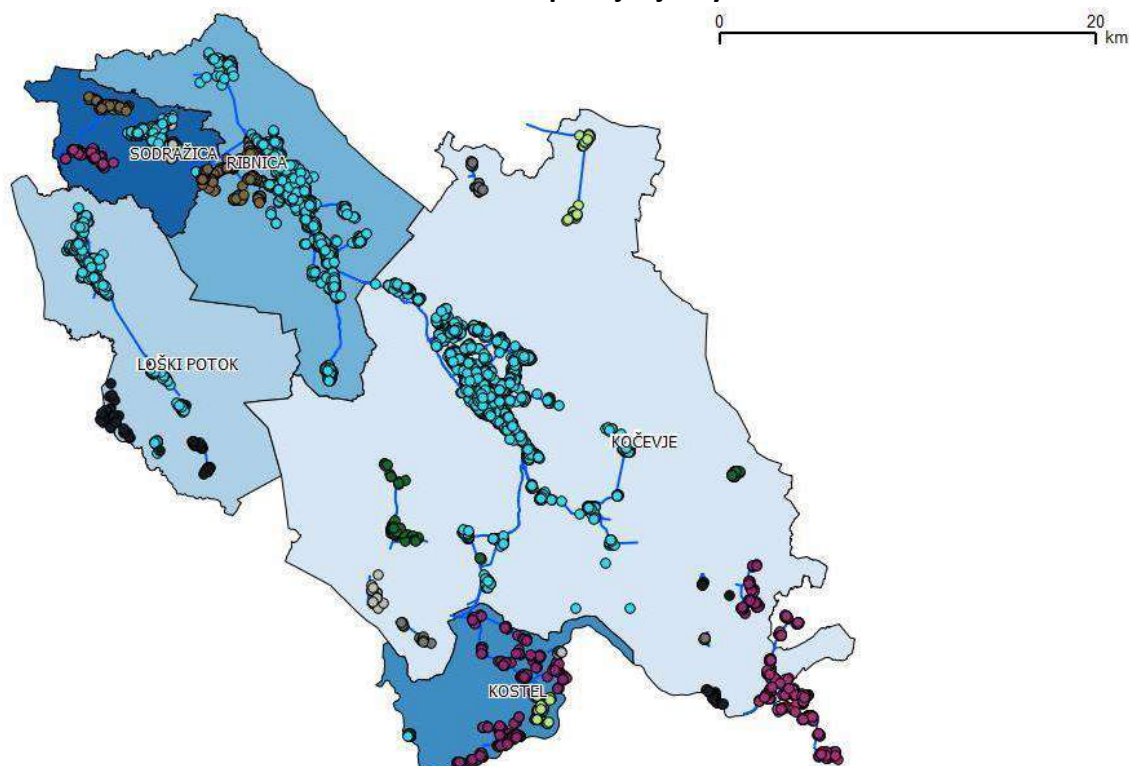
Tabela 2: Poslovanje vodovodnega sistema Smuka – Stari Log

Naselje	Število OM	v m ³			Doseženi prihodki - NETO		
		Gospodinjstva	Drugi	Skupaj	Vodarina	Omrežnina	Skupaj
SMUKA	28	3.253	0	3.253	1.993,91	1.943,20	3.937,11
STARI LOG	26	3.263	580	3.843	2.511,70	2.002,84	4.514,54
SKUPAJ	54	6.516	580	7.096	4.505,61	3.946,04	8.451,65

Voda, kupljena od Komunale Novo mesto

Količina v m ³	Cena za m ³	Znesek za vodarino neto
10.069	1,34488	13.541,60

Vodovodni sistemi v upravljanju Hydrovoda

Že iz samega grafičnega prikaza vodovodnih sistemov v upravljanju Hydrovoda je razvidno, da ima med vsemi 24-imi vodovodnimi sistemi največjo težo pri oskrbi porabnikov kočevsko-ribniškega območja regionalni vodovod Kočevje - Ribnica – Sodražica. Ta sistem je dejansko hrbtenica vodooskrbe, saj je hkrati največji sistem tako po dolžini omrežja in številu porabnikov, kot tudi po količini prodane vode. Ta vodovod, ki je zelo razvejan, poteka od področja severno od Sodražice preko Sodražice, Ribnice in Kočevja ter se konča v naseljih južno in jugovzhodno od Kočevja oziroma skoraj ob meji z občino Kostel. Njegova dolžina znaša nekaj manj kot 50 km, če pa temu prištejemo še celotno pripadajoče razvejano omrežje, znaša dolžina tega vodovodnega sistema nekaj več kot 267 km. Z realizacijo kohezijskih projektov bo ta sistem postal pomembno večji, ne toliko po številu porabnikov, bolj po teritoriju, ki ga bo pokrival. Velik del tega vodovodnega sistema bo obnovljen, ostaja pa še vedno pomemben del omrežja na tem vodovodnem sistemu, ki je že amortiziran in nujno potrebuje obnovo.

Med ostalimi vodovodnimi sistemi velja po pomembnosti omeniti še dva vodovodna sistema. To sta sistema Loški Potok in Dol. Oba sistema sta dokaj velika, zahtevna in zelo pomembna. Vodovodni sistem Loški Potok pokriva pretežni del občine Loški Potok in oskrbuje največji del naselij v tej občini. Zaradi terenske razgibanosti in medsebojne razdalje posameznih naselij je ta sistem izredno zahteven za vzdrževanje in obratovanje ter energetsko potraten. Sistem deluje s pomočjo petih vodohranov, do katerih pride voda s pomočjo delovanja štirih črpališč, zaradi prevelikih pritiskov na določenih lokacijah pa je s pomočjo reducirnih ventilov potrebno poskrbeti tudi za zmanjševanje teh pritiskov na posameznih delih omrežja. Upravljanje tega vodovodnega sistema v sedANJI obliki in obsegu opremljenosti je zaradi terenskih značilnosti Loškega Potoka resnično zahtevno, zaradi starosti omrežja in pogostih okvar pa tudi

stroškovno drago. Terenska razgibanost in višinske razlike sta vzrok, da del porabnikov še vedno ni vključen v sistem javne oskrbe s pitno vodo ali pa ima na svojih odjemnih mestih neprimerne tlačne razmere. Skupaj z Občino Loški Potok pripravljamo rešitve za vključitev tudi teh porabnikov v sistem javne oskrbe s pitno vodo (v letu 2019 se je začela izgradnja vodovoda do naselja Bele Vode).

Tudi vodovodni sistem Dol je zaradi svoje velikosti in terenskih značilnosti dokaj zahteven sistem za upravljavca. Kot posebnost tega vodovoda velja poudariti, da le-ta pokriva potrebe porabnikov s pitno vodo tudi na delu občine Črnomelj (krajevna skupnost Stari trg ob Kolpi). Za ta namen so bili v preteklosti zgrajeni trije kraki vodovoda, in sicer:

- od Jelenje vasi v smeri Zagozdca ter Gorenje in Dolenje Podgore,
- od vodohrana Kovača vas do Starega trga ter
- od Dola v smeri Prelesja, Sodevcev in Radencev.

Po črpanju vode iz vrtine, oddaljene cca 2 km od Dola, sistem deluje v dveh nivojih. Prvi nivo oskrbuje naselja ob reki Kolpi (od Dola do Spodnjih Radencev), drugi nivo pa višje ležeča naselja (od Starega trga in Predgrada, pa vse do naselij Gorenja in Dolenja Podgora).

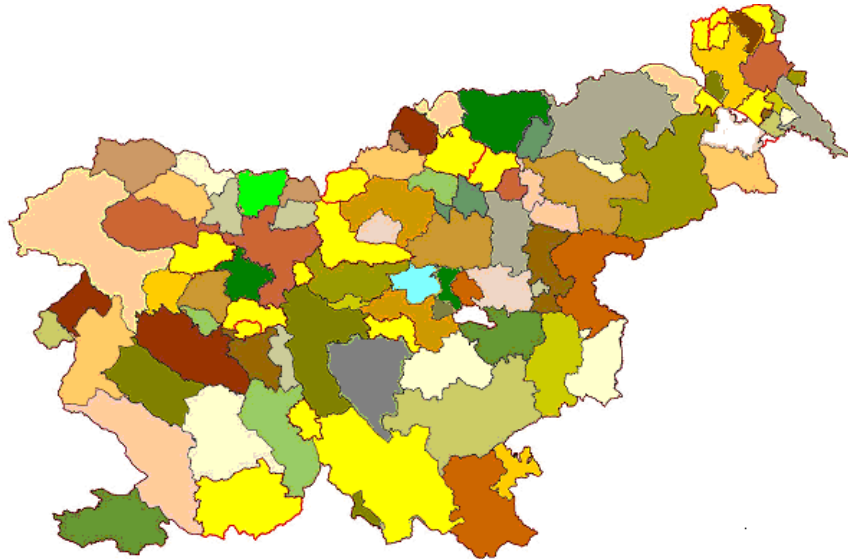

za potrebe obratovanja višje ležečih naselij je potrebno vodo črpati iz Dola (cca 190 m nadmorske višine) do vodohrana Kovača vas (cca 422 m nadmorske višine). Zaradi tega je jasno, da poraba energije na tem vodovodu odstopa v primerjavi z drugimi vodovodi. Kljub tako visokemu dvigu vode ter vmesnemu izboljšanju tlačnih razmer (hidropostaja Jelenja vas), zelo razgiban teren povzroča težave in manjši del porabnikov še vedno ostaja s tlačnimi razmerami v omrežju, ki niso najbolj optimalne.

Teritorialni obseg delovanja Hydrovoda ni zanemarljiv, gledano

tudi širše v primerjavi z ostalimi upravljavci vodovodov po Sloveniji. Po podatkih iz leta 2012 (vir podatkov: Operativni program oskrbe s pitno vodo za obdobje 2016 -2021) imamo na območju Republike Slovenije 83 upravljavcev vodovodnih sistemov, ki oskrbujejo več kot 1.000 porabnikov (skupaj naj bi jih bilo 92), od tega jih 42 oskrbuje več kot 10.000 porabnikov. Glede na prej navedene podatke velja omeniti, da smo po površini področja, ki ga pokrivamo ter po številu vodovodnih sistemov, ki jih upravljamo, med največjimi izvajalci dejavnosti oskrbe s pitno vodo, kar je tudi razvidno s spodnje slike, ki je vzeta iz Operativnega programa oskrbe s pitno vodo iz leta 2006 (stanje se do danes ni pomembno spremenilo). Pogled na sliko nam tudi pove, da imamo v naši državi preveliko število upravljavcev vodovodnih sistemov,

kar ima lahko vpliv na ceno vode, ki jo porabniki plačujejo. Zato je v bližnji prihodnosti pričakovati zanimiva dogajanja na tem področju. Država je pred leti načrtovala določene aktivnosti, ki bi šle v smeri zmanjševanja števila upravljavcev. Tudi nekatere občine so z medsebojnim dogovorom poenotile ceno vode na nivoju posameznega upravljavca.

Pregledna karta območij upravljanja izvajalcev javne službe v RS (Hydrovod poleg označenega območja oskrbuje s pitno vodo tudi del občine Črnomelj)

Kljub zavedanju o pomenu pitne vode za naše preživetje, se pogosto še vedno srečujemo z nizkim poznavanjem zahtevnosti izgradnje in vzdrževanja same vodovodne infrastrukture kakor tudi zavedanja o širšem pomenu urejene oskrbe s pitno vodo za celotno družbo. Zato bo potrebno nadaljnje ozaveščanje porabnikov in nenehno ponavljanje dejstva, da sedaj urejena oskrba s pitno vodo ni nobena garancija, da bo tudi jutri tako, če bomo ostali pasivni in ne bomo nič delali na investicijskem vzdrževanju in modernizaciji celotne infrastrukture. Za vodovodne sisteme je značilno, da so to v osnovi zelo kompleksni sistemi, saj njihovo kompleksnost opredeljuje že sama tehnična narava vodovodnih sistemov, ki so sestavljeni iz niza med seboj močno soodvisnih elementov. To pomeni, da je tudi vzdrževanje teh sistemov zelo kompleksno in zahtevno. Dodatno težavnost vodovodnih sistemov predstavlja dejstvo, da je vodovodno omrežje vgrajeno v zemlji in nedostopno človeškim očem, pogosto pa se tudi nahaja na težko dostopnem terenu ali na zelo prometnih površinah. Zato so tudi zmanjševanje vodnih izgub, iskanje okvar in odprava poškodb na vodovodnem omrežju precej kompleksna, dolgotrajna in zahtevna dejanja.

Poleg kompleksnosti sistemov in upravljanja z njimi pa dajejo dodatno težo javni vodooskrbi tudi druge potrebe, ki jih je potrebno zadovoljiti iz vodovodnih sistemov. Poleg oskrbe porabnikov s pitno vodo zagotavljajo le-ti tudi požarno varnost (požarna voda), pokrivanje

VODA – KLJUČNA DEJSTVA

- Voda predstavlja pomemben delež dnevne prehrane.
- Pogosto je ključna surovina v živilski proizvodnji.
- Pomanjkanje pitne vode bo v prihodnosti pomemben izziv.
- Kakovost in zdravstvena ustreznost vode nista samoumevni.
- Obolevnost zaradi neustrezne kakovosti vode zajame širok krog ljudi.

potreb kmetijstva, živiloreje in industrije z vodo (tehnološko vodo), itd. Pri tem lahko ugotovimo, da je cilj zadovoljevanja drugih porabnikov vodovodnih sistemov pogosto v konfliktu s ciljem zagotavljanja kakovosti dobavljene vode (potreba po vgrajevanju cevovodov večjega profila, tveganje glede nastanka postane vode, itd.).

Dodatni konflikt, ki povzroča ekonomske posledice izvajalcu javne službe oskrbe s pitno vodo, pa se kaže v dejstvu, da so osnovni cilji visokega standarda izvajanja oskrbe s pitno vodo, kot so kakovost vode, pretok in tlak ter zanesljivost oskrbe, najpogosteje v nasprotju s ciljem poceni oskrbe s pitno vodo. Vsepovsod velja pravilo, da višji nivo storitve oziroma višji standard oskrbe posledično zahteva tudi višjo ceno, kar pa je v praksi dostikrat težko uresničiti. Tudi sami smo se o tem večkrat prepričali.

Našim porabnikom želimo ponuditi največ, ker si to zaslužijo, želimo graditi varen vodooskrbni sistem, želimo uporabljati kvaliteten material, želimo vgrajevati sodobno tehnologijo in sodobne rešitve, želimo čim manj okvar in posledično čim manj izpadov pri izvajanju redne oskrbe s pitno vodo, želimo, da pitna voda pride do vsakega in v zadostnih količinah, želimo, da je pitna voda skladna z zahtevami veljavne zakonodaje oziroma, da so rezultati mikrobioloških in fizikalno kemijskih preiskav vzorcev vode daleč pod mejnimi vrednostmi, ki jih določajo predpisi o skladnosti pitne vode. Kako vse to zagotoviti v pogojih našega delovanja (zahteven teren, redka poseljenost, vsakoletni padec prodaje vode, kupna moč) na način, da cena še vedno ostane v sprejemljivih mejah, je izziv, s katerim se, skupaj z občinami, vsakoletno srečujemo. Pri tem pa je nekaj nespornega. Voda je vir življenja. Brez vode ne preživijo ne človek, ne živali in ne rastline in zato moramo imeti do vode spoštljiv odnos. Če bi bila zastonj, je nihče ne bil spoštoval in tudi ne bi imeli pravega odnosa do nje. Tega si pa ne smemo dovoliti, še posebej ne ob dejstvu, da skoraj tretjina svetovnega prebivalstva te dobrine nima.

2.1 KRATEK POVZETEK UVODNE PREDSTAVITVE

Iz kratke uvodne predstavitve izvajalca dejavnosti oskrbe s pitno vodo, javnega podjetja Hydrovod d.o.o., ter prikaza vodovodnega omrežja, s katerim se izvaja oskrba s pitno vodo občin Kočevje, Ribnica, Loški Potok, Kostel in Sodražica, vključno s prikazom pogojev delovanja, je razvidno, da je dosežen nivo javne oskrbe s pitno vodo relativno zadovoljiv. Javno omrežje omogoča oskrbo s pitno vodo približno 94 % prebivalcev tega področja, kar je zelo

visok procent, ki se bo to leto še zvišal, ko bomo na novozgrajene vodovode priklopili vse porabnike, ki imajo sedaj neustrezno rešeno oskrbo s pitno vodo. To pomeni, da je pitna voda dosegljiva velikemu procentu prebivalstva na kočevsko-ribniškem območju, glede tega smo primerljivi s sosednjimi občinami (ali celo boljši) in voda ni tisti faktor, ki bi omejeval razvoj gospodarstva ali novih poselitev.

To je rezultat 60-letnega skupnega dela mnogih generacij javnega podjetja Hydrovod d.o.o. (in Vodne skupnosti Kočevje-Ribnica) ter vseh občin, ustanoviteljic Hydrovoda, in na to dejstvo smo lahko ponosni. Dosežen rezultat je tudi potrditev pravilne odločitve o ustanovitvi skupnega medobčinskega javnega podjetja za izvajanje oskrbe s pitno vodo ter postavitve koncepta skupnega reševanja problematike oskrbe s pitno vodo na kočevsko-ribniškem območju. V 60-ih letih delovanja je skupni izvajalec javne službe oskrbe s pitno vodo dokazal, da pozna svoje delo in iz leta v leto to potrjuje z izvajanjem varne in stalne oskrbe porabnikov s pitno vodo kljub dejstvu, da se dostikrat srečuje z velikimi težavami, ki jih povzroča stara in dotrajana vodovodna infrastruktura in v zadnjem obdobju z resnimi težavami pri pridobivanju ustreznega tehničnega kadra (še posebej monterjev).

V zadnjem obdobju je bil narejen resnično velik razvojni korak, s katerim se je pomembno popravilo stanje našega omrežja ter znižala njegova povprečna starost. Na tem dosežku moramo graditi jutrišnje načrte, ker ne smemo pozabiti, da imamo v obratovanju še precej kilometrov cevovodov, ki so v večji meri ali celo že v celoti amortizirani in lahko v naslednjih letih postanejo resna grožnja za varno in nemoteno oskrbo s pitno vodo. Cilji so torej jasni in

Brez vode ni življenja

Družba - 05-08-2012 - 18:34

definirani ter usmerjeni v ohranjanje in izboljšavo sedanjega stanja. Izzivov nam torej ne manjka in ti so povezani s starostjo infrastrukture, pogostimi okvarami, vodnimi izgubami, azbestnimi in PVC cevmi, ki so še v uporabi, novimi tehnologijami, podnebnimi spremembami ter tudi dnevno skrbjo za nemoteno obratovanje celotnega sistema.

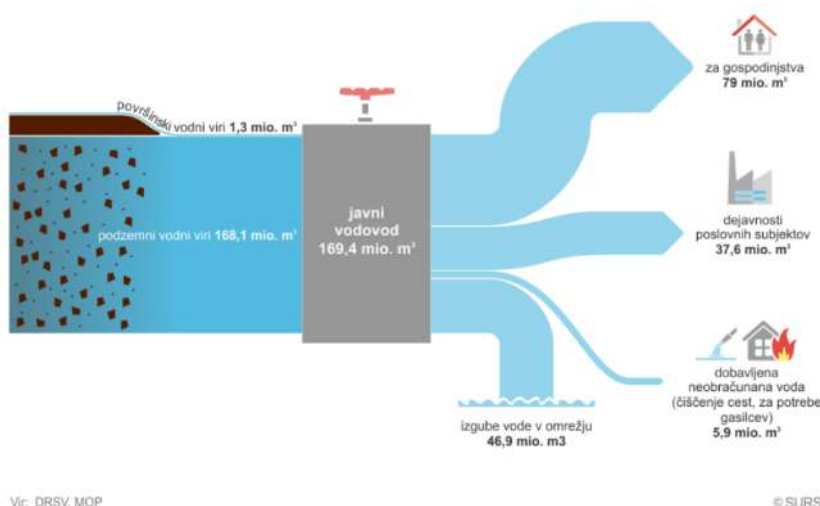
Voda je najpomembnejša življenjska dobrina, saj je od nje odvisno celotno življenje. Morda se sliši to pretirano, a je res: voda je življenje. Vsi živi organizmi na našem planetu so pretežno sestavljeni iz vode: ljudje sami smo v 60-odstotnem delu »vodeni«, ribe so »vodene« kar

80-odstotno, rastline še bolj, med 80 in 90 odstotki. Brez vode se ne bi odvila nobena kemijska reakcija v živi celici in brez vode tudi ne bi bilo nobene izmenjave informacij med celicami. To pritrjuje dejstvu, da če vode ne bo, tudi nas ne bo. Tudi v gospodarstvu igra voda zelo pomembno vlogo, saj je industrijska surovina, prenašalka energije, energetski vir in transportno sredstvo. Brez vode ni hrane. Kdor bo imel v bližnji prihodnosti urejeno to vprašanje, bo imel strateško razvojno prednost pred mnogimi drugimi konkurenti. Dejstvo je, da se zaloge vode po svetu zmanjšujejo in pitna voda predstavlja le še odstotek celotne količine vode na planetu. A tudi to še ne bi bil razlog za prevelik alarm, če bi bila ta količina vode enakomerno razporejena, pa žal ni. Tudi zaradi tega govorimo, da bo voda naslednja nafta, ker tudi ta po svetu ni enakomerno razporejena.

3 POVZETEK DOGAJANJ V LETU 2019

Javno podjetje Hydrovod d.o.o. je tudi v letu 2019 uspešno opravilo svoje osnovno poslanstvo. Vsem porabnikom, priključenim na javne vodovodne sisteme, ki jih javno podjetje upravlja in pogodbeno vzdržuje, je zagotovilo zanesljivo in količinsko zadostno ponudbo pitne vode. Na to smo ponosni, ker to pomeni, da smo svojo osnovno nalogo uspešno opravili. Tudi porabniki na vodovodnih sistemih, ki se jim v sušnem obdobju zmanjša izdatnost do nivoja, ki več ne zadostuje za izvajanje nemotene oskrbe s pitno vodo, niso čutili pomankanja vode, saj so se manjkajoče količine dovažale s cisternami. Razpoložljive količine pitne vode na vseh pomembnih vodovodnih sistemih so bile večje od potreb, kar je pozitiven signal za lokalne skupnosti, saj jim to dejstvo omogoča neoviran razvoj v naslednjih letih. Še vedno velja, da je Slovenija z vodo bogata dežela, saj je povprečna letna količina padavin dvakrat večja, kot je povprečje za celotno Zemljo. Čeprav ima Slovenija v primerjavi z mnogimi deželami veliko vode, utegnejo podnebne spremembe vplivati tudi na naše vodne vire in oskrbo z vodo. Pri nekaterih naših zajetjih opazimo ta trend, na splošno v svetu pa je ta pojav že več kot očiten. Po podatkih SURS-a, objavljenih ob dnevu voda leta 2018, količina vodnih zalog v vodonosnikih

Javni vodovod, načrpana in dobavljena voda, Slovenija, 2017

Vir: DRSV, MOP

© SURS

in tudi količina razpoložljivih sladkovodnih virov pri nas iz leta v leto nihata, saj sta odvisni od hidroloških razmer. Količina razpoložljivih sladkovodnih virov se je na primer v letu 2015 glede na leto 2014 zaradi zelo majhnih pretokov rek v Sloveniji zmanjšala za 46 % in je tako znašala 12.144 m³/prebivalca.

Na količino vode, ki jo bodo naši porabniki odvzeli iz naših vodovodnih sistemov, nimamo vpliva in jo tudi zelo težko načrtujemo. Porabniki se obnašajo vse bolj racionalno in tudi varčno, kar je tudi prav. Tudi stanje internih inštalacij se izboljšuje (to še posebej velja za gospodarske subjekte). Poraba vode ni enakomerna, zelo se spreminja in je nepredvidljiva, to dejstvo nam povzroča kar nekaj težav pri načrtovanju poslovanja.

Leta 2019 smo evidentirali za 0,56% nižjo porabo vode kot v letu poprej, kar je pomenilo tudi določen izpad prihodkov ob praktično enakih oz. višjih stroških izvajanja dejavnosti (razen stroška energije so vsi ostali stroški fiksni in hkrati nujni za zagotavljanje nemotene dejavnosti oskrbe s pitno vodo).

Naša ocena o uspešno opravljenem delu v letu 2019 temelji na dobrem načrtovanju, dobri pripravljenosti in minulem delu, mnogim uspešno opravljenim nalogam, pravočasnim ukrepom, preventivnim aktivnostim in proaktivni drži. Navajamo samo nekaj teh:

- nadzor kakovosti pitne vode na zajetjih in v distribucijskem omrežju je potekal z rednimi in občasnimi preskušanji po letnem načrtu notranjega nadzora, ob ugotovljenih dodatnih potrebah in pritožbah strank pa so bila izvedena še dodatna preskušanja pitne vode,
- v primerih izpada dobave pitne vode zaradi izrednih večjih okvar na vodovodnem omrežju je bila v najkrajšem možnem času zagotovljena intervencija na terenu. Tam smo, če je bilo to le možno, najprej zagotovili začasno oskrbo s pitno vodo čim večjem številu prizadetih porabnikov, hkrati pa smo začeli z deli na čimprejšnji odprava okvar s sočasnim obveščanjem porabnikov,
- programi rednih vzdrževalnih del na vodovodnih sistemih so potekali skladno z načrti, ob pojavih odstopanj so se planirana vzdrževalna dela prilagajala prednostnim nalogam v zvezi z odpravo motenj, okvar in ostalih zaznanih posebnosti v oskrbi,
- izvedeno je bilo 115 intervencijskih popravil na javnem vodovodnem omrežju (manjše ali večje okvare, ki so povzročale motnje in vodne izgube ter ogrožale varnost oskrbe s pitno vodo).

Že iz navedenih podatkov in zapisanih števil je mogoče sklepati, da je bilo v minulem letu opravljeno izredno veliko in obsežno delo na vseh segmentih vodovodne infrastrukture. Bolj podroben prikaz sledi v nadaljevanju tega poročila.

Cene za obračun storitev javne službe oskrbe s pitno vodo se v letu 2019 niso spremenile v nobeni občini. Tako so ostale še vedno v veljavi cene, ki so bile v Občini Kočevje sprejete leta 2015, v ostalih občinah pa v letu 2013. Višje stroške obratovanja, ki smo jih imeli, smo pokrivali delno s črpanjem notranjih rezerv, največ pa na račun pozitivnega rezultata poslovanja na področju dopolnilnih dejavnosti. Poraba pitne vode se vsem porabnikom ne glede na namen rabe vode obračunava s postavkama omrežnina in

Z občinskimi gospodarskimi javnimi službami se zagotavljajo materialne javne dobrine:

trajno in nemoteno	v javnem interesu	zaradi zadovoljevanja javnih potreb, kadar jih ni mogoče zagotavljati na trgu
--------------------	-------------------	---

Pri zagotavljanju javnih dobrin je pridobivanje dobička podrejeno zadovoljevanju javnih potreb!

vodarina, pri čemer se prodaja vode industrijskim porabnikom, ki imajo skladno z Zakonom o vodah pridobljeno vodno dovoljenje, ne šteje kot izvajanje javne službe, ampak se vodi ločeno kot opravljanje posebnih storitev. Veljavne cene obračunskih postavk so bile v vseh občinah oblikovane po določbah Uredbe o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja (Ur. list RS 87/2012) in sprejete na vseh občinskih svetih občin, kjer javno podjetje Hydrovod d.o.o. izvaja javno službo oskrbe s pitno vodo. Cene pitne vode za gospodinjске porabnike so v treh občinah delno subvencionirane s proračunskimi sredstvi, v dveh občinah pa se cene obračunavajo porabnikom v celoti.

3443. Uredba o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja

Na podlagi tretjega odstavka 149. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 48/12 in 57/12) izdaja Vlada Republike Slovenije

UREDBO
o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

(vsebina)

(1) Ta uredba določa metodologijo za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja (v nadaljnjem besedilu: javne službe), in sicer za:

- oskrbo s pitno vodo,
- odvajanje in čiščenje komunalne in padavinske odpadne vode,
- zbiranje določenih vrst komunalnih odpadkov,
- obdelavo določenih vrst komunalnih odpadkov in
- odlaganje ostankov predelave ali odstranjevanja komunalnih odpadkov.

(2) Ta uredba določa tudi ukrepe in normative, povezane z obračunom cen storitev javnih služb njihovim uporabnikom.

Država je s sprejetjem Uredbe o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja zavlačevala maksimalno dolgo, praktično ves čas, dokler je lahko. S tem početjem je škodovala vsem, najbolj porabnikom, ker je bila ob vedno višjih oskrbovalnih standardih (še posebej z implementacijo evropske zakonodaje) ogrožena zanesljiva in kakovostna oskrba s pitno vodo, zatem pa tudi občinam, gospodarski javni infrastrukturi (GJI) in izvajalcem javne službe oskrbe s pitno vodo.

Z uveljavitvijo cen na način, kot ga predpisuje Uredba o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja (Ur. list RS 87/2012), so izpolnjeni pogoji za uveljavitev evropske direktive, ki usmerja države članice k oblikovanju ustrezne cenovne politike po načelu »povzročitelj plača povzročene stroške«.

Nov način dela, ki ga je predpisala nova uredba o cenah, pomeni tudi nov način razmišljanja in delovanja na komunalnem področju. Vsi skupaj smo se začeli zavedati pomena vzpostavitve trajnostnega razvoja dejavnosti, ker je ena od naših nalog, da zagotovimo normalno oskrbo s pitno vodo tudi generacijam, ki prihajajo za nami. Predvsem se to kaže v odpravi prakse »odpisa amortizacije« kot neekonomskega načina gospodarjenja, ki jo je veljavni računovodski standard vse do 31. 12. 2010 dopuščal in so se je vsa komunalna podjetja (seveda s soglasjem in odobritvijo občin), ker drugih možnosti ni bilo, vrsto let posluževala, da so se izognila prikazovanju izgube na določeni dejavnosti. Nove cene, ki so določene z upoštevanjem nove Uredbe, so postavljene na nivo, ki vsaj do neke mere omogoča »normalno« gospodarjenje z vodovodno infrastrukturo (potrebno bi bilo še na novo oceniti vrednost infrastrukture, da bi ta izražala realno ekonomsko vrednost, ki bi bila podlaga

za realen obračun amortizacije, ter izvesti določeno korekcijo amortizacijskih stopenj, kar pa je v pristojnosti države). Dejstvo je, da je kot posledica prejšnjega neekonomskega gospodarjenja ostala »luknja« v obliki izvedenega

Finančni ukrepi:

- Izboljšanje sistema financiranja delovanja vodovodnih sistemov in investicij za izvedbo in rekonstrukcijo vodovodnih sistemov.
- Stabilna opredelitev komunalnega prispevka oziroma prehod na sistem financiranja preko razširjene reprodukcije.
- Vpeljava »zelenih« javnih naročil oz. vpeljava in uporaba okoljskih pogojev in meril pri javnem naročanju.

dezinvestiranja, ki ga bo v bližnji prihodnosti potrebno pokriti z določenimi izrednimi sredstvi. Kako do teh sredstev priti, je pa drugo vprašanje.

V letu 2019 smo skladno z veljavno uredbo za vse občine pripravili elaborate cen. Elaborati so pokazali določena odstopanja od veljavnih cen pitne vode, smo pa skladno s 6. členom veljavne Uredbe predlagali pristojnim organom občin, da se cene ne spreminjajo. Uredba v 6. členu predpisuje tudi obveznost ugotavljanja razlike med potrjeno ceno in obračunsko ceno opravljenih storitev ter izvedbo ustreznega poročila, vendar je glede poročila še vrsta odprtih vprašanj in različnih nasprotujočih si mnenj.

V preteklem letu je pogodbeni odnos med občinami, kot lastnicami infrastrukture za oskrbo s pitno vodo, in Hydrovodom, kot najemnikom te infrastrukture, potekal skladno z zahtevami veljavnih zakonskih predpisov. Na podlagi pogodb o najemu Hydrovod plačuje občinam polno najemnino za uporabo infrastrukture, občine pa na račun postopnega prehoda pri uveljavljanju stroškovnih cen pitne vode (to ne velja za gospodarske porabnike), plačujejo Hydrovodu določen delež, ki predstavlja subvencioniranje cene storitve javne službe. Vse svoje finančne obveznosti do občin smo redno in v celoti poravnali.

Višji namenski prilivi v proračune posameznih občin v obliki najemnine za vodovodno infrastrukturo, s katerimi bi se načrtno

4.1 Viri financiranja

Občine so v skladu s svojo pristojnostjo za izvajanje obvezne gospodarske javne službe varstva okolja – oskrba s pitno vodo zadolžene za izvedbo potrebnih investicij v oskrbo s pitno vodo. Pri izvedbi investicij lahko kot soinvestitorji ali viri sredstev (nepovratna sredstva) sodelujejo tudi drugi udeleženci (Republika Slovenija, sredstva EU, zasebni kapital).

pristopilo k obnavljanju dotrajane vodovodne infrastrukture, v preteklem letu niso bili v celoti porabljeni za svoj namen. Nekatere občine so v obnovo lastne vodovodne infrastrukture vložile celotno najemnino (ali celo več), nekatere pa ne. Želimo si, da poraba sredstev najemnine v obnovo vodovodne infrastrukture postane praksa, saj lahko samo na ta način uvedemo nov način gospodarjenja z vodovodno infrastrukturo. V nekaterih občinah v naši državi je to postala že utečena praksa, v drugih žal ne. Če se najemnina na bo porabljala namensko, kot to veljavna uredba predvideva, se lahko pojavi vrsta težav, ker se bo stanje vodovodne infrastrukture samo poslabševalo. Pravočasna obnova omrežja je zato najpomembnejši predpogoj za nemoteno oziroma zanesljivo izvedbo oskrbe porabnikov s pitno vodo, ker se s tem poleg preprečevanja nenadnih izpadov pri vsakodnevni oskrbi s pitno vodo zmanjšujejo vodne izgube in tudi tveganje, povezano z možnostjo onesnaženja vode v cevovodih. Je edina preventiva pred povečanjem števila okvar na omrežju in višanjem vodnih izgub. Poleg teh pozitivnih efektov, ki jih še posebej zaznajo porabniki, se le-ti odražajo tudi v koristih, ki jih občuti upravljavec in se kažejo v manjših potrebah po interventni odpravi okvar, nižjih stroških vzdrževanja in odpravi okvar in tudi v zmanjševanju obratovalnih stroškov. Koristi ima tudi lastnica infrastrukture, in sicer v obliki zadovoljnega porabnika, kar je

nemerljivo. Zanesljiva oskrba s pitno vodo je tudi splošni interes, saj je s tem zagotovljena tudi požarna varnost (hidranti na javnem omrežju), oskrba industrije, kmetijstva in javnega sektorja z vodo, itd. Ob dolgoletnem trendu zanemarjanja investicijskega vzdrževanja lahko nastanejo za porabnike nepredvidljive in usodne posledice, ki se kažejo v varnosti in zanesljivosti obratovanja vodovodnega sistema (pogosti izpadi pri redni oskrbi s pitno vodo, tveganja glede zagotavljanja

kvalitete vode), takšen vodovod pa bo tudi odvrčal marsikaterega podjetnika, ki bi bil sicer pripravljen investirati na določenem področju.

Veliko ljudi po svetu mora hoditi tudi več kilometrov do vode. Foto: EPA

Ko vode ni na naših pipah ali je oskrba s to dobrino pogosto motena, dejansko spoznamo, da je najdražja voda tista, ki je ni oziroma je ta zdravstveno neustrezna. Zaradi vsega navedenega nenehno ponavljamo, da je potrebno poleg vsakodnevnih posegov v infrastrukturo v obliki rednega vzdrževanja tudi redno izvajati obnovo dotrajanega dela omrežja. Če se bodo celotna

sredstva plačane najemnine dejansko vsako leto vračala v infrastrukturo skozi obnovo le-te in če bo to postal avtomatizem (v nekaterih občinah v naši državi so to že dosegli), potem smo vsi zmagali. Čez čas bodo ob takšnem delu mnoge opisane težave naših vodovodov postale preteklost.

Za upravljavca, ki dnevno živi z omrežjem, za katerega skrbi, ki ve, kako to omrežja »diha« in ki je pod največjim pritiskom, ko gre kaj narobe, so poleg investicijskih vlaganj v omrežje pomembna tudi tekoča vzdrževalna dela, ki so po obsegu manjše vrednosti, vseeno pa imajo pomemben vpliv na ohranjanje in povečanje vrednosti omrežja, ki je v našem upravljanju. Zato ne skrivamo zadovoljstva, ko so doseženi pomembni rezultati na tem področju in ko uspemo nekaj, kar si dolgo prizadevamo. Zadnjih nekaj let so vidni premiki na vseh segmentih javnega omrežja, še posebej pa na hišnih priključkih. Že številke o opravljenih intervencijah, zamenjavah vodomero ter obnovah hišnih priključkov, ki so v tem poročilu predstavljene, kažejo na veliko angažiranost vseh zaposlenih delavcev Hydrovoda. Drugače se takšnega obsega dela ne da opraviti. Je pa vedno velik izziv, kako z razpoložljivim številom zaposlenih izvesti vsa potrebna in predvidena dela na področju izvajanja osnovne dejavnosti ter tudi postoriti največ, kar je možno, na dopolnilni dejavnosti oziroma na sklopu investicijske obnove omrežja. Na to smo že večkrat opozorili. Izvajanje dopolnilne dejavnosti prinaša družbi boljši finančni rezultat in tudi finančno stabilnost, porabnikom pa nižje cene. V preteklosti, še posebej takrat, ko so bile cene komunalnih storitev zamrznjene, je dopolnilna dejavnost večkrat pokrivala izgubo osnovne dejavnosti in družbi omogočala ohranjanje likvidnosti in tudi razvoj (podobno stanje imamo v zadnjih dveh letih). Seveda brez velike angažiranosti in znanja zaposlenih to ne bi bilo mogoče.

Glede na opisano je razumljivo, da je iskanje kompromisa pri izvajanju optimalnega obsega dopolnilne dejavnosti ob ohranjanju istega števila zaposlenih dokaj zahtevna naloga predvsem za poslovodstvo Hydrovoda, še posebej zato, ker dela na dopolnilni dejavnosti ni mogoče terminsko načrtovati oziroma ga prilagajati lastnim zmožnostim. Kako organizirati delo, da se lahko pristopi k realizaciji realnega obsega dopolnilne dejavnosti in se izpolnijo vse pogodbene obveznosti iz tega naslova, da pa hkrati osnovna dejavnost ne bo v drugem planu. Ves čas nam je jasno, kaj je prioriteta: če se zgodi okvara, je prioriteta porabnik, zato je potrebno okvaro čim prej sanirati, ker porabniki ne morejo biti brez vode cel dan ali več. Toda, če bi samo čakali na okvare in sanacijo le-teh, bi stagnirali in zaostajali. Zato je določeno tveganje potrebno prevzeti. Naše izkušnje nam govorijo, da je tisto, kar sami naredimo, hkrati najboljše in najcenejše, kar je razumljivo, ker delamo sebi in za sebe, gradimo omrežje, s katerim bomo tudi upravljali in s katerim bomo živeli.

V to smo se še bolj prepričali v zadnjih nekaj letih, ko smo spremljali in koordinirali izvajanje kohezijskih projektov. Ob spremljanju obnašanja izvajalcev del pri gradnji le-teh, je sedaj, vsaj upamo, vsem jasno, kaj dobimo, ko nam drugi izvajajo dela. Za razliko od zunanjih izvajalcev, ki jih ne zanima nič drugega, kot maksimiranje njihovega profita (še najmanj pa odprava napak in pomanjkljivosti), mi k izvajanju del na vodni infrastrukturi pristopamo popolnoma drugače in zaradi tega pristopa vsi skupaj porabimo dosti manj energije, živcev in časa, kot smo jih porabili ob spremljanju gradnje kohezijskih projektov. Zato si prizadevamo, da čim več obnov

obstoječega omrežja naredimo sami. Če svoje delo naredimo dobro in kvalitetno ter z uporabo kvalitetnih materialov, bomo ustvarili zanesljivo in stabilno delovanje omrežja, ki bo imelo manj okvar in manj izpadov pri vsakodnevnem obratovanju, s tem pa bomo pridobili več časa, več prostih ur za aktivnosti, ki prinašajo pozitiven oziroma dodaten finančni efekt. Na videz je vse to logično in enostavno, je pa težko dosegljivo v kratkem časovnem obdobju. Dolgoročno gledano pa je to edina prava pot za stabilno gospodarjenje z vodovodno infrastrukturo. Ta pristop ni nov in si ga nismo mi izmislili. Če se takšen način dela ne bi izkazal kot ekonomsko dober in gospodaren, ki se ga poslužujejo tudi drugod po Evropi, ne bi evropska zakonodaja o javnem naročanju imela izjeme, ki se imenuje »in house« naročila. Poleg opisanih koristi prinaša izvajanje dopolnilne dejavnosti še eno pozitivno dejstvo. Gre za izziv za zaposlene, saj je za uspešno delo na investicijah potrebno veliko znanja in redno spremljanje stanja v stroki, spremljanje ponudbe materialov, opreme, tehničnih rešitev ter vseh novosti, ki se pojavljajo (modernizacija). Pri tem se pridobijo mnoge dobre izkušnje in znanje, ki pride prav v vsakdanjem delu pri upravljanju vodovodne infrastrukture. Če teh znanj oziroma izkušenj ne bi imeli oziroma ne bi pridobili, bi za mnoge posege pri tekočem vzdrževanju morali najeti zunanje izvajalce, kar bi pomembno podražilo tovrstna dela in bi posledično prineslo tudi višjo ceno vodarine, ki bi jo morali plačevati porabniki, poleg tega pa bi v mnogih primerih motnje (ali izpadi) pri redni oskrbi trajale dlje, kot sedaj.

Ob racionalnem in podjetniškem pristopu realizacije dopolnilne dejavnosti je vedno možno ustvariti tudi določen donos, ki nam omogoča večja vlaganja v vodovodno omrežje, pokritje morebitne izgube na osnovni dejavnosti ter končno tudi razvoj podjetja. Potrebno je jasno poudariti, da vse, kar smo naredili na izboljšanju pogojev dela (odkup zemljišča od Slovenskih železnic, obnova in dograditev poslovne stavbe, obnova voznega parka, itd.), smo financirali sami, z lastnimi sredstvi. Pri teh vlaganjih nismo popolnoma nič obremenili naših lastnikov oziroma njihovih proračunov. Tudi v bodoče bi želeli voditi razvoj na enak način in s tem razbremeniti naše ustanovitelje tega stroška. Multiplikator dopolnilne dejavnosti je resnično velik.

Kot je že bilo navedeno, je bilo leto 2019 tudi investicijsko dokaj bogato, saj se je na terenu, poleg vseh posegov, ki sodijo v sklop realizacije obeh kohezijskih projektov, dogajala še vrsta drugih investicijskih izboljšav na obstoječem omrežju. Nekatere od teh prikazujemo v nadaljevanju.

3.1 INVESTICIJSKA IN VEČJA VZDRŽEVALNA DELA NA INFRASTRUKTURI

1. V sklopu ureditve državne ceste od Zdravstvenega doma v Kočevju do Željnj smo obnavljali tudi staro vodovodno omrežje, ki oskrbuje s pitno vodo del porabnikov Kočevja, večji del Šalke vasi in del porabnikov Željnj. Gre za izredno pomembno vodovodno infrastrukturo, ki je bila v zelo slabem stanju in smo na to investicijo čakali več kot 10 let. Izgradnja vodovoda na tem odseku je bila dejansko naša največja investicija v letu 2019, saj je potekala praktično celotno leto, zaključena pa bo v letu 2020. Celotna trasa je dolga 2.690 m, vendar je bilo skupaj z vsemi odcepi obnovljeno 3.398 m vodovodnih cevi. Na največjem delu trase novozgrajenega vodovoda, v skupni

dolžini 3.000 m, so položene duktilne cevi, in sicer je 2.734 m izvedeno s cevmi premera DN 150 ; 206 m je izvedeno s premerom DN 100 ter 60 m premerom DN 80, preostali del v skupni dolžini 398 m pa je izveden s PE oplaščenimi cevmi RC protect, in sicer 298 m premera DN 80 (PE 90) ter 100 m premera DN 50 (PE 63). Po celotni trasi smo vgradili tudi 22 novih

hidrantov in sicer 19 nadzemnih in 3 podzemne. V tem sklopu smo obnovili tudi 141 hišnih priključkov in prestavili vse vodomere v zunanje merilne vodomerne jaške.

2. V sklopu izgradnje kanalizacije in cestišča na območju Gornjih Lepovč smo obnavljali tudi vodovodno omrežje, ki je bilo staro in dotrajano, poleg tega pa tudi delno prepletano in nelogično zgrajeno, kar je posledica dejstva, da pred pozidavo te ulice ni

bila zgrajena potrebna komunalna infrastruktura.

Obnova vodovoda Gornje Lepovče je bila razdeljena na 3 odseke. V sklopu obnove prvega odseka je predvidena obnova od št. 38 do št. 8, v dolžini 230 metrov. V letu 2019 je bilo omrežje obnovljeno do št. 12, skupaj dolžine 31 metrov. Postavljen je bil tudi en nadzemni hidrant DN 80, 7 hišnih priključkov, vključno s hišnimi merilnimi jaški. Drugi odsek obsega obnovo omrežja v dolžini 290 metrov, in sicer na območju od št. 24 do št. 58. Ta odsek je bil obnovljen v celoti, na odseku so postavljeni tudi trije nadzemni in en podzemni hidrant, vsi DN 80. Obnovljeno je bilo 25 hišnih priključkov in

montirano 23 zunanjih vodomernih (merilnih) jaškov. Poleg teh 25-ih hišnih priključkov sta bila montirana tudi dva hišna priključka za nove gradnje, ki sta zaključena z zatesnitvijo cevi. Tretji odsek obsega območje dolžine 185 metrov, in sicer od št. 112 do 124. Na tem odseku je bil montiran en nadzemni hidrant DN 80, obnovljeno 12 metrov cevi in montirana tudi dva hišna priključka za nove, bodoče gradnje. Z novimi cevovodi smo tako nadomestili staro dotrajano omrežje, zgrajeno s tankostenskimi nizkotlačnimi cevmi PEHD 6 barov, kakor tudi neurejene hišne priključke, od katerih so bili mnogi nedostopni in na mestih tudi pod stavbami (ki so bile zgrajene kasneje nad temi priključki). Skupaj je bilo tako v letu 2019 položeno 260 metrov duktilnih cevi DN 100 in 8 metrov DN 80 ter 65 metrov cevi PE DN 50, obnovljeno je bilo 32 hišnih priključkov in vgrajeno 30 zunanjih vodomernih jaškov, zgrajeni so bili 4 hišni priključki za bodoče novogradnje, postavljeno je bilo 5 novih nadzemnih in en podzemni hidrant DN 80. Investicija je še v izvajanju in se nadaljuje tudi v letu 2020.

3. Zaradi pogostih okvar na starem in dotrajanem azbestnem cevovodu DN 80 med

Goričo vasjo in Otavicami, smo obnovili del tega vodovodnega omrežja v dolžini 708 metrov s cevmi PE 125. Šlo je dejansko za investicijo, ki je bila nujno potrebna, ker je bila ogrožena varna oskrba s pitno vodo porabnikov Otavic. Ob tem smo tudi obnovili podboj pod železniško progo z duktilno cevjo DN 150, na novo pa smo vgradili en podzemni hidrant (blatnik) in zračnik.

4. Zaradi zagotavljanja večje pretočnosti cevovoda za vasi Padovo in Slavski Laz smo obnovili del cevovoda na odseku od reducirnega jaška pod državno cesto Kočevje – Petrina do naselja Padovo v skupni dolžini 603 metre. Stari PE cevovod DN 32 smo nadomestili z novimi PE oplaščenimi cevmi (RC protect) DN 80, zamenjali pa smo tudi reducirni zasun. Ob tem smo v vasi Padovo obnovili še štiri hišne priključke in postavili še en nadzemni hidrant DN 80.

5. Na odseku cevovoda od Kaptola do Ajblja je bila izvedena manjša prestavitev tlačnega cevovoda v skupni dolžini 110 m. Vgrajene so bile cevi PE DN 50, hkrati pa smo obnovili tudi en hišni priključek.

6. Na območju Ortneka je bila v sklopu izgradnje obvozne ceste izvedena manjša razširitev vodovodnega omrežja,

in sicer v skupni dolžini 232 m. Vgrajene so bile oploščene cevi PE 90 (RC protect).

7. V Zajčjem Polju smo izvedli manjšo obnovo starega in dotrajanega vodovodnega omrežja. Na ta način smo zamenjali tankostenske nizekotlačne PE cevi z novimi PE cevmi, trasa obnovljenega odseka vodovoda pa je premaknjena iz privatnega zemljišča v javno površino. Skupno smo na novo vgradili 84 m PE cevi DN 80 in 48 met PE cevi DN 50, obnovili smo dva hišna priključka ter vgradili nadzemni hidrant.

8. Na lokaciji Ob Mahovniški cesti smo obnovili krajši odsek vodovoda. Vgradili smo 30 m PE cevi DN 50 in obnovili tri hišne priključke, ob tem pa postavili en zunanji vodomerni jašek.

9. Zaradi nemotene oskrbe s pitno vodo industrijskega območja NOLIK-a v času izvajanja prevezav novozgrajenega sistema SORIKO, smo morali na ulici Trata

XIV izgraditi povezovalni cevovod od krmilnega jaška visoke cone do napajalnega cevovoda za industrijsko območje. Povezovalni cevovod je zgrajen iz duktilne litine DN 150, dolžine 120 metrov.

10. Za potrebe družbe Gozdarstvo Grča d.o.o., smo izvedli prestavitev dela internega cevovoda v dolžini 72 m. Položili smo duktilne cevi DN 100.

11. V sklopu ureditve krožišča pri nekdanji trgovini gradbenega materiala v Kočevju smo

obnovili del starega in dotrajanega azbestnega cevovoda. Ob tem smo vgradili 98 m duktilnih cevi DN 150 in 18 m duktilnih cevi DN 100.

12. Ob izgradnji kolesarske steze v Kočevju smo obnovili odsek vodovod med trgovskima

centroma Lidl in Hofer. Skupaj je bilo obnovljeno 144 m vodovoda, vgrajene pa so bile duktilne cevi DN 150. Zaradi ozkega prostora in množice kableske infrastrukture, je bilo delo izredno zahtevno, saj je terjalo veliko prilagoditev

13. Zaradi novogradnje v Gorenju je bilo potrebno izvesti krajši podaljšek obstoječega vodovoda. Tako smo na novo izgradili 70 m cevovoda PE63 s podzemnim hidrantom na koncu.

14. Na delu vasi Koblarji smo izvedli krajši podaljšek obstoječega vodovodnega omrežja PE DN 65, in sicer v dolžini 50 metrov. Ob tem smo prestavili podzemni hidrant, ki ima funkcijo izpiranja omrežja, na konec podaljška in montirali en hišni priključek za novogradnjo.

15. V sklopu priključitve obstoječega omrežja na območju vasi Polom na novozgrajeni suhokranjski vodovod, smo izgradili krajši povezovalni cevovod. Izgrajeno je bilo 80 m cevovoda PE 110 in 80 m PE 90. Ob tem je bila narejena tudi elektrifikacija vodohrana in povezava s črpališčem, kar je omogočilo postavitev sistema prenosa podatkov na sedež podjetja.

16. Zaradi pogostih okvar na delu cevovoda med vasjo Mozelj in VH Mozelj smo obnovili odsek cevovoda med jaškom za Kočarje in VH Mozelj v skupni dolžini 938 m cevi. Položene so bile cevi PEHD 110. Ob tem je bil zamenjan tudi zemeljski električni kabel za napajanje vodohrana, ki nam je v preteklosti večkrat povzročal težave.

17. V Cvišlerjih smo izvedli krajšo razširitev vodovodnega omrežja. Tako smo obstoječi cevovod podaljšali za 69 m. Pri tem smo uporabili duktilne cevi DN 100, podaljšani odsek pa smo zaključili s podzemnim hidrantom, pred katerim je nameščen novi hišni priključek za vaški dom.

18. V sklopu izgradnje kolesarske steze skozi naselje Mrtvice smo na tem odseku obnovili tudi vodovodno omrežje. Staro in dotrajano cev, ki je bila tudi premajhnega profila, smo nadomestili z novo PE oplaščeno cevjo (RC protect) 110, v skupni dolžini 324 m. Vgradili smo tudi tri nove hidrante in sicer dva nadzemna in enega podzemnega na koncu vasi. Obenem smo obnovili tudi vse hišne priključke v naselju, ki jih je skupaj devet ter in prestavili vse vodomere iz notranjosti objektov v zunanje vodomerne jaške.

19. Zaradi dotrajanosti cevi in pogostih okvar na delu omrežja na območju Brega pri Ribnici (Grič IX. Ulica), smo obnovili vodovodno cev na tem delu v skupni dolžini 84 m. Pri tem smo uporabili PE oplaščene cevi (RC protect) 90, poseg pa smo zaključili s postavitvijo podzemnega hidranta. Ob tem smo tudi obnovili vse hišne priključke na območju posega, ki jih je skupaj osem, ter prestavili vse vodomere iz notranjosti objektov v zunanje merilne vodomerne jaške

20. V Štalcerjih smo izvedli manjšo obnovo starega in dotrajanega vodovodnega omrežja. Na ta način smo zamenjali staro pocinkano cev, ki je bila premajhnega profila (DN 32), poleg tega

pa je potekala po zasebnem zemljišču, kjer nam je bilo na posameznih mestih oteženo vzdrževanje in dostop. Nova trasa vodovoda je postavljena v bankino ceste. Skupaj smo položili 116 m nove cevi, uporabili pa smo PE oplaščeno cev (RC protect), odsek novega

cevovoda pa smo zaključili s postavitvijo podzemnega hidranta, ki nam bo omogočil tudi izpiranje cevovoda v fazi obratovanja. Po zaključku del smo na novozgrajeni cevovod prevezali vseh 10 porabnikov na tem območju, kar pomeni, da smo obnovili tudi hišne priključke teh objektov.

21. V sklopu obnove lokalne ceste Banja Loka – Vimolj smo obnovili tudi del dotrajane cevi, ki poteka na delu te ceste, v skupni dolžini 45 m. Pri tem smo uporabili PE oplaščeno cev (RC protect) 63, vgradili pa smo tudi en podzemni hidrant. Po zaključku del smo na novo zgrajeni vodovod prevezali tri hišne priključke, ki smo jih tudi obnovili.

22. Na območju Gornjih Ložin smo obnovili krajši odsek starega vodovoda, kjer smo imeli v kratkem več okvar. Dotrajano cev smo zamenjali z novo PE oplaščeno cevjo 63 (RC protect), v skupni dolžini 40 m. Po zaključku del smo na novo cev navezali 5 hišnih priključkov, ki oskrbujejo objekte porabnikov na tem območju.

23. Po naročilu Občine Ribnica smo pregledali tudi uporabnost vseh hidrantov na območju mesta Ribnice, v Goriči vasi, pri gasilnem domu, pa smo zamenjali dotrajan nadzemni hidrant z vsemi pripadajočimi elementi.

24. Po zaključku izgradnje projekta SORIKO smo izvedli vrsto zahtevnih prevezav obstoječega omrežja (na različnih lokacijah) in obstoječih porabnikov na novozgrajeni vodovod. Brez teh prevezav bi porabniki ostali brez vode. Zelo pomembno je izpostaviti dejstvo, da kljub temu, da se je z realizacijo projekta SORIKO gradila nova hrbtenica vodovoda, porabniki niso bili prizadeti niti malo in so imeli ves čas gradnje novega omrežja nemoteno oskrbo s pitno vodo. Tudi prehod napajanja iz starega omrežja na napajanje iz novega omrežja, je bil za porabnike neboleč, saj smo z vrsto predhodnih

preventivnih posegov poskrbeli, da je temu bilo tako. Tudi obnove starih vodohranov porabniki niso začutili. Upamo si trditi, da so za to najbolj zaslužni naši strokovnjaki, ki so pravočasno analizirali stanje na terenu ter sprejeli prave ukrepe oziroma izvedli prava preventivna dejanja. Po prevezavi sekundarnih vodovodov na novo omrežje smo poskrbeli tudi za likvidiranje starih povezav oziroma blindiranje starih cevovodov.

25. Prav tako smo po zaključku izgradnje novih vodovodov v nekaterih vaseh (Vinice, Zapotok), ki prej niso bile oskrbovane iz javnega vodovodnega sistema, temveč so imele lastni vaški vodovod, poskrbeli za prevezavo novih porabnikov na novozgrajeno omrežje na način, da niso imeli nobenih motenj pri oskrbi s pitno vodo. Tudi to ni bilo enostavno doseči, smo pa pri tem uporabili naše minule izkušnje, ki smo jih pridobili ob mnogih rekonstrukcijah starega omrežja, ki smo jih izvajali v preteklosti. Delo na prevezavi novih porabnikov na novozgrajeno omrežje še ni zaključeno v celoti in se bo izvajalo tudi v prvi polovici tega leta.

26. Poleg naštetih večjih posegov je bilo opravljenih še vrsto manjših, prav tako potrebnih in pomembnih posegov. Navajamo nekatere:

- Obnovili smo črpališče vrtine S2 v Sodražici ter ga vključili v nov režim obratovanja za potrebe oskrbe s pitno vodo porabnikov Ribnice in Sodražice.
- Zamenjali smo hidropostajo na vodovodnem sistemu Vrh – Krkovo.
- Dokončali smo vsa dela na postavitvi hidropostaje v Žimaricah ter novozgrajeni objekt vključili v obratovanje.
- Na zajetju Jakšiči smo postavili merilec motnosti, ki je nujno potreben za spremljanje stanja vode na zajetju.
- Obnovili smo objekt črpališča – vrtine v Blatah (keramika, vhodna vrata).
- Izvedli smo del komunalne opremljenosti

nekaj zazidalnih parcel v Podgorski ulici v Kočevju.

- Narejenih je bilo več dodelav, dopolnitev in posodobitev na sistemu telemetrije.

Navedeni prikaz vlaganj v infrastrukturo potrjuje usmeritev v trajnostni razvoj dejavnosti oskrbe s pitno vodo. S skupnimi močmi, tako Hydrovoda kot tudi občin, smo resnično sledili cilju zagotavljanja varne oskrbe s pitno vodo vseh naših porabnikov ter naredili nekaj pomembnih posegov. Skrbeli smo za ohranjanje obstoječe infrastrukture, ob tem pa smo naredili tudi kar nekaj korakov v smeri modernizacije obstoječega stanja ter razvoja naše dejavnosti. Rezultati takšnega dela imajo takojšnji učinek, še bolj pa so vidni na dolgi rok (manjše število okvar, nižja poraba elektrike, nižji stroški vzdrževanja).

Vsak od izvedenih posegov, ne glede na to, kako je obsežen, je zelo pomemben za naše vsakdanje delo in še posebej za naše porabnike, za katere vse to tudi počnemo. Veliko malih ukrepov lahko naredi velik učinek. Potrebe na terenu so velike in ravno zato je pomembno, da se sredstva zbrane omrežnine vračajo v obnovo infrastrukture. Ocenjujemo, da smo z aktivnim pristopom v nekaj zadnjih letih sanirali veliko kritičnih odsekov in na ta način povečali zanesljivost obratovanja naših vodovodnih sistemov. S popolno vključitvijo kohezijskih projektov v obratovanje se bo stanje še dodatno izboljšalo. Ostalo pa bo še vedno kar nekaj kritičnih odsekov, ki jih bo potrebno zelo hitro sanirati, ker se bodo v nasprotnem primeru pojavile resne težave. Največ teh kritičnih točk je na območju občine Ribnica, nekaj pa tudi v Loškem Potoku.

3.2 OBNOVA IN VZDRŽEVANJE HIŠNIH PRIKLJUČKOV IN IZDAJA SOGLASIJ

Hišni priključki so ena od ključnih točk vodovodnega sistema. Lahko jih celo imenujemo kritične točke vodovodnega sistema, in

sicer zaradi več razlogov. Kot prvega navajamo številčnost teh priključkov, saj smo ob koncu minulega leta skoraj dosegli številko 9.000 priključkov. Naslednji razlog je povezan z dolžino omrežja teh priključkov, ki ni zanemarljiva in pomembno vpliva na obseg našega dela. V našem upravljanju so samo odseki priključkov od javnega vodovodnega omrežja do merilne točke porabe (vodomera) in samo dolžina teh odsekov priključkov znaša več kot 120 km (v času

prevzema v upravljanje je bila dolžina teh priključkov večja), kar je zelo veliko. Tretji razlog, ki je mogoče najpomembnejši, je povezan z zgodovino gospodarjenja s temi priključki. Do leta 2013 so bili ti priključki brez pravega gospodarja oziroma prave skrbi, čeprav je bilo njihovo lastništvo znano. Lastniki priključkov so bili pri gospodarjenju s svojim premoženjem preprosto pasivni oziroma nezainteresirani, to pasivnost oziroma nezainteresiranost pa so plačevali solidarno ostali porabniki. Na srečo je zakonodajalec prepoznal vse te nelogičnosti in težave ter je primerno spremenil zakonodajo, ki sedaj omogoča lažje delo upravljavcu, porabnikom pa zvišuje standard oskrbe s pitno vodo.

Nov pristop pri gospodarjenju s hišnimi priključki je javni službi naložil upravljanje tudi z delom hišnega priključka, in sicer tistega dela hišnega priključka, ki se nahaja med javnim omrežjem in vodomernim jaškom oziroma mestom meritve porabljene vode. S tem je pokrita celotna pot vode, in sicer od zajetja oziroma meritve zajete vode do meritev porabljene vode. Delo na terenu je sedaj poenostavljeno, lažje je načrtovanje posegov, ni izgube časa v prepričevanju lastnikov priključka, da je obnova le-tega potrebna, itd. Upravljanje tega dela vodovodnega omrežja sedaj načeloma poteka nemoteno (razen pri določenih izjemah) in tudi na veliko zadovoljstvo samih porabnikov, saj jim ni potrebno plačevati intervencijskih posegov v enkratnem znesku, temveč je ta storitev zajeta v ceni omrežnine. Prej, ko ni bilo sistemsko rešenega financiranja tega dela vodovodnega omrežja, je bil le-ta brez prave kontrole in urejenega gospodarjenja (in sicer od javnega omrežja do objekta porabnika, ker so se merilna mesta praviloma nahajala znotraj objekta).

Dejstvo je, da so hišni priključki sestavni del stanovanjskega (ali drugega) objekta in so v lastništvu lastnika objekta. Ker izgube in okvare na tem omrežju niso posebej prizadevale lastnika objekta, le-ta tudi ni bil preveč zainteresiran za obnovo tega dela svoje lastnine, razen, če mu puščanje vode ni delalo škode na njegovi posesti. Tudi po preteku življenjske dobe hišnih priključkov lastniki niso pristopali k njegovi obnovi (zato na terenu še vedno najdemo priključke iz pocinkanih in celo iz svinčenih cevi). Izgub, ki so se dogajale na hišnih priključkih, ni bilo možno evidentirati in oceniti in so se dejansko porazdelile na celoten sistem, povzročena škoda pa se je razdelila na vse porabnike. Upravljavci vodovoda smo bili dejansko nemočni, ker namenskih sredstev za kontrolo in obnovo hišnih priključkov nismo imeli (nismo imeli niti pooblastila, da to počnemo), javnih sredstev pa za tovrstne namene nismo smeli porabljati. Lastniki priključkov so bili pasivni in niso želeli financirati obnove tega dela svoje lastnine. Upravljavec je imel še eno težavo: po veljavni zakonodaji mora zagotavljati zdravstveno ustreznost pitne vode na pipi pri porabniku, nevzdrževani hišni priključki pa so predstavljali veliko tveganje za kvaliteto pitne vode, še posebej v pogojih neurejenega odvajanja odpadne vode. Torej mu je bila odgovornost naložena, pristojnosti pa ni imel, kar je bilo popolnoma nelogično.

Sedaj delujoči način upravljanja hišnih priključkov je vsekakor eden največjih pozitivnih dosežkov spremenjene zakonodaje na področju urejanja dejavnosti oskrbe s pitno vodo. Občine so to spremembo vnesle v svoje odloke o oskrbi s pitno vodo in s tem upravljavcu omogočile celovito upravljanje na vseh delih sistema za oskrbo s pitno vodo, hkrati pa so v sklopu vzdrževanja hišnih priključkov predvidele tudi selitve merilnih mest iz stanovanjskih hiš

v vodomerne jaške, ki se postavijo zunaj objekta (s tem tudi zmanjšujemo možnost postavitve nelegalnih ali »črnih« iztočnih mest oziroma krajo vode). Zato ponovno poudarjamo, da je danes upravljanje hišnih priključkov neprimerno boljše in lažje. Kar pa je najpomembnejše: nov način dela daje rezultate.

Na Hydrovodu smo tudi imenovali odgovorno osebo za vzdrževanje teh priključkov. Le-ta je vsakodnevno prisotna na terenu ter v kontaktu z našimi porabniki. Postopoma se izdeluje tudi kataster hišnih priključkov, kar je zelo zahtevna naloga, ker podatkov iz preteklosti ni in je potrebno vse delati na novo. Ob sprejemu hišnih priključkov v upravljanje smo ocenjevali, da smo z njimi dobili v upravljanje cca. 100 km dodatnega vodovodnega omrežja. Ko smo po

evidentiranju dobrih treh četrtin hišnih priključkov to dolžino presegli, smo to oceno popravili na cca 140 km. Že nekaj časa opravljamo podrobno kontrolo vseh vodomernih jaškov in vodomeroev, kjer ugotovljamo vodotesnost, higienske razmere, zaščitenost proti zmrzali, dimenzijsko ustreznost itd., in po potrebi porabnike o

ugotovitvah tudi pisno obveščamo.

Opravljen delo ocenjujemo izredno pozitivno, saj imamo sedaj foto posnetke vseh odjemnih mest, ob tem pa smo s takim preventivnim dejanjem pomembno zmanjšali posledice, ki jih povzroči zmrzal, znižali število izlivov in poskrbeli za boljšo higieno in urejenost vodomernih mest in s tem posledično za boljšo kvaliteto pitne vode, kar je najbolj pomembno. Z nenehnim opozarjanjem na slab odnos nekaterih porabnikov do lastnih merilnih mest želimo postopoma spremeniti slabe navade porabnikov, kar je edino pravilno in nujno potrebno. Tudi sami smo bili presenečeni, kako se nekateri posamezniki malomarno obnašajo do svojega merilnega mesta in posledično tudi do svojega zdravja. V posameznih primerih so bila merilna mesta dobesedno zalita z gnojevko, kar je nedopustno.

V preteklem letu smo v okviru razpoložljivih sredstev ob celovitih rekonstrukcijah vodovodnega omrežja na različnih koncih občin, kjer izvajamo svojo dejavnost, skupaj obnovili 244 priključkov, in sicer v občini Ribnica 35, v občini Kočevje 197, v občini Loški potok 3, v občini Kostel 5 ter v občini Sodražica 4 priključke. Poleg tega smo aktivirali še cca. 90

priključkov v naseljih, kjer se je izgradilo omrežje v sklopu projekta SORIKO (Vinice, Zapotok, Preska).

Obnove hišnih priključkov in premestitve merilnih mest v zunanje vodomerne jaške nismo izvajali samo na lokacijah, kjer smo celovito obnavljali javno vodovodno omrežje, temveč tudi zunaj teh lokacij, in sicer v primerih, ko imamo težave bodisi zaradi dotrajanostjo hišnega priključka, bodisi zaradi neprimernih jaškov v notranjosti objekta, kjer smo ovirani pri redni menjavi vodomera. Premestitve merilnih mest in obnove hišnih priključkov izvajamo tudi na željo porabnikov, ko ti preurejajo zunanjo okolico svojih objektov ali pa preurejajo prostore v objektih, kjer so prej imeli nameščena merilna mesta. Tako smo v preteklem letu predstavili 47

merilnih mest v zunanje vodomerne jaške, in sicer v občini Kočevje 27, v občini Ribnica 13, v občini Loški potok 3 in občini Sodražica 4. Ugotavljamo, da je v posameznih občinah ali delu občin interes porabnikov za obnovo priključkov večji, v posameznih pa manjši, nekateri celo zavračajo obnovo priključkov. Glede tega nas v bodoče čaka še nekaj dela, ki ga bomo morali uskladiti s pristojnimi občinskimi službami.

Zaenkrat nam uspeva z razpoložljivimi sredstvi v naseljih, kjer smo obnavljali glavni oz. sekundarni cevovod, vsem porabnikom, ki so imeli merilna mesta v notranjosti objekta, leta prestaviti v zunanje tipske vodomerne jaške.

Pri novih odjemalcih že v fazi priprave izgradnje stanovanjskega ali poslovnega objekta poskrbimo, da se zagotovi meritev porabljene vode zunaj objekta, v tipskem vodomernem jašku ali pa v jašku, ki ga porabnik izdelava sam. Če naredimo skupno rekapitulacijo v preteklem letu postavljenih zunanjih merilnih jaškov, je bilo teh skupaj (novogradnje, obnove in premestitve) 291, od tega 271 enojnih in 20 dvojnih. Po občinah je ta delitev naslednja: v občini Kočevje 125 enojnih in 13 dvojnih, v občini Ribnica 59 enojnih in 2 dvojna, v občini Loški Potok 3 enoje, v občini Kostel 1 enojni ter v občini Sodražica 83 enojnih in 5 dvojnih. Ob vsem naštetem smo v preteklem letu popravili tudi 111 okvar, ki so se pojavile na hišnih priključkih. Večina okvar je bila na priključni cevi in na cestnem ventilu, predvsem zaradi dotrajanosti materialov. Največ okvar smo odpravili v občini Kočevje, in sicer 57, v občini Ribnica je teh bilo 40, v občini Loški Potok 7, v občini Sodražica 9 ter občini Kostel 2 okvari.

Hydrovod d.o.o. ima poleg drugih zadolžitev tudi javno pooblastilo za izdajo projektnih pogojev in mnenj v skladu s predpisi s področja urejanja prostora in graditve objektov na območju občin v kateri opravlja gospodarsko službo oskrbe s pitno vodo.

Služba za izdajanje prej omenjenih dokumentov je v letu 2019, na zahtevo različnih investitorjev, izdala 53 projektnih pogojev in 116 soglasij. Podpisali smo 56 pogodb o priključitvi na javni vodovod, kar pomeni, da se je na javni vodovod priključilo 56 novih

objektov. V številu novih priključitev pa niso zajeti novi porabniki, ki so se na javno vodovodno omrežje priključili v sklopu realizacije projekta SORIKO.

Tabela 3: Prikaz opravljenih del iz naslova vzdrževanje hišnih priključkov

Naziv odjemalca	Število okvar		Število premestite merilnim mest	Število obnovljenih HP	Število vgrajenih jaškov	
	na HP	na omrežju			enojni	dvojni
Občina Kočevje	69	57	27	197	125	13
Občina Loški Potok	4	7	3	3	3	0
Občina Ribnica	27	40	13	35	59	2
Občina Kostel	4	0	0	5	1	0
Občina Sodražica	6	9	4	4	83	5
Občina Črnomelj	1	2	0	0	0	0
SKUPAJ	111	115	47	244	271	20

Navedeno število okvar na hišnih priključkih ni (pre)veliko glede na skupno število priključkov in nam govori, da se rezultati nekajletnega organiziranega oziroma urejenega upravljanja s hišnimi priključki že dobro poznajo. V minulih letih je bilo veliko kritičnih priključkov že obnovljenih ter veliko vodomeroz prestavljenih iz objektov v zunanje vodomerno jaške. Če ne bi bilo narejeno to obsežno delo, bi bilo stanje na terenu težko obvladljivo, količine izgubljene vode pa bi bile dosti večje oziroma bi imele trend rasti. Z doseženim rezultatom še vedno nismo v celoti zadovoljni, ker ocenjujemo, da se na hišnih priključkih še vedno izgubi kar nekaj vode, zaradi malega puščanja vode na posameznih priključkih pa je težko identificirati vse te majhne okvare, nekaj pa je tudi nedovoljenega odzema, ki ga po prestavitvi merilnega mesta v zunanji vodomerni jašek odpravimo (upamo, da ne zgolj začasno). Žal, vseh težav in propustov, ki so se nabrali v 50 in več letih ni možno rešiti čez noč in upravljavca čaka na tem področju še kar nekaj dela do končne sanacije stanja, kar pomeni, da bodo imele pravočasne obnove vodovodnih priključkov tudi v bodoče prednost pri naših vsakdanjih nalogah in si bomo tako prizadevali, da pri vsaki večji obnovi vodovodnega omrežja znotraj posameznega naselja poskrbimo tudi za celovito obnovo (starih) hišnih priključkov, nekatere kritične priključke pa bomo reševali tudi na območjih, na katerih do celovite obnove vodovodnega omrežja še ni prišlo.

3.3 KOHEZIJSKA PROJEKTA – SORIKO, SUHOKRANJSKI VODOVOD

V minulih letih smo redno poročali o stanju in obsegu izvajanja obeh kohezijskih projektov na našem območju, tako o projektu SORIKO kot tudi Suhokranjski vodovod (za tisti del, ki se izvaja v občini Kočevje). To se nam je zdelo zelo pomembno, ker gre za dva izjemno velika projekta, ki sta bila pripravljena na način, da je bil zagotovljen visok procent sofinanciranja z nepovratnimi sredstvi. Še posebej pomemben je projekt Oskrba s pitno vodo na območju Sodražica – Ribnica – Kočevje (krajše: SORIKO), ki se je v celoti izvajal na našem območju in je bil, tako po svojem obsegu kot tudi finančni teži, strateški projekt. Glede na dejstvo, da se je v zadnjih tridesetih letih v vodovodno infrastrukturo premalo vlagalo in so bile potrebe na mnogih področjih večje od dejanskih lastnih možnosti financiranja, je realizacija obeh kohezijskih projektov v veliki meri izboljšala stanje oskrbe s pitno vodo ter v veliki meri

nadomestila izpade pri rednem vzdrževanju, ki so se zgodili v minulih letih zaradi prenizke cene vode (npr. zamenjava azbestnih cevi, zagotovitev polne priprave pitne vode, ...).

Oba navedena projekta sta bila zaključena ob koncu leta 2019. Večji del projekta SORIKO je že v funkciji, na suhokranjskem vodovodu pa je pred vključitvijo omrežja v obratovanje potrebno postoriti še marsikaj. Oba projekta prinašata porabnikom vrsto izboljšav. Navajamo samo tri:

- Zgrajeni so osnovni transportni cevovodi, ki dejansko predstavljajo hrbtenico delovanja našega vodovodnega sistema. Ti cevovodi so v veliki meri nadomestili stare, nezanesljive in že amortizirane azbestne cevi, o katerih imajo mnogi različne pomisleke.
- Zgrajene so tri nove vodarne, ki skrbijo za primerno pripravo vode na zajetju. S tem se je varnost oskrbe s pitno vodo bistveno povečala za vse porabnike.
- Na novozgrajeno omrežje bodo priklopljeni novi porabniki, ki do sedaj niso imeli primerno urejene oskrbe s pitno vodo oziroma niso bili del sistema javne oskrbe s pitno vodo. Tako smo do decembra 2019 navezali na novo omrežje velik del porabnikov vasi Vinice, Zapotok, Sinovica in Preska, do predvidoma meseca maja 2020 pa bomo priključili na javni vodovod še preostale porabnike, ki so predvideni za priključitev.

Projekt SORIKO ni bil samo velik finančni projekt, temveč je bil tudi logistično velik in zahteven projekt, ki je od nas terjal maksimalno spremljanje stanja na terenu in veliko koordinacije med vsemi udeleženci gradnje. Na Hydrovodu smo se od začetka zavedali vseh težav, ki nas čakajo tekom gradnje. Mnoga odprta vprašanja smo morali reševati sproti, ker smo v bistvu gradili nov sistem, star pa je moral še vedno nemoteno obratovati in ohranjati redno oziroma stalno in varno oskrbo s pitno vodo naših porabnikov. To pa ni bila enostavna naloga. Zato je bilo večkrat potrebno narediti kakšen dodaten poseg na terenu, ki je imel funkcijo ohranjanja nemotene izvedbe porabnikov na določenem območju, kjer se je gradilo novo omrežje. Sedaj, ko je vse za nami, smo zelo zadovoljni, da smo bili uspešni oziroma, da naši porabniki skoraj niso nič čutili izgradnje tako velikega projekta. Upamo, da je tudi drugim jasno, kako veliko in odgovorno delo smo opravili.

Veliko delo je naredila tudi vodilna občina, Občina Kočevje, ki je izstavljala finančne zahteve posredniškemu organu, ki je bil v bistvu glavni investitor projekta. Kontrole s strani posredniškega organa so bile (in so še) zelo zahtevne in zato je bilo potrebno vložiti veliko napora, da se je prišlo do željenega rezultata. Investicija SORIKO je ostala v mejah predračunske vrednosti, ni bilo nobenih prekoračitev, končna obračunska dokumentacija je bila pravočasno poslana na posredniški organ in občine so dobile dogovorjeni delež sredstev iz naslova sofinanciranja s strani države oziroma kohezijskega sklada EU. Tudi prispevek ostalih dveh občin je bil pomemben. Skupen nastop in timsko delo je zahtevalo dosti usklajevanja, razumevanja in strpnosti pri vseh partnerjih. Potrebno je bilo ostati dosleden vse do zaključka projekta, potrebno je bilo zagotoviti lastni delež potrebnih finančnih sredstev ter izvesti vse tiste aktivnosti, ki so bile nujne za črpanje nepovratnih sredstev (zahtevki, obrazložitve itd.). Resnično je bilo opravljeno veliko delo.

Naj še enkrat omenimo okvirne tehnične podatke obeh kohezijskih projektov. S projektom SO-RI-KO je načrtovana izgradnja 65.570 metrov cevovodov, enajst črpališč, štirih vodohranov in treh naprav za pripravo pitne vode. Po zaključku izgradnje povezovalnega vodovoda Borovec – Briga, realizacija katerega je načrtovana v tem letu, bodo načrtovana izhodišča investicije celo presežena. Vsi cevovodi in objekti imajo pridobljeno uporabno dovoljenje.

Otvoritev vodarne Blate 24.10.2018

Otvoritev vodarne Slovenska vas 14.11.2018

Otvoritev vodarne Globel 30.10.2018

S projektom suhokranjski vodovod je bila načrtovana izgradnja 152.085 metrov cevovodov, 7 črpališč (5 novih in 2 nadgradnji), 16 vodohranov (7 novogradenj, 9 obnov), 16 razbremenilnih jaškov, 18 reducirnih jaškov in 11 merilnih jaškov v občinah Žužemberk, Dolenjske Toplice, Kočevje, Mirna Peč in Dobropolje. V sklopu tega projekta je v občini Kočevje zgrajeno 25.706 metrov cevovodov, dve črpališči (Mala Gora in Smuka), dva vodohrana (Mala Gora in Smuka), dva razbremenilnika (Stari Log in Polom) ter dva merilna jaška (Vrbovec in Smuka). Vsi zgrajeni objekti in cevovodi imajo pridobljeno uporabno dovoljenje.

Črpališče Mala Gora

3.4 DRUGI Poudarki POSLOVANJA

Večkrat smo že poudarili, da se pozitiven rezultat vsakega investicijskega vložka najbolj kaže v večji varnosti oskrbe s pitno vodo in še posebej pri zmanjševanju vodnih izgub. Le-te so šibka točka vseh vodovodnih sistemov. Sami se z zmanjševanjem vodnih izgub v okviru finančnih

zmožnosti sistematično ukvarjamo že vrsto let in evidentiramo dokaj dobre rezultate, ki se najbolj kažejo v vse manjšem izpadu redne oskrbe s pitno vodo. Imamo usposobljene sodelavce, ki z ustrezno (in drago) opremo uspešno iščejo okvare, ki jih sproti tudi odpravljamo. V začetku organiziranega dela pri iskanju okvar smo samo s sanacijo velikih okvar zelo hitro zmanjševali vodne izgube. Sedaj gre zmanjševanje teh izgub veliko počasneje, pa vseeno uspešno. Potrebno pa je izpostaviti, da vodne izgube ne nastajajo zgolj pri okvarah, ampak so vzroki tudi drugje: na hišnih priključkih, pri nenatančnosti meritev, okvarah vodomero, črnem odvzemu, odvzemih na hidrantnem omrežju (celo večji del gasilskih društev ne sporoča odvzemov vode iz hidrantov), ipd. Za izboljšavo stanja zahteva vsak od teh vzrokov poseben pristop in posebne priprave. Potrebni so tudi finančni vložki, ki pa se, dolgoročno gledano, povrnejo, saj nam vodne izgube predstavljajo precejšen strošek, ki ga imamo z dodatnim črpanjem in pripravo pitne vode, iskanjem okvar, plačilom vodnih povračil (taksa državi, ki se plačuje od načrpane in ne od prodane vode), itd.

Vodovodni sistemi, s katerimi izvajamo oskrbo s pitno vodo naših porabnikov, se medsebojno ločujejo tudi po kvaliteti omrežja in višini vodnih izgub. Tako imajo nekateri vodovodni sistemi sorazmerno nizke vodne izgube, pri nekaterih pa meritve kažejo, da izgube znašajo tudi čez 40%. Je pa potrebno pojasniti, da sami procenti ne dajo prave slike vodnih izgub, ker se v primeru manjše porabe na določenem vodovodnem sistemu ta procentualno povečuje, kljub njenemu realnemu (številčnemu) zniževanju. Bolj realno sliko prikazujejo vodne izgube na kilometer omrežja. Zato bomo postopoma pristopili k vodenju evidence vodnih izgub na ta način.

Pri izvedbi vseh potrebnih monitoringov velja opozoriti občine na obveznosti, ki jih le-te imajo iz naslova izdanih vodnih dovoljenj (vgradnja vseh potrebnih merilcev, vodenje monitoringa, poročanje na ARSO). Ker se zavedamo, da občine nimajo primernih kadrov, ki bi lahko pripravili potrebna poročila za ARSO, smo v minulih letih sami poskrbeli, da ni prišlo do kršitev pogojev iz vodnih dovoljenj. Morajo pa občine aktivno pristopiti k ustvarjanju vseh predpogojev za zbiranje potrebnih podatkov.

Porabo vode zaračunavamo našim porabnikom v višini dejanske porabe, ki se evidentira na njihovih vodomernih. Skoraj vsi naši porabniki imajo vgrajene vodomere, pavšalnih porabnikov je zelo malo (na dan 31. 12. 2019 smo imeli samo 5 pavšalnih porabnikov). Nihanje količine prodane vode med leti je precejšnje, kar si dostikrat težko razlagamo. Odgovor ni enoznačen. Definitivno ima daljše sušno obdobje kar nekaj vpliva na količino porabljene vode. Če je poletje bolj deževno, je poraba nižja in obratno. Del nižje porabe lahko pripišemo tudi večji osveščenosti naših porabnikov, ki se kaže v bolj racionalni porabi vode in to je potrebno pozdraviti, kljub finančnemu izpadu, ki ga imamo.

Žal pa je nižja poraba, vsaj na podeželju, tudi rezultat praznjenja naših vasi, ki se kaže v vse večjem številu praznih, zaprtih hiš oziroma manjšem številu prebivalstva. To pa ni dober podatek, ne za naše občine in tudi ne za državo. Tudi nižja poraba vode v gospodarstvu je lahko zaskrbljujoča. Želimo si in upamo, da bo prodaja vode v naslednjih letih ostala vsaj na enakem nivoju, oziroma, da se bo, po polnem aktiviranju kohezijskih projektov, vsaj nekoliko povečala.

Prodana voda predstavlja naš največji prihodek v poslovanju in padec količin prodane vode pomeni podiranje vseh postavljenih kalkulacij na enoto izdelka (m³), oziroma se strošek na prodano enoto povečuje. Manjša prodaja vode ne prinese hkrati sorazmerno nižjih stroškov delovanja celotnega sistema javne oskrbe s pitno vodo oziroma so spremembe pri stroških skoraj zanemarljive. To je tudi logično, saj je infrastruktura in skrb za njeno delovanje glavni strošek pri oskrbi s pitno vodo. Ker se z zmanjševanjem količin porabljene vode ne zmanjšuje hkrati tudi obseg omrežja (ta se ne more zmanjševati, oziroma se z vsakoletnimi investicijami in priključitvijo novih porabnikov celo povečuje, kar pomeni, da se mu povečuje tudi vrednost), število objektov, ki so v funkciji izvajanja oskrbe s pitno vodo, vsa potrebna oprema za obratovanje, število vzorčenj, stroški dela itd., ostajajo fiksni stroški enaki (ali se celo povečajo). Prihaja zgolj do nekoliko nižje porabe elektrike na črpališčih, kar je variabilni strošek (in sicer pod pogojem, da se zaradi starosti omrežja ne povečajo vodne izgube in se ne spremeni cena elektrike – žal se je ta v letu 2019 občutno podražila).

Kot izvajalec gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo se zavedamo dejstva, da je voda strateška surovina, zato je nujno potrebno odgovorno ravnati z njenimi zalogami. Hkrati pa nižja poraba s stališča ekonomskega poslovanja pomeni nižje prihodke, temu pa po obstoječi zakonodaji sledi nujni ukrep višanja cen na enoto, če želimo ohraniti isti standard. Vodovodno omrežje je zgrajeno in ga ni mogoče spreminjati. Gradilo se je vrsto let in spremembe čez noč niso mogoče. Vedno ostane upanje, da bo jutri boljše in bomo takšno omrežje (ali še večje oziroma bolj razvejano) še potrebovali. Po tem omrežju lahko dobavimo dosti več vode, kot jo sedaj. Zgolj za primerjavo navajamo podatek, da smo sredi osemdesetih let prejšnjega stoletja z dosti krajšim omrežjem, manjšo pokritostjo z mrežo javne oskrbe s pitno vodo in manjšim številom porabnikov evidentirali porabo v višini cca. 2,6 MIO m³ pitne vode, kar je približno milijon m³ višja poraba, kot jo imamo danes. Lahko si samo

Za javni vodovod je bilo v letu 2018 načrpane 170,7 milijona m³ vode (ali za 0,8 % več kot v letu 2017).

Gospodinjstva so v letu 2018 porabila 79 milijona m³ vode iz javnega vodovoda ali za 0,5 % več kot v letu 2017; poslovni subjekti so je porabili 36,9 milijona m³ ali 1,8 % manj v kot letu 2017.

Dolžina celotnega vodovodnega omrežja v letu 2018 je bila 32.360 km, do konca leta 2018 pa je bilo na vodovodno omrežje priključenih 454.487 priključkov.

Vir: Statistični urad RS

predstavljamo, kako bi nam prav prišla takšna poraba pri našem tekočem poslovanju. Z njo bi bila cena za naše porabnike dosti nižja kot je sedaj. Zato je vredno opozarjati na te številke in si prizadevati za pridobitev kakšnega novega in večjega porabnika, ker bi to naši

mikroregiji prineslo tudi ekonomske koristi. Torej bi bile lahko dovolj velike vodne količine tudi ena od primerljivih prednosti naših občin pri iskanju potencialnih podjetnikov, ki bi gradili svojo poslovno zgodbo na področju naših občin. Nekaj se v tej smeri tudi dogaja, upamo, da bo tega še več. To bi imelo pozitiven vpliv na naše poslovanje in pozitiven efekt za vse naše porabnike, ker bi višja poraba vode prinesla tudi pogostejšo izmenjavo vode v cevovodih, kar je ugodno s stališča zagotavljanja varne oskrbe s pitno vodo. Velja tudi nasprotno: preveliko zmanjševanje porabe vode prinaša poleg ekonomskih težav tudi druge težave, saj na sistemih ob enakih dimenzijah cevovodov prihaja do predolgega zadrževanja vode (oziroma premajhne izmenjave vode) in tveganja glede kvalitete vode (postana voda). Zaradi tega preveliki apeli k racionalni porabi vode nikakor ne pomenijo samo »enosmerno« cesto, ki nosi samo pozitivne efekte. Poraba vode na prebivalca v Sloveniji ni visoka in se glede na povprečje v Evropi nahajamo v spodnji polovici evropskih držav. Na prebivalca ta znaša v povprečju 42 kubičnih metrov vode na leto oziroma približno 117 litrov na dan. Po podatkih Eurostata je bilo v državah EU-ja v povprečju v letu 2008 oz. 2009 v gospodinjstvih porabljenih 70 kubičnih metrov vode na prebivalca (letno) oziroma 192 litrov na dan (največ na Irskem – 141 m³pitne vode na leto). Razlika je očitna.

Ne glede na vse prej prikazane podatke o porabljeni vodi pa je potrebno ponovno poudariti tisto, kar je najbolj pomembno za vse nas:

Hydrovod je v letu 2019 vsem našim porabnikom, tako gospodinjstvom kot tudi gospodarstvu in javnim službam tekom celega leta zagotovil zanesljivo in količinsko zadostno ponudbo pitne vode.

Celo več: razpoložljive količine so bile dosti višje od evidentirane porabe, porabniki pa so od razpoložljivih količin odvzeli toliko, kolikor so v danem trenutku potrebovali. Tako je oskrba s pitno vodo glede količin potekala na vseh sistemih tekom celega leta brez omembe vrednih težav, tudi v času poletne suše, ki je pustila vidne posledice na nekaterih zajetjih. Edini kratkotrajni izpadi, ki so se na omrežjih dogajali (kratkotrajne prekinitve pri redni oskrbi), so bili posledica okvar oziroma intervencijske odprave le-teh, ter drugih vzdrževalnih in investicijskih del (tudi prevezave na novozgrajena omrežja oziroma odseke vodovodov).

Veseli nas tudi poročilo zunanjega sodelavca, Nacionalnega laboratorija za zdravje, okolje in hrano, Enote za živila in predmete splošne rabe Novo mesto (nekdanji Zavod za zdravstveno varstvo Novo mesto), ki sodeluje pri izvajanju notranjega monitoringa kakovosti pitne vode. Ne spomnimo se poslovnega leta, kjer so bili vsi vodovodni sistemi ocenjeni kot zdravstveno ustrezni. Tudi ta ocena je rezultat dobrega dela vseh zaposlenih na Hydrovodu, definitivno pa to dobro delo ne bi bilo tako prepoznano, če se ne bi zgodile mnoge tehnične izboljšave, ki so nujno potrebne za izvajanje varne oskrbe s pitno vodo. Še posebej bi radi izpostavili izgradnjo treh novih vodarn, ki so bile zgrajene v sklopu projekta SORIKO. Le-te so zagotavljale stalno kakovost vode in nemoteno oskrbo s pitno vodo cca. 85% naših porabnikov tudi v času, ko je

bila motnost na zajetjih Blate, Slovenska vas in Podstene veliko višja od dovoljene. Če teh vodarne ne bi bilo, bi morali v lanskem letu večkrat uvesti ukrep obveznega prekuhavanja vode za prehrabne namene. Tudi izgradnja vodovoda od Kočevske Reke do Borovca in Inlaufa je pomenila dokončno rešitev vodooskrbe porabnikov na tem območju, ki so bili prej nenehno izpostavljeni težavam, povezanim tako z razpoložljivimi količinami vode kot tudi s kvaliteto le-te. Zdaj, ko je urejena oskrba s pitno vodo Borovca, se odpira tudi možnost rešitve težav s pitno vodo porabnikov Gornje in Dolnje Brige. To je možno urediti z izgradnjo povezovalnega cevovoda med Borovcem in Gornjo Brigo. Tehnična dokumentacija je že narejena, pridobljeno je bilo tudi gradbeno dovoljenje, ob koncu leta 2019 pa je bil pridobljen tudi sklep o sofinanciranju te investicije. Zato upamo, da bomo do konca leta 2020 imeli rešeno še eno problematično točko našega vodovodnega omrežja, kar bi bil izreden rezultat.

Tudi zaključek izgradnje projekta Suhokranjskega vodovoda prinaša mnoge izboljšave. Predvsem pomeni dokončno rešitev za porabnike v vaseh Polom in Seč, saj bo za vodohran Polom zagotovljen stalni dotok pitne vode iz regionalnega vodovoda, in sicer v količinah, ki jih bodo porabniki potrebovali. Poleg tega bosta s tem projektom vključeni v sistem javne oskrbe s pitno vodo še vasi Vrbovec in Mala Gora, kar bo odprlo možnost za nove stanovanjske pozidave (in oživitev podeželja) tudi na tem območju.

Za nemoteno in uspešno izvedbo oskrbe s pitno vodo naših porabnikov je v veliki meri zaslužna dobro zastavljena preventivna aktivnost, ki ji pri organizaciji dela posvečamo posebno pozornost. To preventivno aktivnost nenehno spremljamo, analiziramo in dopolnjujemo z izkušnjami iz terena, ker dobro vemo, da so porabniki zelo občutljivi na nenadne izpade oskrbe s pitno vodo. Preventivni pregledi in kontrole so se, enako kot prejšnja leta, redno terensko izvajale tekom celotnega leta 2019, še posebej pa so bile aktivnosti okrepljene v poletnem obdobju, ko je poraba največja, ko se izdatnost zajetij zmanjša in ko so gradbene in druge dejavnosti na terenu največje. Takrat moramo biti zelo hitri in odzivni, izvajamo stalne preventivne preglede stanja celotnega vodovodnega omrežja in poskušamo pravočasno odkriti morebitne okvare, ki bi nam lahko ogrozile stabilno delovanje naših vodooskrbnih sistemov. Aktivnosti potekajo tako vizualno z rednimi obhodi in kontrolo merilnih instrumentov kot tudi z uporabo posebne opreme za iskanje okvar.

Ravno okvare so naša največja kritična točka pri izvajanju varne oskrbe s pitno vodo. Le-te

prinašajo nepričakovane motnje v oskrbi porabnikov s pitno vodo in so včasih težko obvladljive, še posebej, če se zgodijo na težko dostopnem terenu. Zato zahtevajo posebno pripravljenost in predhodni finančni vložek, ki se kaže tako v stalni pripravljenosti ekip za odpravo okvar, kot tudi pri stalni zalogi materiala in opreme v skladišču, ki ga potrebujemo za odpravo teh okvar. Cilj vsakega upravljavca pri odpravah okvar je isti: čim prej odpraviti okvaro in normalizirati

oskrbo s pitno vodo. Okvaram se nikoli ne bomo izognili, ker je to nemogoče. Pojavljajo se podnevi in ponoči, v delovnem času in izven njega, ob vikendih in ob praznikih, praviloma pa vedno takrat, ko jih ne pričakuješ. Lahko jih ločujemo samo po tem, ali so velike in zahtevajo takojšnje ukrepanje, ali pa so nekoliko manjše in nam omogočajo nekoliko daljši čas za reakcijo. V vsakem primeru je okvaro potrebno odpraviti, ker povzročata škodo in tveganje pri izvedbi varne oskrbe s pitno vodo.

Okvare se največkrat pojavljajo na starejših vodovodnih odsekih, ki so dotrajani in potrebni zamenjave, na odsekih, kjer je bil poseg izgradnje vodovoda narejen nestrokovno (nepravilno polaganje cevovodov, nedokončana dela na objektih vodovoda, polaganje toge cevi direktno na skalo, itd.), v določeni

meri (žal vse pogosteje) se pojavljajo tudi kot posledica nedovoljenih ali

pa neodgovornih posegov tretjih oseb na vodovodih (ki so s tem povzročili okvare), pa tudi kot strojelom v objektih vodovodne infrastrukture. Navedeni vzroki so značilni za vse vodovode in ne zgolj za naše. Na nekatere je mogoče preventivno vplivati (pravočasna obnova), na druge pa težje, saj jih povzročajo zunanji dejavniki (vreme, drugi udeleženci v prostoru).

V lanskem letu smo izvedli 115 intervencijskih popravil na javnem vodovodnem omrežju (manjše ali večje okvare, ki so povzročale motnje in vodne izgube ter ogrožale varnost oskrbe s pitno vodo).

Poleg tega smo imeli še precej intervencijskih popravil na vodovodnem omrežju, ki so nastala kot posledica poškodb javnega omrežja s strani tretjih oseb (poškodbe, ki so se zgodile ob izvedbi raznih gradbenih del v bližini vodovodnega omrežja, kot npr. ob izgradnji kanalizacijskega omrežja, ob polaganju telefonskega omrežja, ob polaganju internetnega omrežja, itd.). Ta podatek nas zelo skrbi,

ker kaže na ignorantski odnos izvajalcev del do naše infrastrukture. Še posebej boli, ko nam ti izvajalci odkrito povedo, da jim je ceneje plačati strošek popravila okvare, kot izvajati dela z upočasnjem tempom. Torej jih zanimajo samo finančne posledice, tveganje

zdravja porabnikov pa ni njihova skrb. Poleg tega enkrat pretrgana cev in sanirana z različnimi spojkami ni nikoli enakovredna prvotni cevi. Še posebno težavo za vzdrževanje omrežja v bodočnosti predstavljajo izvajalci telekomunikacijskih vodov. Le-ti svoje vode postavljajo brez predhodno pridobljenega gradbenega dovoljenja, saj trdijo, da ga ne potrebujejo, način polaganja vodov pa je popolnoma stihijski, izkope pa najraje izvajajo tam, kjer je izkop lažji, torej tudi v koridorje inštalacij, ki so v zemlji že položene. Ker je globina polaganja telekomunikacijskih vodovod med 60 in 80 cm (včasih tudi manj), se zelo pogosto zgodi, da so ti vodi položeni nad vodovodnimi cevmi, kar nam povzroča veliko težav ob obnovi našega omrežja ali ob interventni odpravi okvar. Še hujši primeri se zgodijo ob postavitvi različnih

večjih prometnih znakov ali drogov javne razsvetljave, ko izvajalci teh del postavijo armirano betonski temelj direktno na vodovodno cev ali pa neposredno ob njej. Seveda vse te ovire predstavljajo grožnjo varni oskrbi s pitno vodo, podražijo odpravo okvar, če se te zgodijo na teh lokacijah, podaljšajo pa tudi intervencijski čas odprave teh okvar, kar pomeni, da so porabniki dalj časa brez vode.

V prikazu opravljenih intervencij niso zajete vse tiste intervencije na zajetjih, vodarnah, črpališčih in ostalih objektih vodovodov, ki jih nihče ne vidi in jih naši porabniki niso čutili. In teh je bilo mnogo več od intervencijskih popravil na terenu. Največkrat so se zgodile ob slabem vremenu, ko je zaradi posledic udara strele prihajalo do različnih poškodb. V teh primerih so najbolj ranljivi elektro inštalacija (varovalke, zaščite, elektro omara), črpalke in pripadajoča oprema ter tudi sistemi za dezinfekcijo.

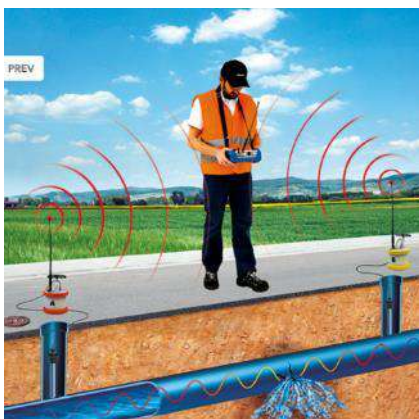
Prikazani podatki o številu okvar kažejo, da je njihov trend v upadanju, kar je dobro. Tega rezultata smo seveda zelo veseli in mislimo, da je ta v veliki meri predvsem rezultat pomembnih finančnih vložkov v infrastrukturo, ki so se zgodili v zadnjih letih. Nikakor pa si ne delamo iluzij, da smo z okvarami zaključili in te več niso aktualne. Seveda so še naprej ena od naših priorit, ker moramo nadaljevati z zmanjševanjem vodnih izgub in odpravo okvar, manjših ali večjih, teh pa je na našem, relativno dolgem omrežju, še zelo veliko in nam

povzročajo škodo, žal pa jih težje identificiramo in posledično odpravimo. To nam ostaja izziv za jutri.

Po zaključku kohezijskih projektov bo potrebno ugotoviti nulto stanje in na osnovi le-tega začeti s sistematičnim delom na detekciji vzrokov za te izgube. To bo zelo zahtevno delo, ker je potrebno zajeti celotno omrežje, vse do merilnih mest, potrebno bo evidentirati tudi vso odvzeto vodo, vključno z odvzemom vode na hidrantih, potrebno bo nadaljevati z aktivnim delom na detekciji okvar, itd. Iskanje okvar je vsekakor najbolj zahtevno dejanje. Dostikrat zahteva timsko delo, ki se začne z analizami v pisarni ter nadaljuje na terenu samem. Iskanje okvar je praviloma dosti zahtevnejše kot samo fizično popravilo okvare. Zelo velike okvare so vidne tudi na površini zemlje in se jih pogosto najde s terenskim pregledom trase vodovoda. Dosti bolj kompleksno je iskanje manjših in na površini zemlje nevidnih okvar, teh pa je največ. Za lociranje teh okvar uporabljamo specialno (in drago) opremo za iskanje okvar oziroma lociranje mesta iztekanja vode v cevovodnih sistemih. Poleg tega potrebujemo tudi dovolj natančen kataster vodovodnih cevovodov, dobro poznavanje poteka omrežja na terenu in način delovanja le-tega. Potreben je tudi dobro usposobljen kader, ki zna to opremo tudi pravilno in uspešno uporabljati. Kljub prizadevanju in opremi, ki jo imamo, je okvare na določenih delih trase vodovoda gotovo nemogoče locirati. Detektorji za iskanje okvar prepoznajo okvaro po šumu in kjer se cevovod nahaja v območju povišanega hrupa, je okvaro težje ali pa nemogoče locirati (urbana naselja, ceste, ...). Težje se locirajo tudi manjše okvare, ker povzročajo manjši šum. Pri vodovodih je vsak spoj potencialna šibka točka, ker začne s časom na spojih voda puščati. Več je spojev, več je šibkih točk in potencialnih mest za manjše puščanje vode. Ravno tako je težje locirati okvaro tudi na odsekih vodovoda, kjer je cev položena izredno globoko.

Odprava okvar poteka pri nas že vrsto let na ustaljen način. K sanaciji le-te vedno pristopamo zelo resno in v prvi vrsti ocenimo obseg okvare ter določimo prizadeto območje. To je zelo pomembna faza, ker proučimo tudi možnost, da s krmiljenjem sistema (seveda, če nam to infrastruktura na tej mikrolokaciji omogoča) maksimalno zmanjšamo število porabnikov, ki ostanejo brez vode. Delo na odpravi okvar se obravnava z visoko prioriteto z namenom, da so porabniki čim krajši čas brez vode. O izvajanju vzdrževalnih in intervencijskih del na omrežju že vrsto let redno predhodno obveščamo javnost preko lokalnega radia, v posameznih primerih pa smo neposredno kontaktirali tudi porabnike (še posebej večje). Intervencijsko popravilo traja praviloma nekaj ur, razen v posebnih primerih, kjer ni mogoče uporabiti tehnike, ki jo imamo. Tako se še vedno dogaja, da je potrebno nekatere izkope izvajati ročno, kar je fizično težje, manj ekonomično

in je povezano z večjo porabo časa. Brez ročnega izkopa, vsaj delnega, ne gre tudi na območjih, kjer je veliko drugih inštalacijskih vodov.

Skladno z zahtevo veljavne zakonodaje, ki predvideva zamenjavo vodomeroz vsakih pet let, smo v letu 2019 izvedli 1.705 rednih menjav vodomeroz oziroma kar je več kot 18 % vseh vgrajenih vodomeroz. S tem smo opravili pomembno in zahtevno delo, ker je

cel postopek zamenjave potrebno skrbno načrtovati. Za nas bi bilo idealno, tako časovno kot tudi finančno, če bi imeli enakomerno porazdelitev zamenjave vodomeroz, torej na letni ravni cca 1.800 kosov, in ko bi vse zamenjave potekale na določenem omejenem območju (npr. istočasno menjavo vodomeroz v celi vasi). Žal je to v praksi nemogoče. Zamenjava vodomeroz vedno zahteva določene priprave in organizacijo dela, saj je potrebno pri vodomeroz, ki so vgrajeni v objektih, zagotoviti tudi prisotnost lastnikov, kar ni enostavno (dogaja se tudi to, da lastniki našemu monterju ne odprejo vrat, čeprav so doma) in je včasih potreben večkratni obisk porabnika, določeno število vodomeroz pa je potrebno zamenjati tudi ob vikendih, ko so lastniki objekta dosegljivi. Zato občinski odloki o oskrbi s pitno vodo predvidevajo kot dolgoročni cilj prestavitev vseh merilnih mest iz objektov na zunanjo površino. To nalogo postopoma uresničujemo, hkrati pa postopoma uvajamo tudi daljinsko odčitavanje vodomeroz. Že leta 2014 smo izpeljali pilotski projekt, v okviru katerega smo vgradili in testirali manjše število vodomeroz na daljinsko odčitavanje, kar se je izkazalo kot zelo pozitivno, saj ima testiran sistem številne prednosti:

- hkrati omogoča tehnični nadzor nad delovanjem vodovodnega sistema,
- odčitavanje ne moti porabnika in je popolnoma neodvisno od človeškega faktorja,
- obračun vodarine je hiter in zanesljiv.

Za mnenje smo povprašali tudi kolege iz ostalih komunal, ki so že šli po tej poti in od katerih smo dobili same pozitivne odzive. Zato smo v naslednjih letih nadaljevali s tem projektom.

Osnova za vsak sistem daljinskega odčitavanja je vodomeroz, opremljen z ustreznim impulznim ali drugim elektronskim izhodom. Pri tem lahko izbiramo med različnimi vrstami prenosa podatkov:

- ročno odčitavanje podatkov preko terminala,
- povezava vodomera z računalniškim centrom preko modema,
- prenos podatkov po radijski zvezi.

Na ta način je omogočeno odčitavanje podatkov brez vstopa v stanovanje oz. na mesto vgradnje vodomera, kar znatno zniža stroške odčitavanja, saj večkratni dostop do strank ni več potreben. Poleg tega je sedaj izločena tudi napaka pri prepisovanju podatkov, hkrati pa so odčitani podatki lahko izvoženi direktno v obračunski program, porabnik pa dobi mesečni račun za dejansko porabljeno količino vode. V primeru nekontroliranega iztoka vode pa je tega možno ugotoviti v krajšem času, saj se popis stanja vodomeroz lahko vrši pogosteje. Vgrajeni radijski moduli omogočajo odčitavanje, ko se vodomeroz z oddajnikom približamo (peš ali z vožnjo mimo objekta) na predvideno razdaljo, ki je v dosegu radijskega oddajnika. Radijski

moduli omogočajo tudi pridobivanje mnogih drugih uporabnih podatkov o porabi vode, ki lahko zelo koristijo pri razrešitvi kakšne reklamacije s strani porabnika.

Dobrega in načrtnega dela na vodovodni infrastrukturi si danes ne moremo predstavljati brez dobrega operativnega katastra GJI. Izdelovanju katastra podzemnih vodov se v preteklosti ni posvečalo dovolj pozornosti, za ta namen ni bilo ne časa in ne denarnih sredstev, saj je bila vsa pozornost usmerjena izgradnji in zagotavljanju pitne vode čim večjemu številu prebivalcev. Z večanjem količine različnih podzemnih vodov (elektrika, kanalizacija, telekom, plin, voda, toplovod, itd.), projektiranju z naprednimi tehnologijami in tendenco, da se čim več vodov vgradi pod zemljo, pa so informacije oz. podatki o poteku in lastnostih podzemnih vodov začeli pridobivati na pomenu. Poleg tega je tudi prostorsko načrtovanje občin brez evidentiranih podatkov skoraj nemogoče izvajati.

Kako pomemben je kataster izgrajene vodovodne infrastrukture, se na Hydrovodu zavedamo že zelo dolgo. Že pred več kot desetletjem smo si prizadevali urediti financiranje izvajanja teh nalog, pa žal nismo bili uspešni. Zaradi tega smo sami pristopili k evidentiranju stanja na terenu na način, ki smo ga sami zmogli, ki je bil za nas najcenejši in najbolj učinkovit. Ne glede na kadrovske podhranjenost, omejena lastna finančna sredstva in omejenost podatkov, nam je uspelo evidentirati večji del posegov na terenu, ki smo jih sami izvajali oziroma so jih v preteklosti izvajale generacije Hydrovodovih delavcev, ki so skrbele za infrastrukturo pred nami. Kljub vsem težavam in omejenim informacijam, ki smo jih imeli, smo uspeli pokriti predpisane obveznosti občin, ki so jih bile te dolžne izpolniti, ko je država začela izvajati zakonske obveznosti na področju vzpostavitve katastra gospodarske javne infrastrukture (občine za te aktivnosti niso porabile nobenih sredstev). Natančnost podatkov pri nekaterih vodovodih sicer ni bila na najvišjem nivoju, ker smo mnoge stare vodovode imeli evidentirane na podlagi v merilu 1 : 2880. Vseeno je bil to korak naprej.

Leta 2008 smo skupaj z občinami kandidirali za nepovratna evropska sredstva, s katerimi bi naredili nov korak naprej na področju bolj resnega vodenja katastra in bili pri tem uspešni. Pridobljeno je bilo sicer dosti manj sredstev od potreb, pa vseeno smo bili te podpore veseli. Začeli smo izvajati operacijo »Vzpostavitev katastrov gospodarske javne infrastrukture v JV Sloveniji«, katere nosilec je bila občina Novo mesto, operacija pa se je financirala iz Evropskega sklada za razvoj. V sklopu te operacije je podjetje IGEA d.o.o. s podizvajalci vzpostavilo digitalni kataster vodovodnega omrežja, ki je v upravljanju Hydrovoda d.o.o., za obdelavo in prikazovanje digitalnih podatkov pa se je pridobila programska oprema PProGIS, katere ponudnik je podjetje PProOK. Opravljeni obseg dela bi bilo nujno potrebno nadaljevati, kar je bila tudi končna sklepna ugotovitev ob zaključku operacije, saj je bilo zaradi premalo dodeljenih finančnih sredstev delo narejeno v omejenem obsegu. Žal občine niso zmogle zagotoviti potrebnih sredstev in pri tem je ostalo. Ker smo ocenili, da je nadaljevanje našega dela brez razvoja katastra nemogoče, smo se odločili, da za svoje potrebe poskušamo sami narediti kar največ, in sicer na maksimalno možen racionalen način.

Da bi se povečala natančnost in količina podatkov o podzemnem vodu, smo v letu 2012 kupili napravo za zajem prostorskih podatkov Leica Zeno CS25 in programsko opremo Leica Zeno Field in Leica Zeno Office. Naprava, skupaj s programsko opremo, omogoča zajem podatkov do natančnosti 1 cm (odvisno od števila satelitov in oddaljenosti od referenčne točke). Zaradi večje kompatibilnosti naprave s programsko opremo Leica Zeno Office in zmanjšanja stroškov

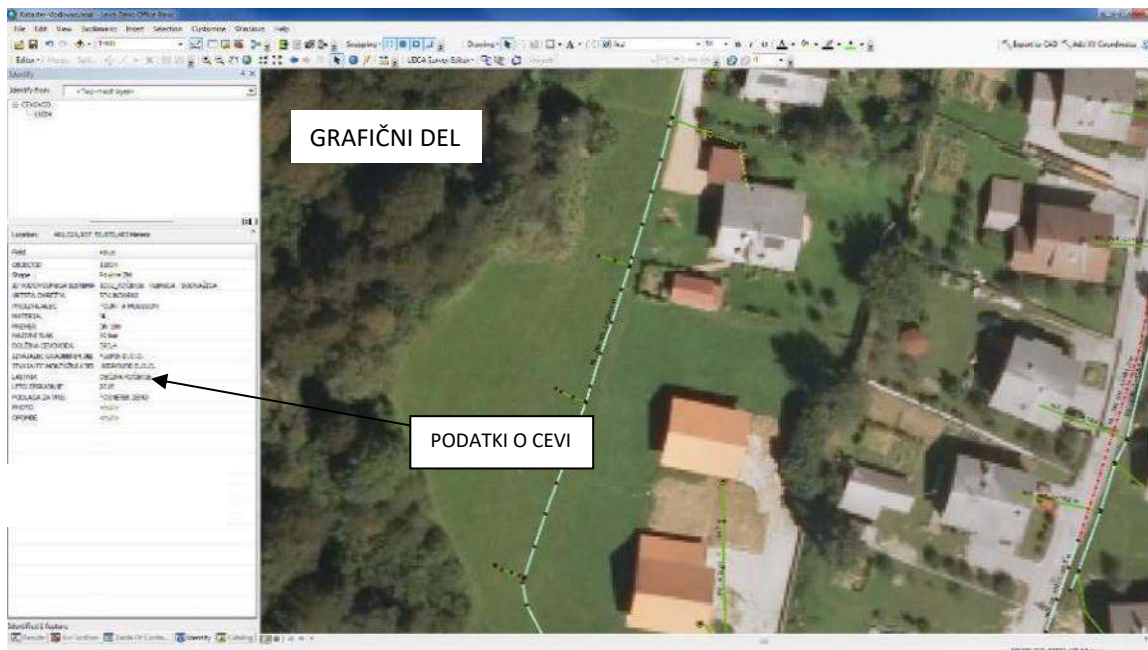
najema programske opreme PRoGIS, smo začeli kataster voditi v programu Leica Zeno Office, katerega platforma temelji na svetovno priznanem programu ArcGIS, proizvajalca ESRI.

Od leta 2012 do danes smo nadgradili bazo podatkov o poteku in lastnostih vodovodnega omrežja, in sicer za 16.041 odsekov, vrisali smo 9.104 zasunov, 1372 hidrantov, 510 zračnikov, 401 blatnikov, 2519 vodomernih jaškov, 305 sektorskih jaškov in še marsikateri podatek, ki bo v prihodnje pripomogel k boljšemu poznavanju omrežja in hitrejšemu reševanju problemov na terenu ter seveda posledično tudi večjemu zadovoljstvu strank. Številke so izredno velike in že navedba teh števil veliko pove, kako velik obseg dela je bil narejen v tako kratkem času.

V večjem delu poslovnega leta 2019 smo upravljali z vodovodnim omrežjem dolžine 446 km. V tem poročilu smo že omenili, da sta bila ob koncu leta 2019 zaključena oba kohezijška projekta (SORIKO in suhokranjski vodovod), da pa njihova vključitev v obratovanje še ni izvedena v celoti. Smo pa že naredili revizijo podatkov iz katastra, in sicer na način, da smo definirali del omrežja, ki se bo z vključitvijo novozgrajenih cevovodov prenehal uporabljati, ter hkrati evidentirali novozgrajene cevovode, ki bodo prevzeli funkcijo izvajanja oskrbe s pitno vodo. Po tej reviziji bo Hydrovod po novem upravljal s 490,145 km vodovodnega omrežja. Tukaj so upoštevani transportni, primarni in sekundarni cevovodi, kar je del javnega vodovodnega omrežja. Niso pa upoštevani cevovodi hišnih priključkov, ki jih je po zadnjih podatkih 112,161 km, številka pa ni dokončna, ker vsi hišni priključki še niso evidentirani. Moramo pa omeniti, da z vzdrževanjem in obnovo hišnih priključkov hkrati izvajamo tudi njihovo optimiziranje, kar se kaže tudi v zmanjševanju dolžin teh priključkov. Delno se to doseže s prestavitvijo merilnih mest iz objektov v zunanje merilne vodovodne jaške (s tem so priključki krajši), delno pa tudi s priklopi teh objektov na javni cevovod, ki je bližje objektu, kot je cevovod, na katerega je bil objekt prvotno priklopljen.

Največja prednost digitalizacije gospodarske infrastrukture je v tem, da so vsi podatki na enem mestu, vsak grafični element ima pripete tudi podatke o lastnostih, hitra izmenjava podatkov, hitra poprava poteka trase in podatkov in hitro pridobivanje potrebnih podatkov o dolžini omrežja, detajlih, itd.

Spodnja slika prikazuje prikazno okno programa Leica Zeno Office, iz katerega sta razvidna grafični del in podatkovni del katastra.

V prihodnje bomo stremeli k temu, da se v kataster kar se da natančno vnese trase in lastnosti vodovodnega omrežja, ki se bo obnavljal ali zgradil na novo ter da se natančnost tras in lastnosti obstoječega omrežja dvigne na najvišjo možno raven. Ko nam vse to uspe, bomo resnično naredili velik korak naprej k trajnostni skrbi za gospodarjenje z vodovodno infrastrukturo.

V vsakem letnem poročilu še posebej opozarjamo na našo največjo težavo pri vsakoletnem delovanju, to je neenakomerna časovna porazdelitev obveznosti oziroma obsega dela, ki ga moramo narediti. Kaj to pomeni? Naše delo je pretežno terensko in zahteva primerne vremenske pogoje. Takrat imamo najboljše delovne pogoje in najlažje opravimo svoje obveznosti, učinek pa je največji. Zimsko obdobje je za nas iz znanih razlogov manj primerno za izvajanje vzdrževalnih in investicijskih del na infrastrukturi. Tudi ob deževju je skoraj nemogoče opravljati večji del naših rednih nalog. Tudi sicer pogoji, v katerih se vzdržuje vodovodna infrastruktura, niso prijazni do zaposlenih in do njihovega zdravja: dela se zunaj, na odprtem, v stiku z vodo, v pogojih, kjer sta blato in vlaga nekaj vsakdanjega. Zato poudarjamo, da so vremenski pogoji za nas zelo pomembni in glavnino našega dela najlažje izvedemo v poletni sezoni. Žal se zaradi več razlogov v tem času pojavlja tudi največje število okvar na infrastrukturi, delno tudi iz razloga, ker se te tudi najlažje ugotovijo, locirajo in odpravijo.

Poletni čas je iz mnogih razlogov najbolj primeren za izvedbo manjših ali večjih posegov na vodovodni infrastrukturi, s katerimi se ohranja ali izboljšuje stanje le-te. S stališča pogojev za delo in tudi varstva pri delu se v tem času tovrstna dela najlažje izvajajo, ob tem pa se tudi povzroči najmanjša škoda na okolici. Iz istega razloga so v poletnem času najbolj aktivni tudi drugi investitorji (fizične osebe, pravne osebe, upravljavci druge komunalne ali cestne infrastrukture, itd.), ki koristijo primerne vremenske pogoje za izvajanje svojih investicijskih načrtov. Ker so mnogi njihovi posegi v manjši ali večji meri povezani tudi z vodovodno infrastrukturo, je razumljivo, da moramo pravočasno odgovoriti tako na svoje kot tudi na

njihove potrebe in naročila (novi priključki, prestavitev cevovodov, sprememba merilnih mest, itd.) in ne smemo biti tisti, ki zaviramo njihovo investicijsko dejavnost. Večkrat se zgodi, da se vseh obveznosti, ki jih je potrebno nujno ali takoj narediti, zbere preveč in takšen povečan obseg potreb po naših storitvah presega naše realne zmožnosti. Če se ob tem pojavijo še težave s sušo, postajajo razmere težko obvladljive. Je pa potrebno priznati, da se aktivnosti v teh nekaj mesecih tudi najbolj odražajo na finančnem izidu in je zato razumljivo, da vlagamo v tem obdobju maksimalen napor, da naredimo največ, oziroma da z omejenim številom zaposlenih usklajujemo vse obveznosti, ki sproti nastajajo.

V takih razmerah, ki trajajo nekaj mesecev (ker gre za poletne mesece, je to tudi čas letnih dopustov), nas je vedno premalo in to obdobje je tvegano in zelo stresno za vse zaposlene. Kako opraviti vse povečane naloge in hkrati poskrbeti za izpolnitev vseh ukrepov varstva pri delu na odprtem, še posebej, ko zunanje temperature presežejo 28 stopinj Celzija, kar naj bi bila meja za zdravo delo, je vprašanje, ki včasih ostane brez odgovora. Velja omeniti, da smo v minulih letih, še posebej pred uveljavitvijo nove uredbe o določanju cen komunalnih storitev, dobili v upravljanje več dodatnih vodovodnih sistemov ter dodatnih odsekov obstoječih vodovodov, število zaposlenih pa smo bili prisiljeni zmanjševati predvsem zaradi ohranjanja likvidnosti, ki je bila ogrožena zaradi nizke cene vode. Zato so se realno naše operativne zmožnosti zmanjšale in jih sedaj težko povečamo, ker ne najdemo pravega kadra. Če na podlagi prikazanega obsega del dajemo objektivno oceno našega dela, lahko tudi nepoznavalci razmer v naši dejavnosti pritrdijo naši oceni, da smo za dosego vseh opisanih rezultatov morali vložiti veliko energije, se dobro organizirati in maksimalno obremeniti celotno tehnično operativno ekipo zaposlenih, da so se naši zaposleni zelo izkazali, da pa bi »človek več« v teh pogojih še kako prav prišel. Zato je v našem načrtu prisoten ukrep oziroma cilj, da z normalizacijo stanja na cenovnem področju postopoma prilagajamo tudi število zaposlenih dejanskim potrebam. Še lažje bi svoje cilje dosegli, če bi bila naša delovna zakonodaja bolj fleksibilna.

Zagotovitve visokega standarda oskrbe porabnikov s pitno vodo na našem območju si danes ne moremo predstavljati brez stalne dežurne službe. Ta je v pripravljenosti 24 ur na dan tekom celega leta. Mnoge intervencije te službe so pripomogle k uspešni in hitri odpravi mnogih okvar, ki jih porabniki niso niti zaznali, mnoge intervencije pa so tudi preprečile nastanek okvar. Stalna dežurna služba pomeni določen strošek za vsakega upravljavca, je pa ta strošek nujen za varno oskrbo s pitno vodo, saj se ob izrednih dogodkih s hitrimi intervencijami omogoča normalizacija stanja na terenu v sorazmerno kratkem času, poleg tega pa se z intervencijami prepreči stopnjevanje gospodarske škode ter izpraznitev sistemov. Zato pomeni dežurna služba obvezen standard pri izvajanju oskrbe s pitno vodo, saj so zahteve in pričakovanja porabnikov po hitri intervenciji in čim prejšnji sanaciji okvare zelo visoka in razumljiva. To še posebej velja za gospodarske porabnike, ki lahko ob daljšem izpadu oskrbe s pitno vodo utrpijo tudi poslovno škodo.

Za varno oskrbo s pitno vodo ni dovolj poskrbeti samo za zadostne količine vode. Upravljavec mora poskrbeti tudi za zagotavljanje ustrezne kvalitete pitne vode, ki jo porabniki uporabljajo za zagotavljanje svojih potreb. Zahtevnost oskrbe s pitno vodo se je zlasti povečala z implementacijo evropskih zahtev v naš pravni red. Upravljavci imajo danes mnogo težje delo kot nekoč in dosti večjo odgovornost. Ena od teh je tudi izvajanje notranjega nadzora nad kvaliteto vode, ki je zasnovan na HACCP načelih. Osnova sistema HACCP je obvladovanje tveganj za zdravje ljudi. Tveganje v tem primeru predstavlja verjetnost nastanka zdravju škodljivih posledic zaradi izpostavljenosti dejavnikom tveganja v biološkem, kemijskem in fizikalnem smislu. Obvladovanje tveganja vključuje prepoznavanje dejavnikov tveganj (mikrobioloških, kemijskih in fizikalnih) in tveganih okoliščin. Tveganja je potrebno tudi ovrednotiti (visoko, srednje, nizko) in razvrstiti

TVEGANJA, POVEZANA S PITNO VODO

FIZIKALNA TVEGANJA

- Prisotnost tujih delcev (vsedlina, motnost...)

KEMIJSKA TVEGANJA

- Prisotnost onesnaževal (pesticidov, težkih kovin...)

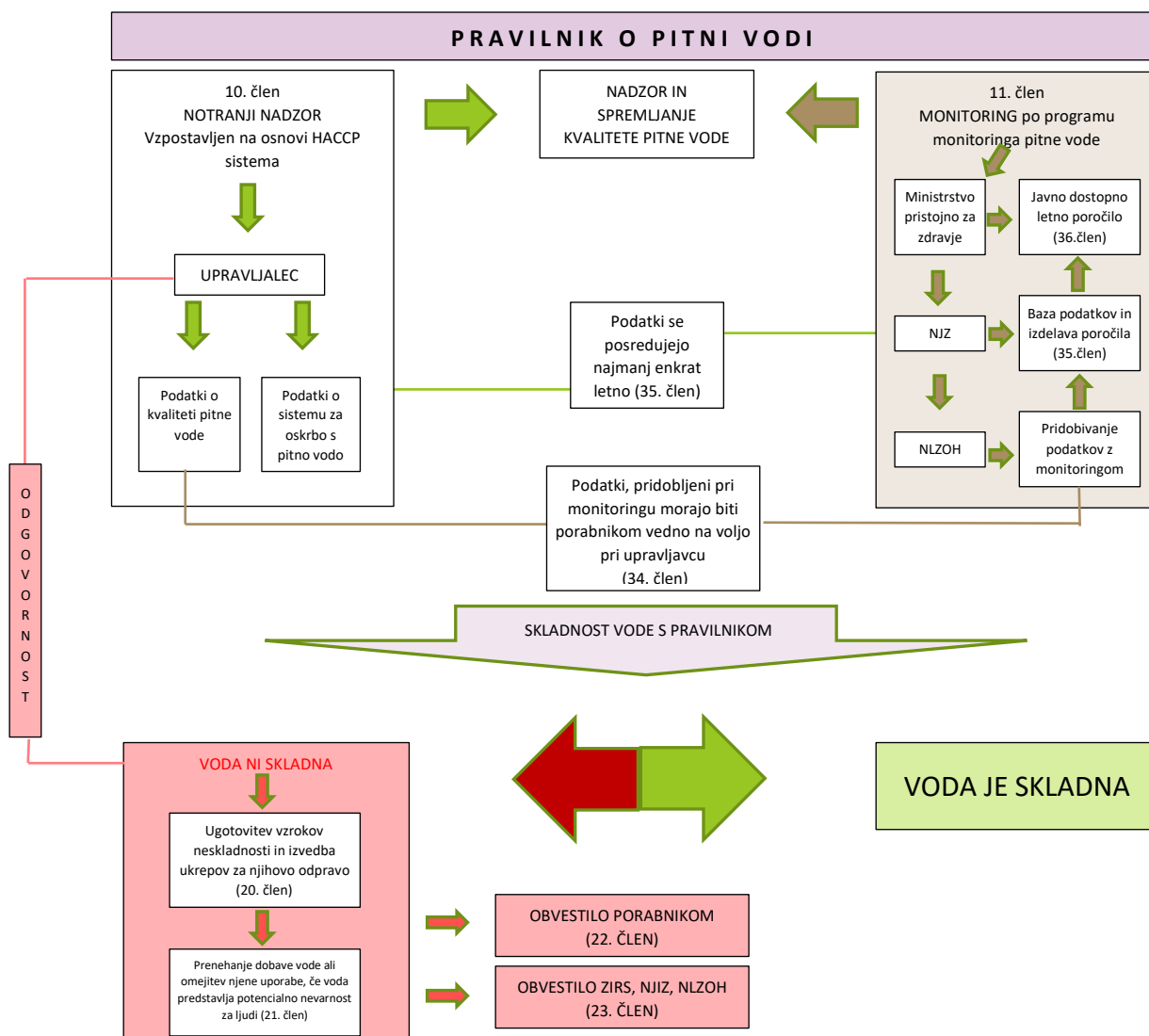
BIOLOŠKA TVEGANJA

- Prisotnost mikroorganizmov (bakterij, virusov, parazitov...)

glede na težo posledic. Prav tako je potrebno določiti ukrepe za preprečitev, odstranjevanje ali omejevanje tveganja. Vse naštetje faze so obdelane tudi v HACCP sistemu, ki je vpeljan na Hydrovodu. Za uspešno delo je potrebno veliko postoriti. Osnova je redno terensko spremljanje stanja, tekoče vzdrževanje opreme in objektov za pripravo in dezinfekcijo pitne vode ter odpravljanje morebitnih nepravilnosti in okvar. Tudi če vse to delamo sistematsko, se nam še vedno lahko zgodi kaj nepredvidenega.

Pri vseh naših aktivnostih nam že nekaj let nudi posebno strokovno podporo zunanji sodelavec, Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano, Oddelek za okolje in zdravje Novo mesto (nekdanji Zavod za zdravstveno varstvo iz Novega mesta), ki je na svojem področju delovanja že vrsto let med vodilnimi v naši državi po strokovnosti, kvaliteti dela, organiziranosti in odzivnosti. Le-ta je na terenu tudi odvzemal vzorce pitne vode in jih v svojem laboratoriju analiziral ter na osnovi rezultatov analiz dajal potrebna navodila oziroma usmeritve. Tako je bilo v okviru notranjega monitoringa skupno odvzeto 350 vzorcev za mikrobiološke preiskave in 103 vzorci za sanitarno-kemične preiskave, kar je obseg, primerljiv z letom prej.

Shematski prikaz nadzora nad pitno vodo v Republiki Sloveniji

Tudi sami smo izvedli kar nekaj preventivnih kontrol kvalitete vode. Tako smo v lastnem priročnem laboratoriju analizirali 98 vzorcev, terenskih meritev motnosti, meritev preostanka klora v vodi ipd., pa je bilo nešteto. Skupno strokovno delo s predstavniki Nacionalnega laboratorija je tako na terenu kot tudi v laboratorijih potekalo konstantno in uspešno, informacije smo izmenjevali zelo hitro. Ta način dela se je še posebej izkazal pri sumu ali ugotavljanju nepravilnosti.

Velja omeniti, da tudi država izvaja dodatno kontrolo kvalitete pitne vode z državnim monitoringom. V okviru tega monitoringa je bilo na omrežju vzetih 65 vzorcev za redne mikrobiološke in kemijske preiskave ter 8 za občasne razširjene preiskave. V letu 2019 je bilo opravljenih enajst celodnevni inšpekcijskih pregledov, na katerih ni bilo zaznanih nobenih nepravilnosti.

Skupna ocena je, da je bilo delo pri zagotavljanju ustrezne kvalitete pitne vode uspešno opravljeno in da je dobavljena voda porabnikom izpolnjevala zahteve veljavnega Pravilnika o pitni vodi. Ni šlo brez težav, bilo je tudi nekaj določenih okvar na opremi. Iz izkušenj že vemo,

da se manjša odstopanja znajo zgoditi samo na manjših, praviloma vaških sistemih, ki niso dograjeni v celoti in za katere vemo, da so v bližnji prihodnosti potrebni ukrepanja. Ko v teh primerih nimamo drugih takojšnjih rešitev, smo dolžni opozoriti porabnike na nujnost prekuhavanja vode za prehranske potrebe ter za tem poskušati z različnimi ukrepi čim prej sanirati nastale težave. To se je dogajalo predvsem na vodovodnem sistemu Jakšiči in Loški Potok, in sicer zaradi povišane motnosti vode na zajetju. V Sloveniji ima sicer pri izbiri virov za oskrbo s pitno vodo prednost voda, za katero priprava ni potrebna, torej viri pitne vode, ki niso primarno onesnaženi. Vendar okoli 50 odstotkov površine Slovenije prekriva kras.

Slika: Delež kraškega sveta v Sloveniji.

Vir: Inštitut za raziskovanje krasa, ZRC SAZU.

priložene karte je razvidno, da naše celotno območje sodi med kraški svet. V svojem poročilu o pitni vodi (17.3.2016) Nacionalni inštitut za varovanje zdravja navaja, da imajo »zaradi specifičnih lastnosti krasa t. i. kraške vode v primerjavi z ostalo podzemno vodo le omejene sposobnosti samo - čiščenja, zato jih v higieni smislu

uvrščamo med površinske vode, ki oskrbujejo s pitno vodo okoli tretjino prebivalcev Slovenije. Kraški viri so občasno ali stalno mikrobiološko-fekalno onesnaženi, njihova druga značilnost je ta, da po močnejših padavinah postanejo motni. Kraški viri pitne vode so z vidika onesnaženja ranljivi, upravljanje takšnih virov je zahtevno. Pri njihovem upravljanju je ključna opredelitev in odprava morebitnih (dodatnih) tveganj onesnaženja že na prispevnem območju ter zagotovitev učinkovite, večstopenjske priprave vode (npr. sedimentacija, flokulacija, filtracija, dezinfekcija...)«. Podnebne spremembe prinašajo vse pogostejše tudi pojav močnih padavin v relativno kratkem časovnem obdobju, kar prinese močen dvig motnosti. Jasno je torej, da v bodoče priprava vode samo z dezinfekcijo ne bo dovolj, potrebno bo zgraditi tudi primerno filtracijo in flokulacijo.

Uspešno spremljanje stanja na terenu ter hitro ukrepanje je odvisno tudi od dostopnosti posameznih vodooskrbnih objektov (zajetij, vodohranov). Žal imamo pri tem nekaj težav, saj do nekaterih objektov ni zagotovljenega primerne dostopa ali je ta oviran s strani najemnikov kmetijskih zemljišč (vodohran Inlauf, črpališče Mozelj, črpališče in vodohran Knežja Lipa, vodohran Kovača vas, itd.). Pred mnogimi leti, ko so porabniki ostajali brez vode tudi več dni (in to ni bilo nič nenavadnega), dostopnost ni bila tako pomembna in zagotovitvi le-te se ni posvečala posebna pozornost (mimogrede: tudi lastniki zemljišč niso skoraj nikoli komplicirali pri prehodu čez njihovo lastnino, danes je drugače). Naj to podkrepimo z najboljšim primerom: eden naših ključnih vodohranov je VH Blate in do tega strateško pomembnega objekta ni bil mogoč dostop skoraj 50 let. To nam vse pove o načinu dela,

razmišljanja in pristopa nekoč in danes. Primerjave gotovo ni možno delati, saj so danes potrebe drugačne in obveznosti upravljavca so višje. Zato nedostopnost ali težja dostopnost do objektov pomeni upravljavcu veliko oviro pri njegovem tekočem delu (redna kontrola, vzdrževanje, pranje celic, itd.) in investicijskem vzdrževanju, hkrati pa predstavlja pomembno tveganje tako za zaposlene kot tudi za varno vodooskrbo. Pri razrešitvi tega problema pričakujemo aktivno udeležbo in pomoč občin, saj sami tega nismo zmožni. Potrebno je tudi začeti resno razmišljati o odkupu zemljišč, kjer so postavljeni vodooskrbni objekti.

Rezultat strokovnega dela pri spremljanju kvalitete oskrbe s pitno vodo je zbirno poročilo o zdravstvenem nadzoru pitnih voda, ki je sestavni del tega Letnega poročila. Iz le-tega se kaže stanje na terenu glede zagotavljanja kvalitete oskrbe s pitno vodo v letu 2019, daje potrebne usmeritve in predloge za delo v letu 2020 in naprej ter predloge za investicijske posege, ki bi izboljšali trenutno stanje. Še naprej velja večkrat izrečena ugotovitev, da se

▶ Vedno bolj se zavedamo, da je voda vrednota.

kljub vse glasnejšim zahtevam po večji skrbi za našo naravo še vedno obnašamo neodgovorno, kar se še posebej pozna na mnogih vodnih virih. Tudi država ni nič boljša. Obveznost določanja vodovarstvenih zemljišč, ki je državi naložil Zakon o vodah, sprejet leta 2004, ter postavil rok 3 leta, še vedno ni izpolnjena. Torej 16 let po sprejemu Zakona o vodah država še

▶ Jo bomo zmogli ohraniti čisto in zdravo /varno?

vedno ni definirala vodovarstvenih pasov naših vodnih zajetij. Res neodgovorno ob hkratnem dejstvu, da ta ista država že nekaj časa pripravlja spremembo zakonodaje, ki regulira vprašanja, povezana z zahtevami o kvaliteti vode (nova Uredba o pitni vodi), hkrati pa na nivoju Evropske skupnosti pripravljajo novo direktivo s tega področja, oba predpisa pa naj bi po najavah prinesla še višje standarde za varovanje zdravja porabnikov in posledično nove obveznosti upravljavcu vodovoda. Ko bodo končno uveljavljeni novi zakonski predpisi lahko z njimi pričakujemo mnoge nove naloge, ki bodo zagotovo imele za posledico potrebo po dodatnih investicijskih posegih na vodovodni infrastrukturi (predvsem na področju priprave vode) ter tudi kadrovskih okrepitvah. Več o opravljenem delu na področju zagotavljanja kontrole kvalitete pitne vode bo podano v nadaljevanju tega poročila.

Od ostalih aktivnosti v letu 2019 je potrebno omeniti še aktivnost, ki jo izvajamo v prvem četrtletju vsakega leta. Gre za pripravo raznih poročil, ki jih je potrebno poslati različnim državnim inštitucijam. To so:

- poročila o notranjem monitoringu pitne vode (analize vseh rezultatov analiz pitne vode),
- poročila za ARSO o meritvah odvzete vode za oskrbo in meritvah nivojev podzemne vode za vodne vire, ki jih uporabljamo za oskrbo s pitno vodo,
- poročila za MOP o načrpani vodi in vodnih izgubah.

Izdelava vseh teh poročil zahteva vrsto opravil in veliko časa, tako na terenu, kjer se zbirajo potrebni podatki, kot tudi v pisarnah, kjer se zbrani podatki obdelajo in pripravijo v končni obliki. Podatkov pa seveda ni in ne more biti, če predhodno niso nameščeni ustrezni merilni inštrumenti, teh pa tudi ni, če niso zagotovljena potrebna finančna sredstva za nabavo in montažo le-teh.

Na Hydrovodu opravljamo tudi druge aktivnosti, ki niso povezane z oskrbo porabnikov s pitno vodo, temveč bolj sodijo na področje sodelovanja z našimi porabniki ter ozaveščanja mladih o pomenu pitne vode.

Tako sodelujemo s šolami na našem območju, pa tudi z drugo zainteresirano javnostjo. Z veseljem vsem predstavimo gospodarsko javno službo oskrbe s pitno vodo, ki jo izvajamo. Pri tem predstavimo tudi zgodovino vodooskrbe na našem območju, kakor tudi delovanje našega javnega podjetja.

Ob izvajanju svojega dela skrbimo tudi za izobraževanje naših zaposlenih in sodelovanje z drugimi. Te aktivnosti navajamo samo na kratko:

- Sodelovanje v delovni skupini »Skupaj za boljšo družbo« v okviru GZS.
- Sodelovanje in aktivna udeležba (članstvo v programskem svetu, moderator ene od delovnih skupin) pri organizaciji 9. Konference komunalnega gospodarstva v organizaciji Zbornice komunalnega gospodarstva.
- Sodelovanje v Sosvetu za statistiko

naravnih virov in okolja v okviru SURS-a.

- Aktivno sodelovanje v Upravnem odboru Zbornice komunalnega gospodarstva (podpredsednik) ter vodenje sekcije »Ekonomika«.
- Aktivno sodelovanje v Komisiji za pitno vodo pri Zbornici komunalnega gospodarstva.
- Organiziranje tečaja »Prva pomoč in postopki oživljanja« za 2/3 zaposlenih.
- Izvedba internega izobraževanja za program excel.
- Izvedba šolanja zaposlenih (usposabljanje) za upravljanje novih vodarn z ultrafiltracijo.

- Sodelovanje na več različnih srečanjih in seminarjih o pitni vodi v organizaciji Zbornice komunalnega gospodarstva in pa Nacionalnega laboratorija za zdravje, okolje in hrano.
- udeležba na strokovnem posvetovanju »Pitna voda – ohranjanje voda in zagotavljanje kakovosti«.

Pred svetovnim dnevom Zemlje v petek, 19. 4. 2019, smo bili med tistimi prvimi 32 organizacijami, ki jim je Zbornica komunalnega gospodarstva podelila certifikat »Voda iz pipe«. Certifikat je namenjen tistim organizacijam, ki v svojih prostorih in na dogodkih, ki jih organizirajo, ponujajo pitno vodo iz pipe in k njenemu pitju spodbujajo tudi zaposlene,

partnerje ter ostale deležnike. Te organizacije s svojo zavezo oziroma pridobitvijo certifikata izkazujejo zavedanje o družbeno odgovorni vlogi, ki jo nosijo v relaciji do svojih zaposlenih in do okolja, v katerem delujejo, saj se zavedajo, da kot delodajalci in kot deležniki v lokalnem okolju igrajo pomembno vlogo pri

spodbujanju pozitivnih praks. Torej smo se s podpisom Zaveze certifikata *Voda iz pipe* kot odgovorno podjetje zavezali, da bomo v svojih poslovnih prostorih in na dogodkih ponujali pitno vodo iz pipe, postreženo v steklenih vrčih ali kozarcih, in da bomo zaposlene in okolico osveščali o kakovosti pitne vode v Sloveniji ter da je uživanje sveže pitne vode zdravju in okolju prijaznejša izbira kot predpakirana voda, razen v izjemnih primerih, kjer zaveze iz objektivnih razlogov ni mogoče izpolnjevati.

4 KAKO NAPREJ

V poročilu smo že zapisali, da je urejen sistem oskrbe s pitno vodo zelo zahteven in drag ter se gradi, dograjuje in obnavlja tekom celotnega obdobja njegovega obratovanja. S takšnim premoženjem je potrebno gospodariti organizirano, strokovno in brez velikih pretresov. Nič se ne sme prepustiti slučajnostim, ker je oskrba s pitno vodo preveč pomembna za vsakdanje življenje vseh nas. Za vzpostavitev vodovodnega sistema je potreben velik denarni vložek in zato je odgovornost vseh udeležencev, ki sodelujejo pri kreiranju in izvajanju vodooskrbe, zelo velika.

Načrtovanje razvoja dejavnosti oskrbe s pitno vodo je stalna skupna naloga tako upravljavca kot tudi občin. Pri tem iščemo rešitve za posege, ki imajo cilj širiti mrežo vodooskrbe na področja, ki še niso vključena v sistem javne vodooskrbe, kot tudi za posege, ki se nanašajo na rekonstrukcije oziroma obnove obstoječega omrežja in priključitve novih porabnikov. Del razvoja je povezan z realizacijo prostorskih načrtov, mnogi razvojni načrti oziroma izboljšave pa so posledica analiz odpravljenih intervencijskih okvar ter sanacije kritičnih točk na vodovodih. Dejstvo je, da vodovodna infrastruktura na posameznih področjih ni v zadovoljivem stanju in je pomemben delež le-te že amortiziran in potreben obnove. Kot taka ni več dolgoročno varna, ker prinaša preveč tveganj. V preteklosti je bilo zaradi neekonomskega delovanja komunalnega gospodarstva (prenizke cene) izgubljeno preveč nujno potrebnih finančnih sredstev, s katerimi bi se lahko pravočasno obnovilo veliko kilometrov vodovodnega omrežja. Danes ni mogoče čez noč popraviti zamujenih priložnosti. Tudi ni mogoče zagotoviti vseh potrebnih lastnih sredstev za realizacijo vsega tistega, kar bi bilo potrebno postoriti. To je splošno znano tudi na nivoju naše države.

Tega se zavedamo tudi pri nas, tako občine kot tudi javno podjetje Hydrovod, in v okviru možnih rešitev iščemo razvojne poti za nas. Nov način obračuna porabljene vode, ki predvideva zbiranje namenskih sredstev za obnovo infrastrukture (omrežnina), je pomenil korak v pravo smer, ampak zgolj pod pogojem, da se ta sredstva dejansko tudi namenijo za obnovo vodovodne infrastrukture. Ker pa zatečeno stanje zahteva finančni vložek, ki je večji od razpoložljivih sredstev oziroma lastnih možnosti, je in bo še nekaj časa potrebno vlagati napore v iskanje dodatnih virov, bodisi iz državnega proračuna bodisi iz EU skladov. Priprava in realizacija obeh že navedenih kohezijskih projektov je bila prava poteza in izjemen dosežek vseh partnerjev v projektih.

Kot je že bilo rečeno, potreb je še dovolj. Potrebno bo pripraviti vse rešitve in vso dokumentacijo ter iskati finančne priložnosti za realizacijo pripravljenih projektov. Nekaj od teh bo mogoče realizirati s sredstvi najemnine, za ostale pa bo spet potrebno poiskati določen delež sofinancerskih sredstev, bodisi iz sredstev proračuna države ali bodisi iz proračuna EU. Izzivov je še dovolj in dela nam definitivno ne bo zmanjkalo.

5 ZAKLJUČEK

Prikaz opravljenega dela v letu 2019 kaže, da smo dejavnost, ki nam je zaupana, opravili kvalitetno, korektno, odgovorno in strokovno. V minulem letu je bilo narejeno veliko razvojnih korakov, opravljeno je bilo opazno delo na področju vzdrževanja vodovodnega omrežja, kakor tudi na vzdrževanju in obnovi hišnih priključkov. Poleg izvedbe zahtevnega in obsežnega dela na področju osnovne dejavnosti smo dosegli tudi pomembne rezultate na področju dopolnilne dejavnosti. S prihodki, ustvarjenimi na tem področju, ki so bili najvišji v zgodovini našega podjetja, smo si izboljšali likvidnost in hkrati zmanjšali stroške na osnovni dejavnosti (in posredno pripomogli k nižji ceni pitne vode) ter tudi na ta način omogočili zadovoljiv finančni rezultat izvajanja te dejavnosti.

Tako velik obseg opravljenih del je zahteval tudi veliko angažiranje vseh zaposlenih, kar se pozna tudi na končnem finančnem izidu. Prikazano delo v letu 2019 je bilo v pretežni meri narejeno z lastnim kadrom oziroma z lastno opremo. Za izvedbo manjšega obsega del (pretežno ozko specializiranih del ali del s težko gradbeno mehanizacijo, ki je nimamo) smo najemali podizvajalce. Tudi sami smo se pojavljali na posameznih projektih kot podizvajalci za montažna dela in dobavo materiala, kar je sicer za nas manj ugodno, saj je učinek izkoristka delovnega časa nižji, pa tudi finančni donos je slabši. Vsi doseženi cilji so rezultat kolektivnega dela vseh zaposlenih.

Na Hydrovodu imamo relativno majhno in prilagodljivo ekipo, ki obvlada dosti široko področje znanj ter zna in zmore opravljati svoje naloge. Seznam in število zaposlenih se tekom leta nista spreminjala, poslovno leto smo zaključili s 35 zaposlenimi, med temi pa jih nekaj že izpolnjuje pogoje za upokožitev oz. so temu zelo blizu.

Izvajanje naše dejavnosti je zelo zahtevno in težko pridemo do primernih kadrov (v preteklosti smo imeli kar nekaj neuspešnih objav za prosta delovna mesta, monterja z izobrazbo vodoinštalaterja pa nismo dobili od leta 2003). Pogoji dela na Hydrovodu niso lahki in niso atraktivni, dela se pretežno na terenu, največ je ročnih in fizično napornih del, tudi dvigovanje težkih bremen, delo je »umazano«, dela se na odprtem v vseh vremenskih pogojih (visoka temperatura, sončno sevanje, voda, mraz, vlaga, dež, sneg, ...). Samo delo je dostikrat izredno nevarno in tvegano, velikokrat se dela tudi v pogojih interventnega dela, v popoldanskem času, ob vikendih in praznikih. Prisotno je tudi dežurstvo, ki omejuje gibanje posameznika v popoldanskem času, kar je za mnoge velika ovira. Skratka, delo naših delavcev je obsežno, težko in zahtevno, hkrati pa premalo znano, premalo cenjeno in, žal, premalo plačano (prejeto plačilo resnično ne pokriva vseh tveganj za zdravje zaposlenih).

Ob tem so zahteve naših porabnikov, stroke in zakonodaje vse višje in temu se moramo prilagajati, kar dostikrat ni enostavno. Zato je občasno izraženo nezadovoljstvo zaposlenih z njihovim standardom v veliki meri tudi upravičeno. Dejavnost oskrbe s pitno vodo zahteva veliko znanja in posledično šolske izobrazbe (nekdanjih fizičnih - nekvalificiranih delavcev za

ročne izkope ni več, to delo se redko izvaja in je nadomeščeno s strojnimi izkopi, ki spet zahtevajo šolsko izobrazbo, psihične sposobnosti in izkušnje). V letih gospodarske krize so se prejemki naših delavcev nižali (kar je pomenilo nižanje njihovega standarda) kljub dejstvu, da so delavci delali zelo dobro in z dodatnim naporom ustvarjali vsako leto zelo dobre rezultate na področju dopolnilne dejavnosti. Ta je prinašala dobiček družbi in ohranjala oziroma izboljševala likvidnost, največkrat pa se je ta dobiček dopolnilne dejavnosti enostavno prelil v pokrivanje izgube na osnovni dejavnosti in s tem v subvencioniranje cene pitne vode (porabniki bi zagotovo plačevali bistveno višjo ceno pitne vode, če stroški izvajanja te dejavnosti ne bi bili delno pokriti iz pozitivnega rezultata, ustvarjenega z izvajanjem dopolnilne dejavnosti). To sicer ni skladno z evropsko direktivo, ki zahteva oblikovanje cen po načelu »povzročitelj plača povzročene stroške«, žal pa v danem momentu ni šlo drugače. Prava pot bi bila, da se dobiček iz dopolnilne dejavnosti preusmeri v razvoj podjetja in vsaj delno v stimulacijo tistih, ki so ga ustvarili. Pred krizo so delavci čutili določene ugodnosti od dobička dopolnilne dejavnosti (približno 30 %) , od tedaj pa ne več (kar najbrž ni prav, ker so zaposleni vse pogosteje udeleženi pri dobičku tudi v zasebnem sektorju).

To se je v prejšnjih letih žal začelo odražati v migraciji več delavcev, ki je prej nismo poznali. Iz podjetja praviloma odhajajo dobri, sposobni in mlajši delavci, ki si hitro najdejo nove zaposlitve in zato so migracije izredno negativne, nezaželene in nevarne za Hydrovod, saj do novih dobrih, strokovnih in zanesljivih delavcev, ki jih naša dejavnost zahteva, kot že rečeno, težko pridemo. Ker ni več nobena skrivnost, da tako pri nas kot tudi v razvitem delu Evrope obstaja pomanjkanje določenih kadrov, pri tem pa tudi naše območje ni nobena izjema, se lahko zelo hitro zgodi, da kakšen delodajalec privabi oziroma prepriča kakšnega našega sodelavca, da sprejme poklicni izziv v zaprtem prostoru, pod streho, v boljših delovnih pogojih in poleg tega z višjim zneskom na plačilni listi. Kaj bi to pomenilo za nas, ki moramo nekaj let vlagati v vsakega posameznika, da resnično postane samostojen pri svojem delu, ki izvajamo dejavnost in kjer je kadrovska stabilnost zelo zaželena, ni potrebno navajati. Če želimo zagotoviti stabilnost podjetja in posledično stabilnost izvajanja same dejavnosti, bo potrebno na tem področju izvesti določene premike.

Sprejeta zakonodaja o minimalni plači je poskrbela samo za dvig najnižjih plač, hkrati pa je prispevala k nastanku določene uravnilovke, kar med zaposlenimi ni sprejeto z odobravanjem. Tudi Gospodarska zbornica Slovenije v svoji analizi posledic zakonodaje o minimalni plači navaja, da prihaja do uravnilovke, ki utegne imeti že srednjeročno negativne posledice na klimo v podjetjih, na motivacijo zaposlenih in posledično na produktivnost.

Število zaposlenih je pri nas podobno že več kot 25 let, kljub dejstvu, da smo v tistem času skrbeli za polovico krajše omrežje in imeli dobro tretjino manj vodovodnih sistemov v upravljanju. V sezonskem času, ko so se izvajale mnoge investicije na terenu, je bilo teh zaposlenih celo več. Zaradi zagotavljanja finančne likvidnosti, ki je bila načeta s prenizko ceno pitne vode, smo bili prisiljeni izvajati racionalizacijo in manjšati število zaposlenih (delno je bil s tem zmanjšan tudi standard vodooskrbe oziroma obseg vzdrževanja). Kljub temu smo v relativno kratkem obdobju razširili vodovodno omrežje na skoraj vseh obstoječih vodovodnih sistemih, v celovito upravljanje pa smo prevzeli 10 dodatnih samostojnih vodovodnih sistemov

ter še enega, ki je delno samostojen, ter začeli oskrbovati s pitno vodo mnoga dodatna naselja, kot so Kot, Jurjevica, Breže, Ravni Dol, Male Vinice, Žimarice, Zamostec, Petrinci, Kračali, Kržeti, Betonovo, Onek, Žaga, Knežja Lipa, Lipovec, Sela, Zapuže, Motvoz, Laze ob Kolpi, Novi Kot, Stari Kot, Grbac, Tišempolj, Padovo, Planina, Rajše, Poden, Colnarji, Dren, Kuželj, Nova Štifta, itd. Kohezijski projekti nam prinašajo dodatne nove kilometre vodovodnega omrežja, nove vasi v upravljanje (Vinice, Zapotok, Sinovica, Preska, Jelovec, Globel, Mala Gora, Vrbovec, Ravne) in nove porabnike. Še največji obseg dodatnega dela smo pridobili s prevzemom v upravljanje vseh hišnih priključkov, ki jih ni malo. Ob koncu leta 2019 smo skoraj dosegli številko 9.000 priključkov. Ker ni bilo nobenega podatka o skupni dolžini tega dodatno pridobljenega omrežja, smo ocenjevali, da gre za cca. 100 km omrežja, se je pa izkazalo, da je bila ta dolžina v času prevzema še večja, cca. 140 km (celoten kataster hišnih priključkov še sedaj ni zaključen). S tako velikim in razvejanim vodovodnim omrežjem, ki ima poleg cevovodov še več kot 120 pomembnih objektov, ki so v funkciji izvajanja oskrbe s pitno vodo, s tako velikim številom ločenih vodooskrbnih sistemov, s skupnim številom priključkov, ki je doseglo številko 9.000 ter ob dejstvu, da pokrivamo območje petih občin (in manjši del šeste), s skupno površino cca. 1.000 km², nismo samo lokalno javno podjetje, temveč postajamo tudi pomemben dejavnik oskrbe s pitno vodo na državnem nivoju.

Vse naštetu predstavlja zajeten dodaten obseg dela, ki se kaže na mnogo načinov, predvsem pa v obliki skrbi za evidentiranje, vzdrževanje, delovanje in obratovanje dodatnih kilometrov omrežja in dodatnih objektov vodovodne infrastrukture (ne glede na količino prodane vode) ter dodatnih hišnih priključkov. Jasno je, da takšnega obsega dela ni mogoče dolgoročno uspešno izvajati s sedanjim številom zaposlenih in je logično, da iščemo določene okrepitve. Dodatno težo predstavlja tudi dejstvo, da je precej od naštetih naselij, ki smo jih dobili v upravljanje, dokaj dislociranih od večjih strnjenih naselij ter z malim številom porabnikov, kar je za upravljanje dostikrat še težje (npr. če pošljemo ekipo na kakšen poseg na dislociran objekt ali vodovodni sistem, tisti dan na njo več ne moremo računati). Poleg tega nam novozgrajena infrastruktura pomeni dodatno finančno obremenitev, saj dodatni prihodki od prodaje vode ne pokrivajo novonastalih stroškov, hkrati pa nam nizka poraba vode povzroča kar nekaj težav pri zagotavljanju kvalitetne oskrbe s pitno vodo novih porabnikov (možnosti nastanka postane vode). To je tudi pričakovano, saj so mnoge od teh vasi demografsko resnično ogrožene in ureditev javne oskrbe s pitno vodo v teh vaseh je zgolj dodatne spodbuda, da se ohrani življenje v teh vaseh.

Ne glede na vse naštetu je potrebno za infrastrukturo primerno poskrbeti, kar tudi počnemo, včasih tudi z dodatnim popoldanskim delom ali pa z delom v dnevih, ki so dela prosti (sobota, nedelja, prazniki). Samo na ta način ter z velikim prizadevanjem smo nadomestili kadrovske podhranjenosti ter uspeli odgovoriti na skoraj vse nujne naloge na področju vzdrževanja vodovodne infrastrukture ter izvajanja tržnih oziroma dopolnilnih dejavnosti. Seveda se bi dalo še marsikaj postoriti na področju osnovne dejavnosti, za to pa bi potrebovali več časa, sredstev in zaposlenih. Ne glede na vse navedeno nas veseli tudi končni finančni izid, saj smo pomembno presegli zastavljeni finančni načrt, kar ni bilo enostavno.

V tem letnem poročilu smo že opozorili na težavo, ki jo imamo z neenakomerno porazdelitvijo obveznosti tekom leta. Svoje naloge bi dosti lažje opravili, če bi bile te bolj enakomerno razporejene in če bi nam vremenske razmere dovoljevale več terenskih delovnih dni. Žal je to s sedanjo rešitvijo upravljanja z infrastrukturo nemogoče (če bi imeli model upravljanja s stvarnim vložkom infrastrukture v javno podjetje, bi bilo poslovanje pri mnogih detajlih lažje, hitrejše in bolj operativno). Proračunsko financiranje ima svoje zakonitosti, na vreme pa se tudi ne da vplivati. Ob krajši in bolj »prijazni« zimi imamo na razpolago več primernih delovnih dni za posege na terenu, če pa je zima dolga in bogata s snegom, je tega manj (glede tega vreme v letošnji zimi dojemamo kot darilo narave). Poleg tega je tudi nam sneg dodatni strošek (»neproduktivni« strošek), saj moramo z rednim pluženjem poskrbeti za stalno dostopnost vseh naših vodarn (sicer ne moremo zagotoviti nemotenega obratovanja naših vodovodnih sistemov) in pomembnih krmilnih jaškov.

Uspešni dosežki v letu 2019 nas izredno veselijo in smo ponosni na njih. Dobro se zavedamo, da brez stalne podpore naših lastnikov, ki nam zaupajo, tega ne bi bilo.

Za dober rezultat imajo velike zasluge tudi vsi naši zaposleni operativci, ki so s svojim prizadevanjem in učinkovitostjo poskrbeli, da je bilo na terenu narejeno vse tisto, kar je v poročilu opisano. Tudi vodstveno osebje je izredno dobro pripravljalo, organiziralo in vodilo delovne procese. Timsko smo delovali zelo usklajeno in dobro. Če vsega tega ne bi bilo, ne bi bilo mogoče opraviti prikazanega dela.

Letno poročilo predstavlja prerez našega dela v minulem letu. Ali bi lahko naredili še kaj več,

drugače ali boljše? Najbrž lahko. Vedno je mogoče narediti kaj drugače, boljše ali pa več, še posebej, če nekaj gledamo nazaj. Dejstvo je, da se učimo celo življenje. Zaradi tega si tudi na podlagi izkušenj iz preteklih let postavljamo cilje za jutri, za naslednja leta. Ne glede na vse to pa nam doseženi rezultati pritrjujejo, da smo delali dobro, da smo bili uspešni in smo uresničili skoraj vse cilje, ki smo si jih zastavili bodisi sami, bodisi država ali pa so jih zastavili

naši lastniki. Ponovno poudarjamo, da tega rezultata ne bi bilo brez podpore občin - naših ustanoviteljic, strokovnih služb in tudi vseh županov, ki so vedno imeli posluš za dejavnost oskrbe s pitno vodo. Hydrovod je v lastništvu več občin in na uspešnost poslovanja Hydrovoda pomembno vpliva vsaka občina lastnica oziroma ustanoviteljica Hydrovoda. Zelo pomembno je tudi dobro medsebojno sodelovanje županov teh občin, ki skozi delovanje v organih javnega

podjetja skrbijo za nemoteno in uspešno delovanje. Skratka, delali smo v stabilnih pogojih in zato smo bili uspešni in dobri. Zato se zahvaljujemo svojim lastnikom in si želimo tudi v bodoče takšnega sodelovanja in podpore.

Upamo, da bodo po pregledu celotnega poročila našo oceno uspešnosti dela delili tudi ostali, predvsem pa naši ustanovitelji.

Direktor:
Antun Gašparac, univ.dipl.ing.gr.
HYDROVOD d.o.o.
K O C E V J E

6 POSLOVNO POROČILO

6.1 ANALIZA POSLOVANJA DRUŽBE V LETU 2019

Podjetje Hydrovod d.o.o. izvaja na področju petih občin obvezno gospodarsko javno službo oskrbe s pitno vodo. V letu 2019 je družba poslovala v skladu z zastavljenimi cilji in nalogami. S prihodki, ki jih pridobivamo s prodajo storitev gospodarske javne službe in drugih storitev, gospodarimo racionalno, ob upoštevanju osnovnih ciljev kot so kvalitetna in zadostna količina pitne vode za porabnike ter upoštevanju veljavne zakonodaje. Poleg gospodarske javne službe opravlja po tržnih principih še različne storitve fizičnim in pravnim osebam, predvsem povezane z izvedbo del na javnih vodovodih in odpravo poškodb na vodovodnih priključkih ter izgradnjo novih vodovodnih priključkov.

Za komunalne dejavnosti in tudi za naše podjetje je značilno, da imamo velik delež stalnih stroškov (amortizacija, energija, najemnina, analize...), na katere podjetje ne more bistveno vplivati. Spremenljivih stroškov je relativno malo, se jih pa trudimo z različnimi ukrepi racionalizacije obvladovati in zniževati. Stroški in prihodki v zvezi z dopolnilnimi dejavnostmi se spremljajo posebej in se ne obravnavajo kot opravljanje gospodarske javne službe, temveč kot opravljanje drugih dopolnilnih (tržnih) dejavnosti. Stroške, ki se nanašajo na obe dejavnosti in se jih ob nastanku, na podlagi izvirne knjigovodske listine, ne more razporediti na eno izmed dejavnosti, razporejamo v skladu s strani lastnikov sprejetimi sodili.

V poslovnem letu 2019 smo na dopolnilnih dejavnostih dosegli dobiček v višini 90.717,58 €, na osnovni dejavnosti pa izgubo v višini 76.569,77 €. Na nivoju podjetja je bil tako dosežen čisti dobiček v višini 12.405,88 €. Poslovni izid je skladen s pričakovanji in je rezultat dobre »gradbene sezone«, velikih vlaganj v vzdrževanje infrastrukture ter uspešnega in trdega dela na obvladovanju stroškov.

Izkaze poslovnega izida podjetja ter poslovnega izida po dejavnostih smo izdelali na podlagi računovodskih standardov ter sodil za razporejanje splošnih stroškov, sprejetih na skupščini podjetja, dne 15. 12. 2014.

Tabela 4: Finančni rezultat po dejavnostih

POSTAVKA	SKUPAJ	OSNOVNA DEJAVNOST	DOPOLNILNE DEJAVNOSTI
VODARINA	1.168.683,48	1.168.683,48	/
OMREŽNINA	1.085.266,55	1.085.266,55	/
PRIHODKI OD STORITEV	1.050.318,60	/	1.050.318,60
SUBVENCIJE	55.944,14	55.944,14	0,00
DRUGI POSLOVNI PRIHODKI	294,50	13,41	281,09
SKUPAJ PRIHODKI OD POSLOVANJA	3.360.507,27	2.309.907,58	1.050.599,69
FINANČNI PRIHODKI	1.219,35	726,63	492,72
IZREDNI PRIHODKI	9.740,38	6.062,01	3.678,37
SKUPAJ PRIHODKI	3.371.467,00	2.316.696,22	1.054.770,78
SKUPAJ ODHODKI	3.357.319,19	2.393.265,99	964.053,20
DOBIČEK / IZGUBA PRED OBDAVČITVIJO	14.147,81	-76.569,77	90.717,58
DAVEK OD DOHODKA		1.741,93	
ČISTI DOBIČEK / IZGUBA		12.405,88	

Analiza doseženih poslovnih izidov po dejavnostih in občinah pokaže, da vse občine izkazujejo negativen rezultat na osnovni dejavnosti. V manjših občinah je izredno težko načrtovati in izvajati vzdrževalna in druga dela na infrastrukturi. Zbranih sredstev oz. prihodkov je malo, večinoma so namenjena pokrivanju stalnih stroškov, »prostih« sredstev pa je relativno malo. Pogosto se zgodi, da nam že en nepredviden dogodek (npr. večja okvara) poruši načrte in povzroči izgubo na dejavnosti, za večja vzdrževalna dela pa sredstev ni.

Tabela 5: Osnovna dejavnost – PI po občinah

POSTAVKA	OBČINA					SKUPAJ	
	KOČEVJE	RIBNICA	SODRAŽICA	LOŠKI POTOK	KOSTEL		
OSNOVNA DEJAVNOST	A . PRIHODKI VODARINA Z SUBVENCIJO	672.920,46	305.328,55	62.469,26	83.361,94	49.572,06	1.173.652,27
	B. DRUGI PRIHODKI (FINANČNI, IZREDNI) - VODARINA	2.725,04	932,43	221,21	244,23	172,35	4.295,26
	C. ODHODKI - VODARINA	730.701,90	329.484,48	77.079,67	82.770,60	56.445,54	1.276.482,20
	I. RAZLIKA A+B-C	-55.056,40	-23.223,50	-14.389,19	835,56	-6.701,14	-98.534,67
	D. PRIHODKI OMREŽNINA S SUBVENCIJO	663.245,55	289.071,03	61.920,90	76.164,86	45.839,56	1.136.241,90
	E. DRUGI PRIHODKI (FINANČNI, IZREDNI) - OMREŽNINA	1.537,04	636,49	92,65	143,15	97,46	2.506,79
	F. ODHODKI - OMREŽNINA	653.735,32	279.067,38	57.375,65	82.580,02	44.025,42	1.116.783,79
	II. RAZLIKA D+E-F	11.047,27	10.640,14	4.637,90	-6.272,01	1.911,61	21.964,90
	G. PRIHODKI - OSNOVNA DEJAVNOST	1.340.428,09	595.968,50	124.704,02	159.914,18	95.681,43	2.316.696,22
	H. ODHODKI - OSNOVNA DEJAVNOST	1.384.437,22	608.551,87	134.455,32	165.350,62	100.470,96	2.393.265,99
III. REZULTAT OSNOVNE DEJAVNOSTI G-H	-44.009,12	-12.583,37	-9.751,30	-5.436,45	-4.789,53	-76.569,77	
DOP. DEJ.	IV. DELITEV DOBIČKA DOPOLNILNIH DEJAVNOSTI	55.047,43	22.497,96	5.306,98	5.651,70	2.213,51	90.717,58
POSLOVNI IZID	V. FINANČNI REZULTAT PODJETJA KOT CELOTE - PO OBČINAH USTANOVITELJICAH PRED OBDAVČITVIJO	11.038,30	9.914,59	-4.444,32	215,26	-2.576,02	14.147,81

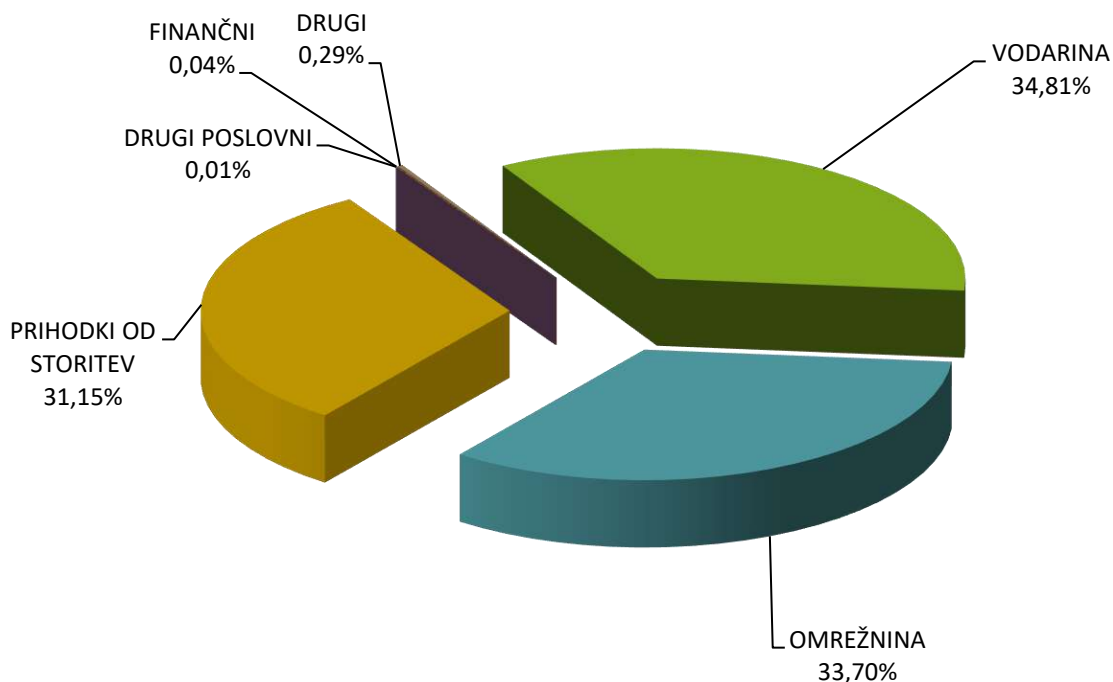
Kot je razvidno iz zgornje tabele, je bil po »pribitku« dobička dopolnilnih dejavnosti v vseh občinah, razen Sodražice in Kostela, dosežen pozitiven rezultat.

Na dopolnilnih (tržnih) dejavnostih smo dosegli pozitiven rezultat. Poslovni prihodki teh dejavnosti so bili za 89,86 % višji od plana, kar pomeni, da smo z dopolnilnimi dejavnostmi, tudi v večji meri »prispevali« k zniževanju skupnih stroškov.

6.1.1 Prihodki in njihova struktura

Z opravljanjem osnovne in dopolnilnih dejavnosti smo skupaj ustvarili za 3.371.467,00 € prihodkov, kar predstavlja kar 7,88 % rast glede na preteklo leto. V osnovni dejavnosti so bili doseženi celotni prihodki v višini 2.316.696,22 € (0,85 % znižanje glede na preteklo leto), kar znaša 68,71 % celotnih prihodkov. Ostalo predstavljajo prihodki od dopolnilnih dejavnosti.

Graf 1: Struktura prihodkov po vrstah

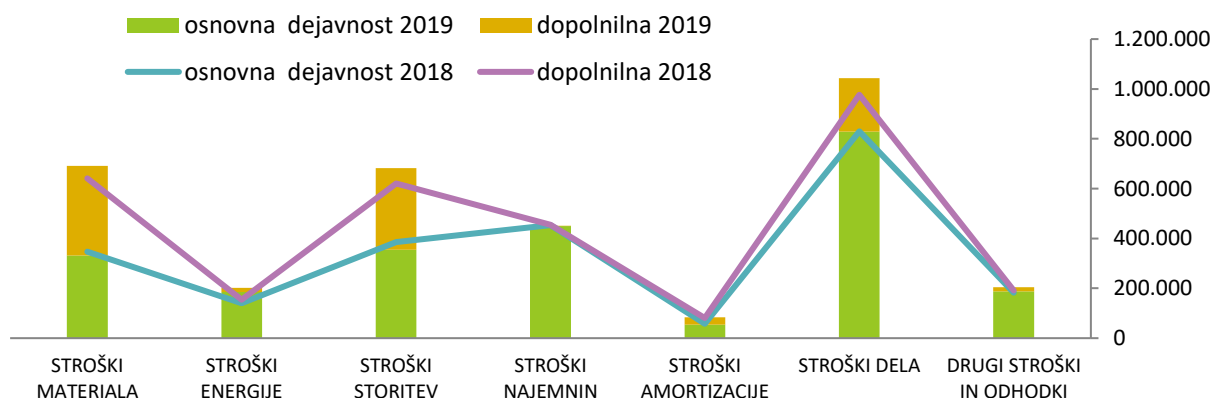

Z izvajanjem dopolnilnih (tržnih) dejavnosti so bili doseženi prihodki v višini 1.054.770,78 €, kar je za 33,76 % več kot v predhodnem letu in 88,72 % več od načrtanega plana.

6.1.2 Odhodki in njihova struktura

Pri izvajanju osnovne in dopolnilnih dejavnosti smo evidentirali skupaj za 3.357.319,19 € odhodkov, kar predstavlja 7,62 % rast glede na preteklo leto. V osnovni dejavnosti so bili evidentirani odhodki v višini 2.393.265,99 € (0,14 % znižanje glede na preteklo leto), kar znaša 71,29 % vseh odhodkov. Ostalo predstavljajo odhodki dopolnilnih dejavnosti.

Graf 2: Odhodki po dejavnostih in letih

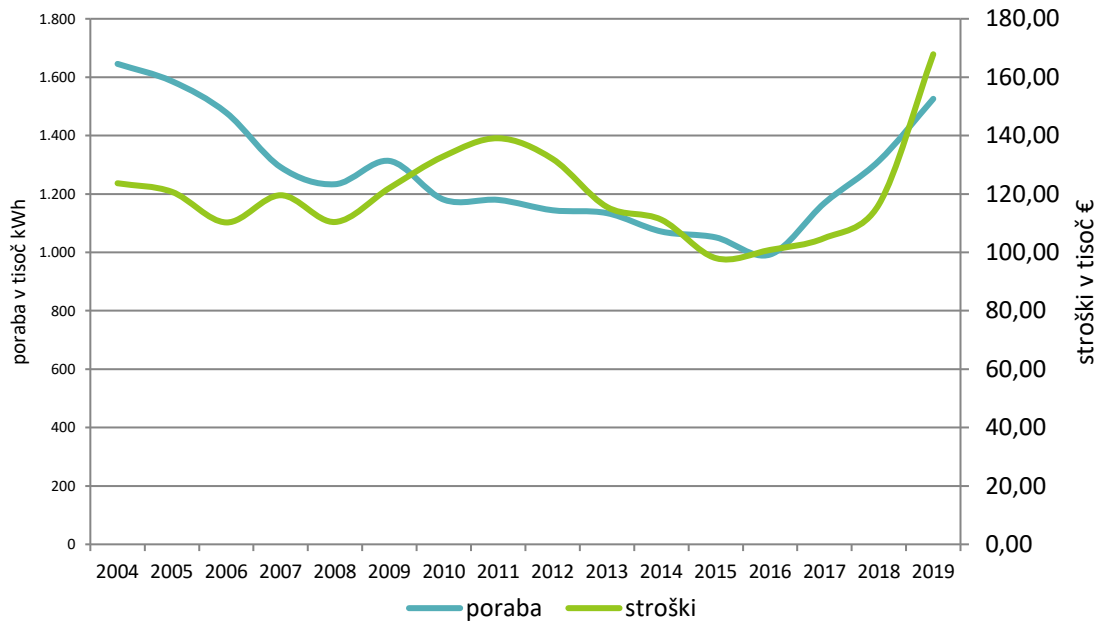
Stroški materiala in energije

Stroški porabe materiala so se v primerjavi s preteklim letom zvišali za 12,24 %, v primerjavi z načrtovanim pa so višji za 36,74%. Vzrok za to je seveda v večjem obsegu del na področju izvajanja dopolnilnih dejavnosti, vlaganj v infrastrukturo, delno pa tudi v drugačni strukturi investicij. Na višino stroškov materiala (in tudi storitev) seveda vpliva tudi vrsta vlaganj v infrastrukturo, saj se posamezne investicije lahko pomembno razlikujejo glede deleža stroškov materiala oz. storitev v celotni investiciji. Pri nabavi in porabi materiala smo se obnašali racionalno in gospodarno (nabava je potekala skladno z zakonodajo o javnem naročanju) ter pri izvedbi del težili h kvalitetni izvedbi z uporabo standardiziranih in kakovostnih materialov. Zavedamo se, da bomo z infrastrukturo, v katero vlagamo sredstva, tudi upravljali in jo vzdrževali. Z vgradnjo kakovostnih in standardiziranih materialov ter z dobro izvedbo neposredno vplivamo na bodoče stroške vzdrževanja, ki bodo zaradi takšnega ravnanja nedvomno nižji.

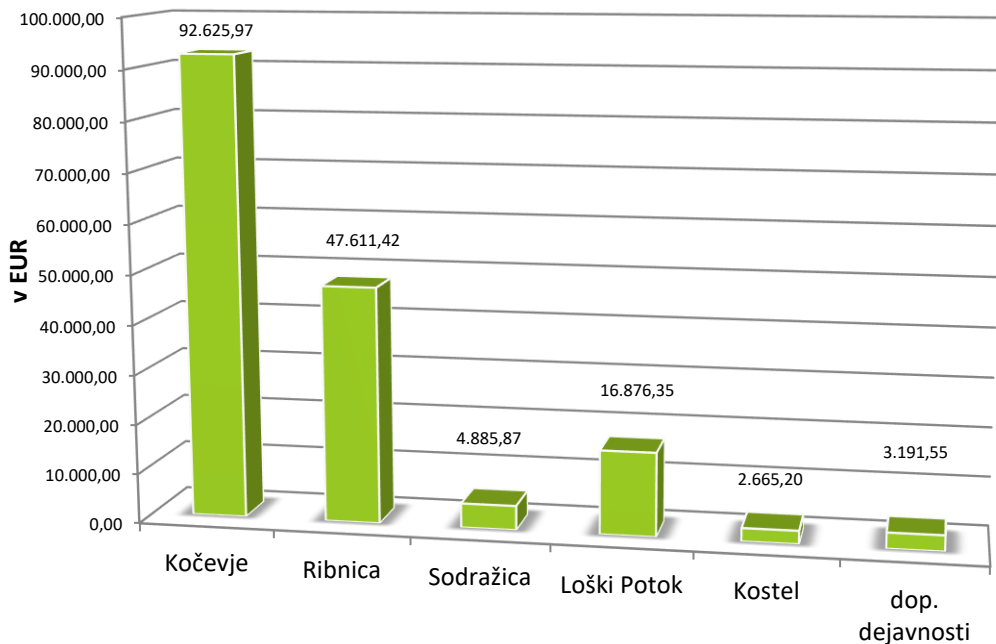
Velik delež v stroških materiala predstavljajo stroški energije, ki so se v primerjavi s preteklim letom zvišali za 30,73 %. Predstavljali so znaten delež vseh odhodkov – 6,00 % oz. 201.522,02 €. Večji del stroškov energije (167.856,35 €) odpade na električno energijo, ki je potrebna za obratovanje črpališč. Poraba električne energije v letu 2019 se je v primerjavi s predhodnim letom bistveno povečala, kar pa je predvsem posledica del in spremenjenih režimov na vodovodnih objektih, ki so izgrajeni oz. se obnavljajo v okviru projekta SORIKO (predvsem so nove vodarne veliki dodatni porabnik energije). V zadnjih letih smo sicer opazili, da se je poraba energije zniževala (zaradi optimizacije sistema, vgradnje varčnejših črpalk, uspešnem

delu na zmanjševanju vodnih izgub pa tudi zaradi nižje porabe vode), žal pa temu v enaki meri niso sledili stroški, kar je razvidno iz naslednjega grafikona. Zaradi novih čistilnih naprav, ki so precejšen porabnik energije, bo poraba električne energije v prihodnjih letih bistveno večja.

Graf 3: Stroški električne energije

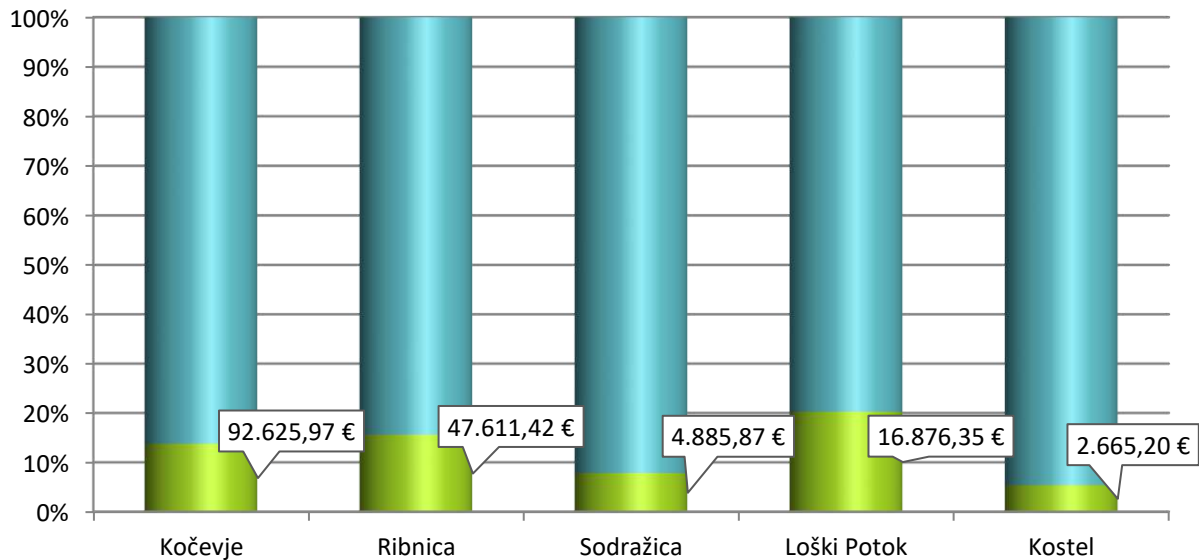

Graf 4: Stroški električne energije

Za nakup električne energije za obratovanje vodovodnih sistemov smo porabili 14,03 % prihodkov od prodaje pitne vode.

Graf 5: Delež električne energije v prihodkih od vodarine

Stroški storitev

Stroški storitev so se v primerjavi z lanskim letom zvišali za 5,41%. S 33,75% imajo pomemben delež v celotnih odhodkih. Večji stroški storitev so:

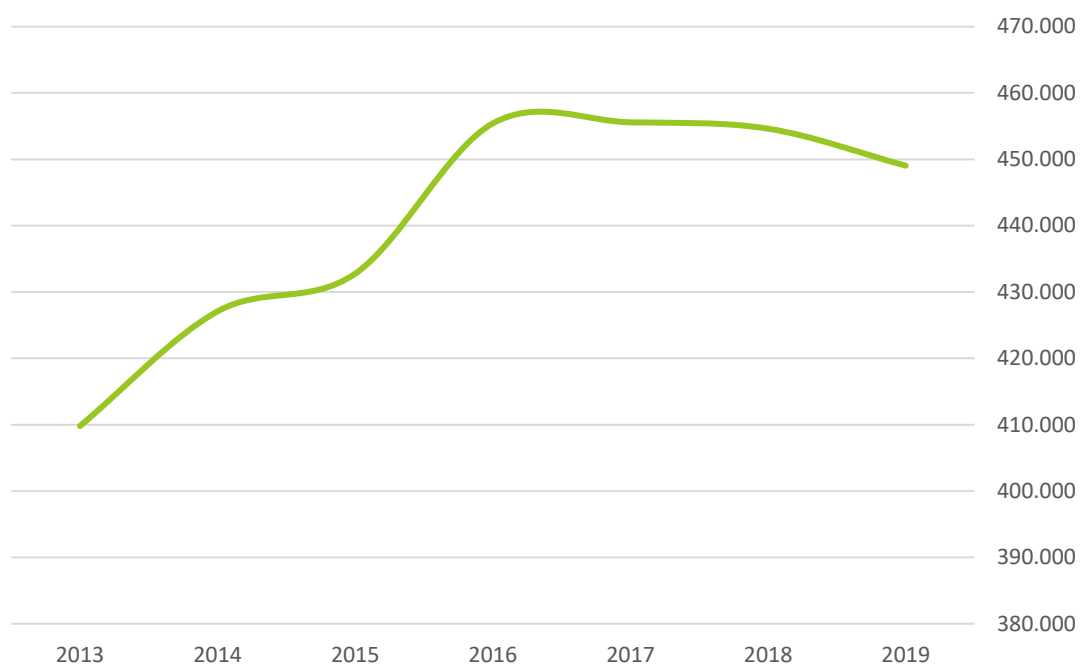
- stroški najemnin	451 tisoč €
- analize pitne vode	35 tisoč €
- zavarovalne premije	25 tisoč €
- storitve za vzdrževanje infrastrukture in osnovnih sredstev	187 tisoč €
- stroški izstavitve in pošiljanja računov za vodarino	53 tisoč €

(v letu 2019 smo izdali 99.551 računov za vodarino)

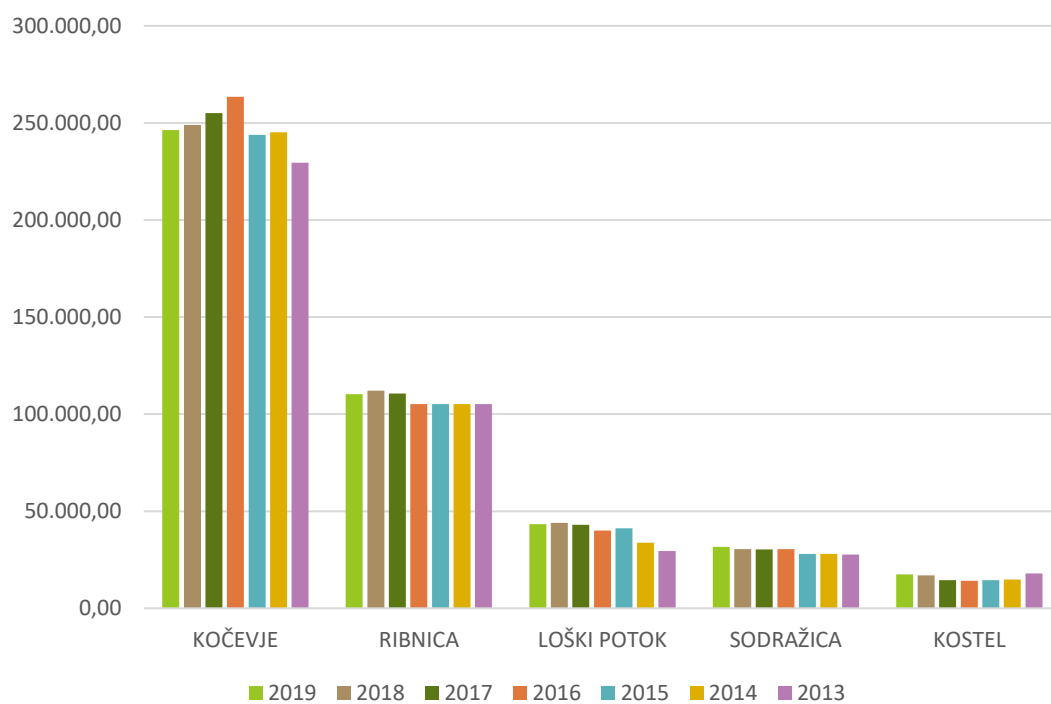
V okviru stroškov storitev precejšen delež predstavljajo tudi stroški storitev podizvajalcev. Sami ne razpolagamo z zadostnimi kapacitetami težke gradbene mehanizacije, zato za nekatera zemeljska dela, predvsem pri izvajanju dopolnilnih dejavnosti, najemamo zunanje izvajalce. Prav tako na trgu poiščemo izvajalca del za izdelavo elementov vodovoda, ki so iz nerjaveče pločevine.

Velik strošek predstavljajo najemnine za infrastrukturo ter storitev za vzdrževanje infrastrukture in osnovnih sredstev.

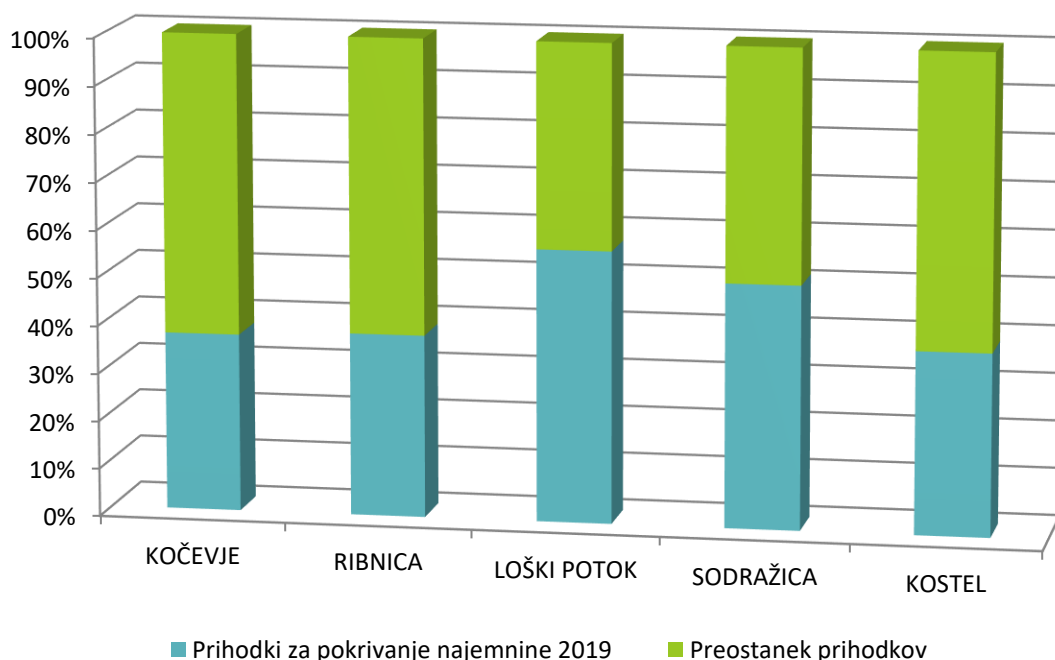
Graf 6: Najemnina po letih

Graf 7: Najemnina po letih in občinah

Graf 8: Delež najemnine v prihodkih od omrežnine

Stroški dela

Stroški dela so nekoliko nižji od planiranih, saj še nismo realizirali vseh predvidenih zaposlitev, potrebnih zaradi prevzema novih čistilnih naprav.

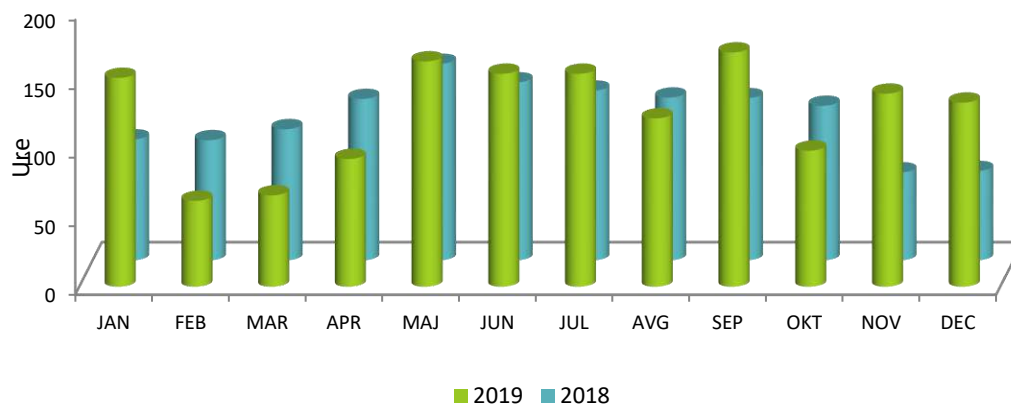
Stroški dela v celotnih odhodkih predstavljajo 31,09 % delež. Plače in nadomestila ter ostali stroški dela so se izplačevali v skladu z veljavno panožno kolektivno pogodbo. V Uradnem listu RS št. 3/2019 je bila objavljena nova tarifna priloga Kolektivne pogodbe komunalnih dejavnosti. Le ta je prinesla 3,75% povišanje osnovnih plač. Zadnja leta se pojavlja nekaj fluktuacije zaposlenih, ki je za nas nezaželena, prav tako pa opažamo, da je vse težje dobiti ustrezne delavce, na kar smo v dosedanem delu poročila že opozorili. Potrebujemo namreč kar nekaj let, da delavca usposobimo za samostojno delo ter da spozna izredno obsežen teren, trase vodovodov in številne objekte, s katerimi upravljamo.

V letu 2019 je bilo skupno stroškov dela za 1.043.797,02 €. Povprečna izplačana bruto plača na zaposlenega, ki vključuje tudi nadomestilo za dežurstvo (stalno pripravljeno) in nadurno delo, je znašala 1.843,61 €. Povprečna bruto plača je glede na visoko izobrazbeno sestavo zaposlenih (naša družba ima pet zaposlenih s VII. stopnjo izobrazbe in štiri s VI. stopnjo), kar je značilno za dejavnost oskrbe s pitno vodo, kjer ni potreb po nekvalificiranih delavcih, nižja v primerjavi s primerljivimi komunalnimi podjetji. Če bi od te plače odšteli dodatek za stalno dežurstvo ter nadurno delo, bi bile te plače še dosti skromnejše, pri mnogih operativcih tudi nižje od minimalnih.

Znano je, da narava našega dela ne omogoča izvedbe vseh obveznosti v rednem delovnem času. Zaradi tega je potrebno angažiranje zaposlenih tudi izven rednega delovnega časa. Gre za obveznost opravljanja dežurne službe, 24-urno spremljanje delovanja bistvenih vodovodnih sistemov in naprav ter potrebo po interventni odpravi okvar, če do nje pride. Imamo štiri dežurne ekipe, v katere so razporejeni praktično vsi delavci, razen režije. Skupine so oblikovane tako, da lahko v vsakem trenutku poskrbijo za razne okvare oz. druge nepredvidljive situacije. Vsaka skupina ima tako delavce, usposobljene za različna dela (spremljanje telemetrije, spremljanje in odprava težav na dezinfekcijskih napravah, strojnik, monter, električar).

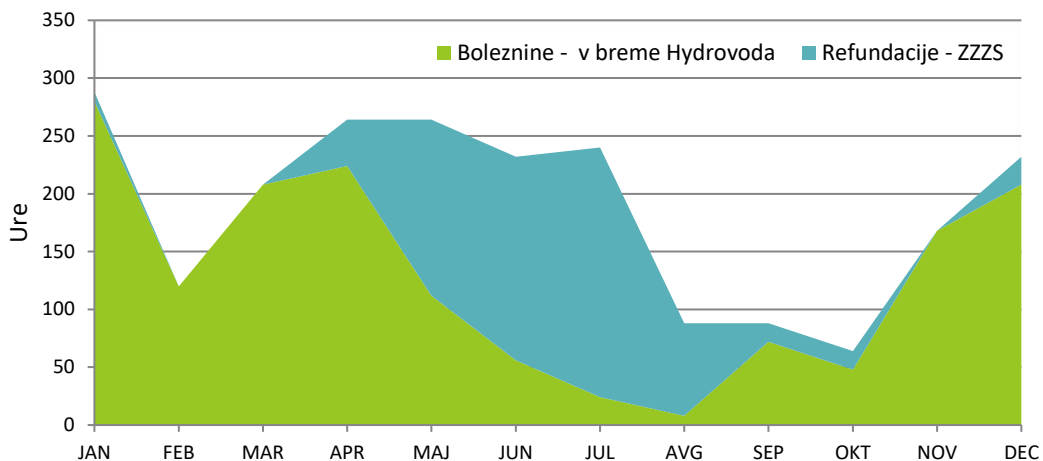
Redni obhodi pomembnejših vodarn in telemetrijskega centra na sedežu družbe, ki jih izvajajo vodje dežurnih ekip izven rednega časa, so preventivna dejanja, ki zmanjšujejo možnost, da pride do izpadov pri izvedbi redne oskrbe s pitno vodo. S tem je povezana tudi potreba po interventni odpravi okvar, ki se pojavijo ali zgodijo izven rednega delovnega časa. Preložitve popravila nekaterih okvar bi lahko pripeljala do izpraznitve sistemov, izpada pri oskrbi s pitno vodo in povzročitve gospodarske škode. Občasno dodatno popoldansko oz. sobotno delo zahteva tudi izvedba posameznih investicijskih del zaradi zahtev investitorjev ali soglasodajalcev (npr. cestne zapore,...) kot tudi menjava vodomero pri lastnikih, ki so v dopoldanskih urah odsotni od doma. Zaposlene izobražujemo tudi za prevzem dežurstva na novih čistilnih napravah. V investicijskem programu za izgradnjo projekta SORIKO sta predvideni dve dodatni zaposlitvi, predvsem za potrebe vzdrževanja vodarn.

Graf 9: Opravljene nadure in primerjava s predhodnim letom

V letu 2019 je bilo za 41,13 % manj odsotnosti zaradi bolniške kot v preteklem letu (2.256 ur, kar znaša 3,09% vseh ur oz., preračunano 1,08 zaposlenega) od tega 32,27 % v breme Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Graf 10: Struktura boleznin

Stroške dela razporejamo na stroškovna mesta na osnovi opravljenih ur neposrednega dela na posamezni dejavnosti oz. občini.

Stroški amortizacije

Obračunana amortizacija je nekoliko nižja od načrtovane in znaša 83.479,17 € oz. 2,49 % vseh odhodkov. Gre za obračun amortizacije od osnovnih sredstev v lasti podjetja. Tudi v letu 2019 smo obračunavali amortizacijo po metodi enakomernega časovnega amortiziranja. Amortizacija se obračunava od nabavne vrednosti neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstev. Osnovna sredstva se amortizirajo po stopnjah, ki se določijo ob aktiviranju vsakega posameznega osnovnega sredstva in so usklajene z določili *Uredbe o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja (Ur. l. 87/2012)*. Amortizacijske stopnje se v letu 2019 niso spreminjale.

Drugi stroški

V okviru drugih stroškov izkazuje podjetje stroške vodnih povračil, ki se plačujejo od načrpane vode. Z novo metodologijo oblikovanja cen se je način evidentiranja vodnih povračil spremenil. V prejšnjih letih vodna povračila niso bila zajeta v kalkulaciji cen vodarine, ampak so se knjižila kot obveznost do države na konte razreda 2. Z novo metodologijo so vodna povračila sestavni del cene vodarine in se evidentirajo kot stroški poslovanja. Stroški vodnih povračil so v okviru načrtovanih.

Kazalniki poslovanja

V naslednji tabeli smo pripravili nekaj kazalnikov poslovanja podjetja v obravnavanem letu in tudi v preteklih letih.

Tabela 6: Kazalniki

Naziv kazalnika		EM	2019	2018	2017	2016	indeks 19/18
FINANČNI KAZALNIKI							
1.	Število opravljenih ur dela, ki bremenijo podjetje	ura	72.586,50	72.022,50	71.766,50	71.427,00	100,78
2.	Število zaposlenih na zadnji dan v letu	zaposl.	35	35	36	35	100,00
3.	Število zaposlenih iz ur v breme podjetja	zaposl.	34,76	34,49	34,37	34,21	100,78
4.	Izhodiščna plača na zadnji dan v letu	€	537,03	517,62	508,97	501,00	103,75
5.	Stroški dela / št. zaposlenih iz ur v breme podjetja	€	30.025,53	28.307,54	27.984,85	26.170,44	106,07
6.	Čisti prihodki v obdobju	€	3.360.507,27	3.113.237,67	3.001.438,33	3.152.534,53	107,94
7.	Celotni prihodki v obdobju	€	3.371.467,00	3.125.136,31	3.015.781,82	3.170.013,16	107,88
8.	Prihodki iz poslovanja / zaposlenega	€	96.667,28	90.255,69	87.324,91	92.156,92	107,10
9.	Celotni stroški v obdobju	€	3.357.319,19	3.119.651,59	2.943.088,84	3.068.799,79	107,62
10.	Delež stroškov amortizacije v celotnih stroških	%	2,49	2,59	3,21	3,15	95,94
11.	Delež prihodkov tržne dejavnosti	%	31,29	25,23	22,68	27,07	123,99
12.	Poslovni izid - čisti	€	12.405,88	5.484,72	56.358,82	96.063,24	226,19
13.	Poslovni izid na zaposlenega	€	356,86	159,01	1.639,72	2.808,18	224,43
14.	Kapital - celotni	€	1.572.573,53	1.583.209,89	1.575.000,47	1.527.307,31	99,33
15.	Osnovni kapital	€	1.350.000,00	1.350.000,00	1.350.000,00	583.016,00	100,00
16.	Delež osnovnega kapitala v celotnem kapitalu	%	85,85	85,27	85,71	38,04	100,68
17.	Dodana vrednost	€	1.144.590,35	1.066.650,48	1.140.361,44	1.088.276,08	107,31
18.	Dodana vrednost / zaposlenega iz ur v breme podjetja	€	32.924,92	30.923,20	33.178,08	31.813,19	106,47
DRUGI KAZALNIKI							
1.	Količina prodane vode - skupaj	m ³	1.637.197	1.646.393	1.664.685	1.622.045	99,44
2.	Količina prodane vode - drugi porabniki	m ³	480.688	486.537	491.665	474.219	98,80
3.	Količina prodane vode - gospodinjstva	m ³	1.156.510	1.159.856	1.173.020	1.147.826	99,71
4.	Povprečna poraba vode na OM z DN 20 vodomerom	m ³	10,31	10,57	10,45	10,12	97,54
5.	Število odjemnih mest	kos	8.992	8.858	8.798	8.704	101,51
6.	Število zamenjanih vodomerov	kos	1.705	1.527	1.422	1.843	111,66
7.	Število okvar na vodovodnem omrežju	kos	115	137	128	162	83,21

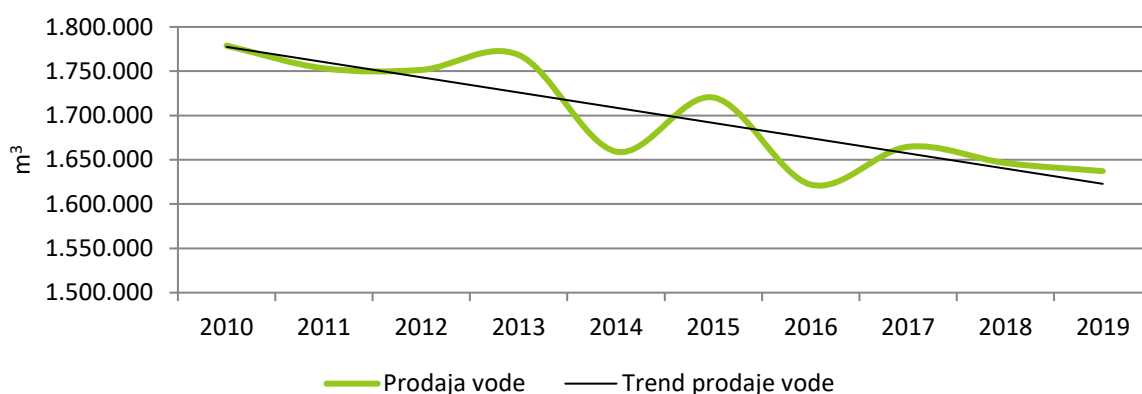
6.2 IZVAJANJE JAVNE GOSPODARSKE SLUŽBE – OSKRBA S PITNO VODO

6.2.1 Prodaja pitne vode

V letu 2019 je bila prodaja vode nekoliko nižja od prodaje v preteklem letu in prav tako nižja od načrtovane.

Prodaja vode, ki predstavlja našo osnovno dejavnost, je bila v letu 2019 za 0,56 % nižja od prodaje v preteklem letu. Od tega smo gospodinjstvom prodali za 0,29 %, drugim porabnikom pa za 1,2 % manj kot v preteklem letu. Pri pregledu celotne prodaje vode po občinah ugotovljamo, da je bila prodaja nižja v vseh občinah, razen v občini Sodražica, kjer smo v upravljanje prevzeli nova naselja. Najbolj je prodaja padla v občini Kostel.

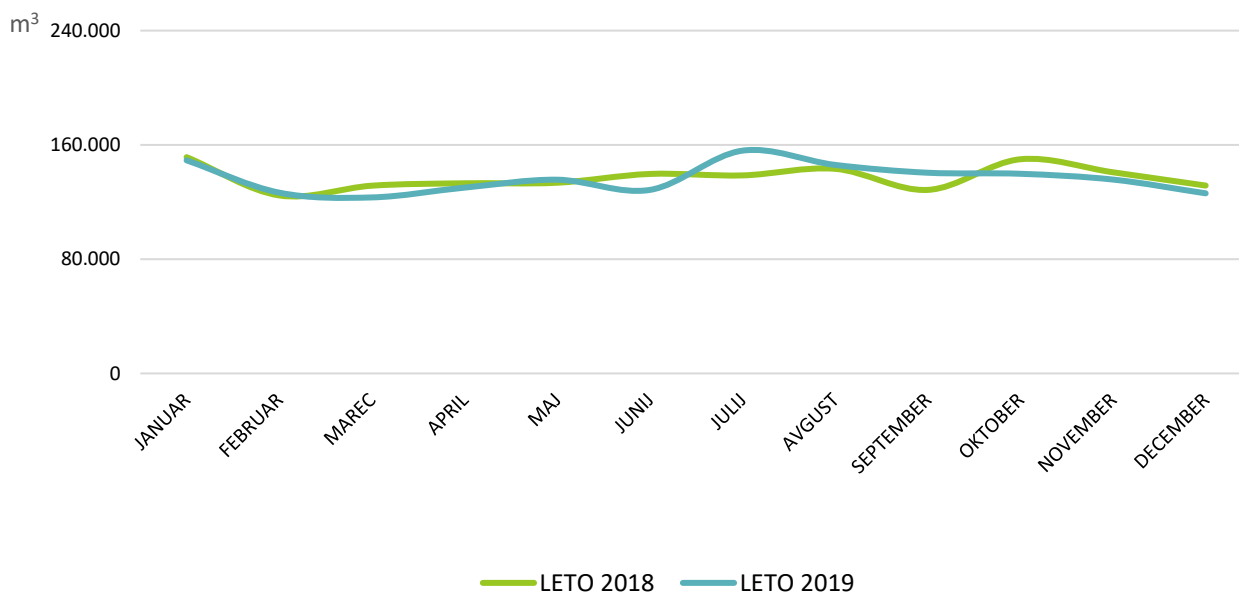
Graf 11: Prodaja vode po letih

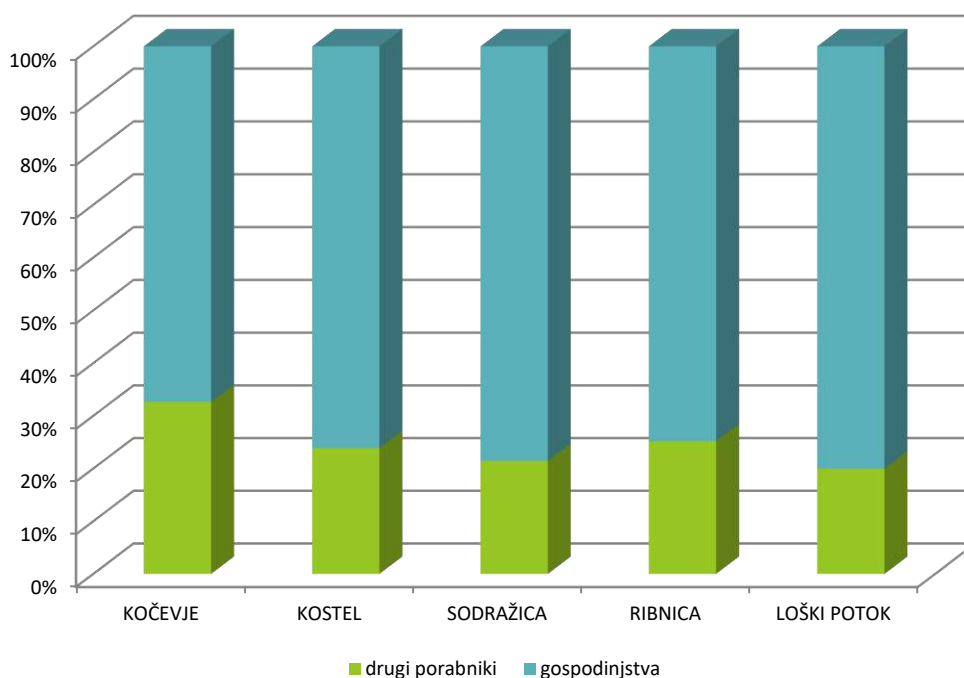
Prodali smo približno 9 tisoč m³ manj vode kot v preteklem letu. Presenetil nas je predvsem velik padec prodaje gospodinjstvom v občini Kostel, ki je skoraj 10%. Pri primerjavi porabe smo ugotovili, da je večji del naših velikih kupcev porabil več vode kot v preteklem letu, kar je verjetno posledica dobre situacije v gospodarstvu.

Skupaj smo prodali 1.637.197 m³ pitne vode, od tega gospodinjstvom 1.156.510 m³ (oz. 70,6 %), drugim porabnikom pa 480.688 m³ (oz. 29,4 %).

Graf 12: Prodaja pitne vode po mesecih

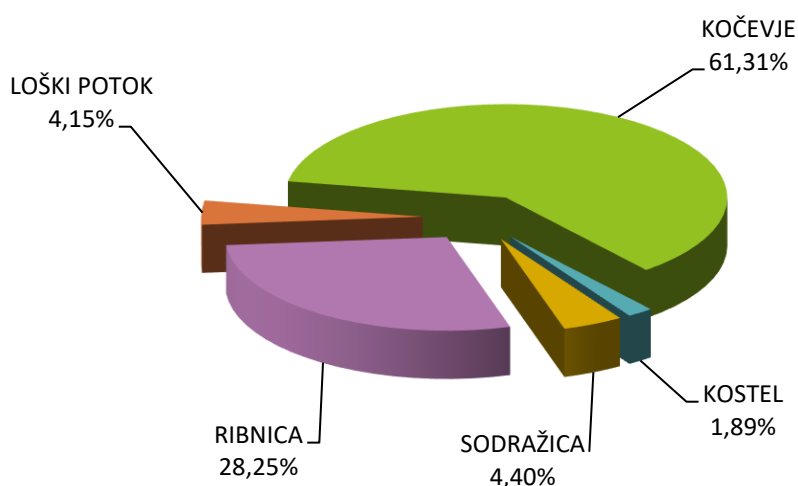

Graf 13: Prodaja pitne vode po občinah in dejavnostih

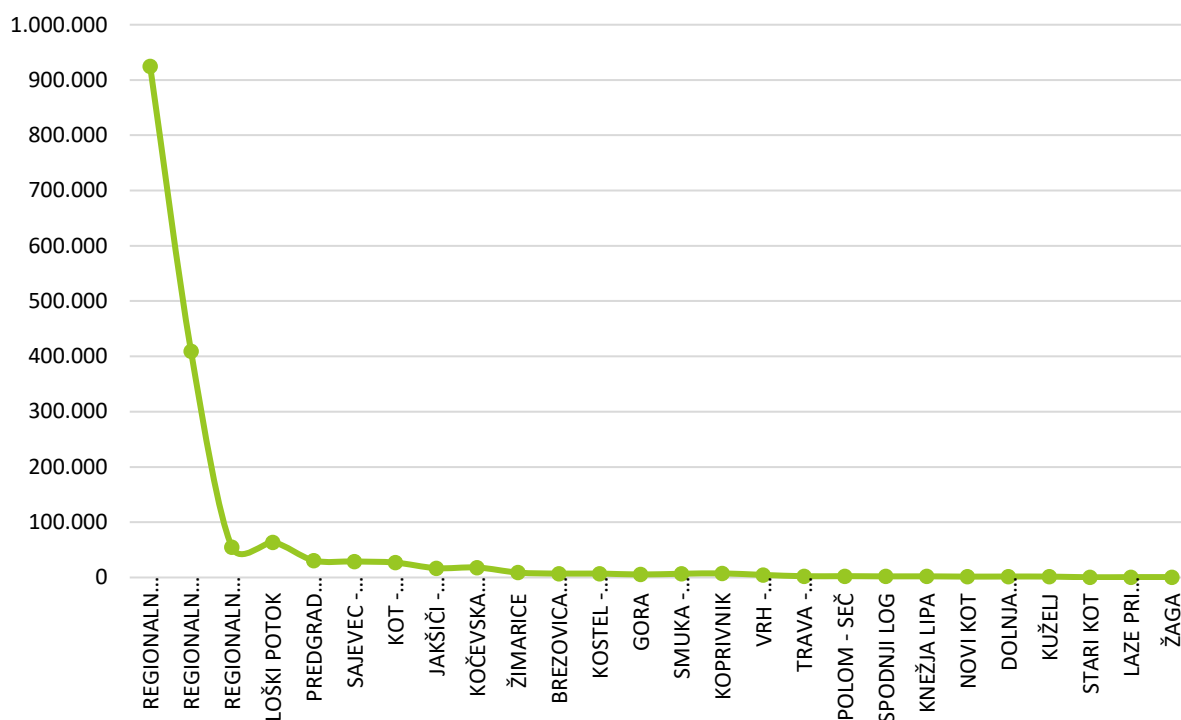

Največ pitne vode smo prodali v občini Kočevje, in sicer 61,31 %, sledi občina Ribnica s 28,25 %, občina Sodražica s 4,40 %, občina Loški Potok s 4,15 % ter občina Kostel z 1,89 %.

Graf 14: Prodaja pitne vode po občinah

Graf 15: Prodaja pitne vode po vodovodnih sistemih

Skoraj polovico (44,83 %) pitne vode, prodane drugim porabnikom (industrija, javni sektor, kmetijstvo), je v letu 2019 porabilo 7 največjih kupcev, kar kaže na visoko odvisnost poslovanja našega podjetja od uspešnosti poslovanja teh večjih gospodarskih družb na našem področju. Temu pritrjuje tudi naslednji podatek: štirje naši največji porabniki porabijo več vode kot vse tri manjše občine skupaj (v občinah Loški Potok, Sodražica in Kostel imamo 1.874 odjemalcev).

Tabela 7: Največji porabniki vode

Naziv odjemalca	Poraba v m ³		Indeks	Delež leta 2019	
	2019	2018	2019/2018	drugi porabniki	celotna prodaja
GO - KO d.o.o.	68.433	62.114	110,17	14,24	4,18
Melamin d. d.	52.475	52.328	100,28	10,92	3,21
Farne Ihan d. d.	38.220	41.918	91,18	7,95	2,33
Rotis d.o.o.	23.271	21.875	106,38	4,84	1,42
Inotherm d.o.o.	12.394	12.472	99,37	2,58	0,76
DSO Kočevje	11.736	11.253	104,29	2,44	0,72
Komunala Ribnica d.o.o.	8.960	10.417	86,01	1,86	0,55
SKUPAJ	215.489	212.377	101,47	44,83	13,16

Povprečna poraba gospodinjstev je relativno nizka in znaša v povprečju 10,31 m³ mesečno.

Tabela 8: Poraba pitne vode v m³ glede na dimenzijo vodomera

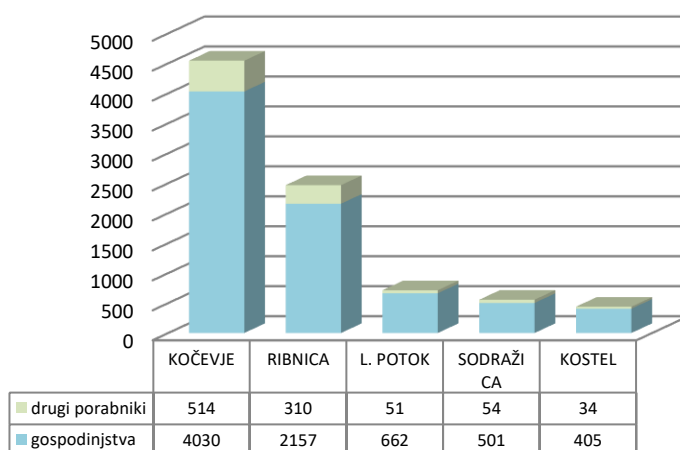
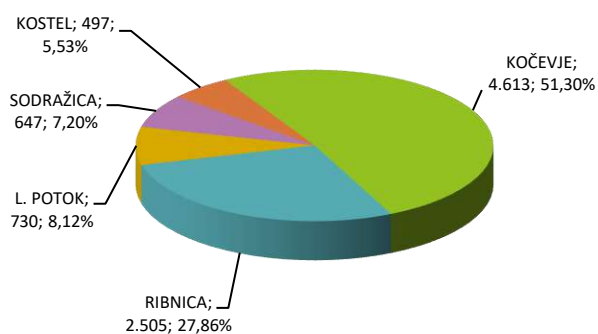
Dimenzija vodomera	Povprečna poraba v letu 2019 v m ³ /mesec
DN 15	8,00
DN 20	10,31
DN 25	38,62
DN 32	99,36
DN 40	103,40
DN 50	114,80

6.2.2 Odjemna mesta

Število odjemalcev je zaradi novih priklopov nekaj višje. Na dan 31. 12. 2019 smo imeli skupaj 8.992 (v preteklem letu 8.858) odjemnih mest.

Vgrajenih vodomero je precej več od števila odjemnih mest, saj imajo določena odjemna mesta tudi odštevne oz. delilne vodomere (npr. stanovanjski bloki, ki imajo poleg glavnega vodomera vgrajene tudi odštevne vodomere za vsako stanovanje posebej). Trenutno je vgrajenih 9175 vodomero različnih dimenzij. Najpogostejša dimenzija je vodomere DN 20, ki jih imamo trenutno vgrajenih 8302.

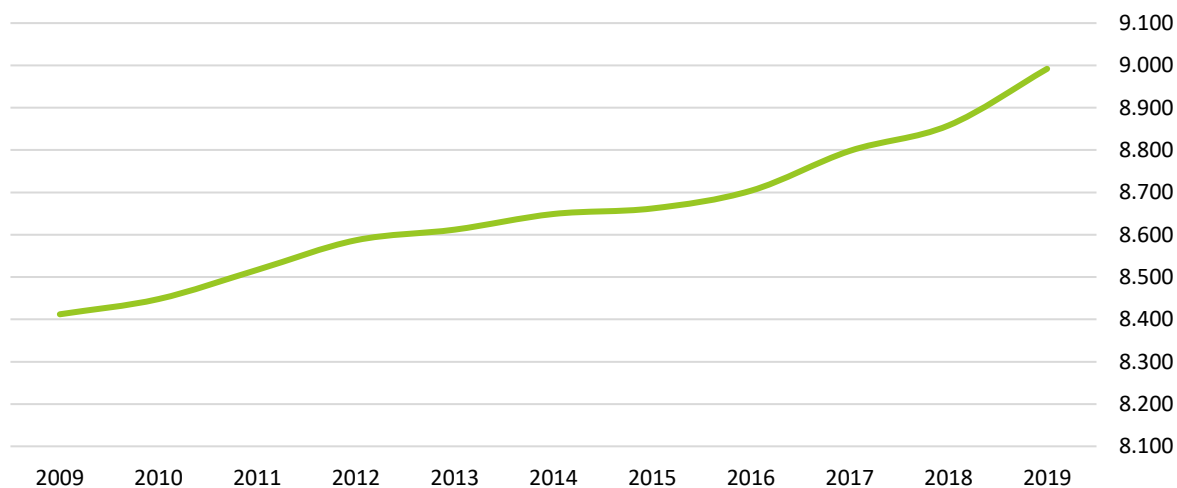
Graf 16: Odjemna mesta po občinah

Graf 17: Odjemna mesta po vodovodnih sistemih

NAZIV SISTEMA	ŠIFRA	ŠT. OM
KUŽELJ	1000	31
KOČEVJE - RIBNICA - SODRAŽICA - Kočevje	1092	3.847
KOČEVJE - RIBNICA - SODRAŽICA - Ribnica	1092	2.083
KOČEVJE - RIBNICA - SODRAŽICA - Sodražica	1092	465
LOŠKI POTOK	1093	629
DOL	1094	139
DOL - Črnomelj	1094	272
GORA	1095	80
KOSTEL - KAPTOL - DELAČ	1096	167
JAKŠIČI - FARA	1097	195
BREZOVICA - VIMOLJ	1098	63
KOČEVSKA REKA	1099	118
KOPRIVNIK	1100	36
ŽIMARICE	1102	81
KOT - JURJEVICA - BREŽE (Ribnica)	1103	179
KOT - JURJEVICA - BREŽE (Sodražica)	1103	21
SAJEVEC DANE (FRANČIŠEK)	1104	243
SMUKA - STARI LOG	1105	54
VRH - KRKOVO	1106	96
DOLNJA BRIGA - GORNJA BRIGA	1107	18
SPODNJI LOG	1108	5
POLOM - SEČ	1109	31
TRAVA - SREDNJA VAS	1110	50
STARI KOT	1910	16
KNEŽJA LIPA	1111	8
ŽAGA	1112	8
NOVI KOT	1500	35
LAZE PRI PREDGRADU	1501	22
SKUPAJ	/	8.992

Graf 18: Odjemna mesta število po letih

V vseh občinah imamo skupno še 5 pavšalnih porabnikov. Gre za prazne objekte (vikendi, stare domačije, ipd.), kjer ne pridemo do ustreznega dogovora z lastniki ali pa je vgradnja vodomera iz različnih razlogov otežena.

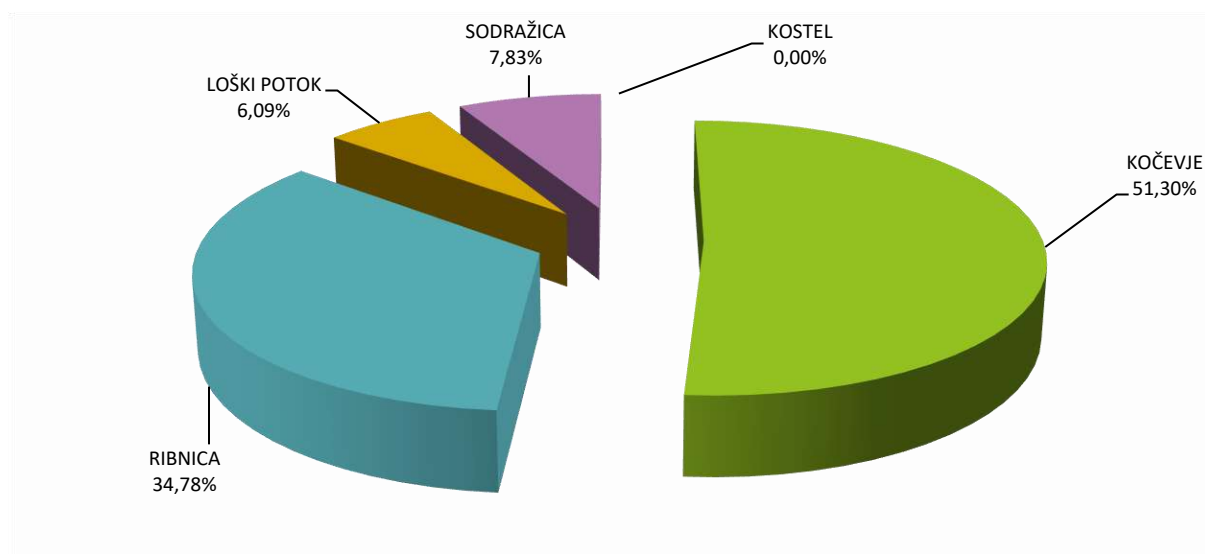
6.2.3 Okvare na vodovodnem omrežju

Tabela 9: Število okvar na vodovodnem omrežju

OBČINA	LETO 2019		LETO								
	Število	delež	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
KOČEVJE	59	51,30	73	57	69	91	63	76	89	112	76
RIBNICA	40	34,78	50	51	62	75	61	80	68	80	39
LOŠKI POTOK	7	6,09	8	6	11	26	33	30	12	23	17
SODRAŽICA	9	7,83	2	10	12	11	10	14	12	6	5
KOSTEL	0	0,00	4	4	8	11	3	6	4	12	4
SKUPAJ	115	100,00	137	128	162	214	170	206	185	233	141

Glede na dolžino omrežja se presenetljivo veliko število okvar pojavlja na področju občine Ribnica, kar kaže na stopnjo dotrajanosti omrežja.

Graf 19: Okvare na vodovodnih sistemih – po občinah

Poleg okvar, ki so posledica starosti omrežja, smo v preteklem letu evidentirali in odpravili tudi kar nekaj okvar, ki so jih na javnem omrežju povzročile tretje osebe.

6.2.4 Cena vode

V skladu s 16. členom Uredbe o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja, je cena storitve oskrbe s pitno vodo sestavljena iz:

- **Vodarine**

Vodarina predstavlja variabilni del cene storitve javne službe. Porabnikom se praviloma obračunava mesečno v odvisnosti od količine dobavljene pitne vode. V skladu z določili Uredbe, cene za istovrstne storitve izvajanja javnih služb ne smejo biti diferencirane.

- **Omrežnine**

Omrežnina zajema poleg stroškov javne infrastrukture (amortizacija, najemnina, zavarovanje infrastrukture,...) tudi stroške obnove in vzdrževanja priključkov na javni vodovod in stroške rednih menjav vodomero. Omrežnina je odvisna od dimenzije vgrajenega vodomera.

V okviru omrežnine je vključeno tudi vzdrževanje hišnih priključkov in redne menjave vodomero. Poudariti velja, da skladno z veljavnimi občinskimi odloki v okviru vzdrževanja hišnih priključkov, izvajamo tudi postopno prestavitev gospodinjskih merilnih mest v vodomerne jaške izven objektov, kar ima kar nekaj vpliva na višino omrežnine, je pa pri strankah zelo dobro sprejeto in imamo tudi veliko povpraševanje po teh delih.

Tabela 10: Cene oskrbe s pitno vodo

OBČINA	Vodarina na dan 1. 1. 2020 za m ³ brez DDV			Datum uveljavitve cene	Zaračunana cena z DDV
	Potrjena cena	Subvencija	Zaračuna cena		
KOČEVJE	0,6639	0,00%	0,6639	1.12.2015	0,7270
KOSTEL	1,6027	10,00%	1,4424	1.06.2013	1,4917
SODRAŽICA	0,8671	0,00%	0,8671	1.06.2013	0,9495
RIBNICA	0,6603	0,00%	0,6603	1.09.2013	0,7230
LOŠKI POTOK	1,2267	0,00%	1,2267	1.07.2013	1,3432

OBČINA	Omrežnina na dan 1. 1. 2019 za m ³ - za vodomern DN 20 brez DDV			Datum uveljavitve cene	Zaračunana cena z DDV
	Potrjena cena	Subvencija	Zaračuna cena		
KOČEVJE	5,9635	5,00%	5,6653	1.12.2015	5,8770
KOSTEL	6,9158	0,00%	6,9158	1.06.2013	7,5728
SODRAŽICA	5,9605	10,00%	5,3645	1.06.2013	5,5477
RIBNICA	4,9760	0,00%	4,9760	1.09.2013	5,4487
LOŠKI POTOK	6,9112	0,00%	6,9112	1.07.2013	7,5678

Na področju cen oskrbe s pitno vodo v letu 2019 ni bilo sprememb, se je pa skladno s sprejetimi sklepi v vseh občinah (razen Ribnice, kjer subvencije ni in Loškega Potoka, kjer se je že iztekla) znižala subvencija in sicer za 5 % točk.

Kot smo že navedli, je *Uredba o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja* uvedla omrežnino, ki pokriva letne stroške javne infrastrukture: amortizacijo, najemnino, stroške obnove in vzdrževanja hišnih priključkov ter nekatere druge stroške. Omrežnina se določi glede na faktorje, oblikovane po različnih zmogljivostih priključkov, določenih premerov vodomera, skladno s preglednico iz 17. člena

uredbe. To pomeni, da je zaračunana omrežnina porabnikom odvisna od velikosti vgrajenega števca in ne od porabljene količine vode. Bistveni del omrežnine predstavlja najemnina, ki jo javno podjetje plačuje občini za javno vodovodno infrastrukturo. Občinski odloki z novo Uredbo še niso usklajeni.

V skladu z *Uredbo o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja* mora cena storitve javne službe zajemati vse stroške, ki so potrebni in upravičeni za opravljanje javne službe, torej tudi celotno amortizacijo oz. najemnino. Občina ima možnost subvencioniranja cene storitve javne službe, pri čemer subvencija ni več omejena.

Ob navedbi cen pitne vode je porabnikom vedno zanimiva primerjava z drugimi. Pri tem dostikrat sploh ne poznajo posebnosti posameznih področij in načina pridobivanja ter distribucije pitne vode, zato vsaka primerjava ne da realne slike glede razlike v ceni. Na stroške izvajanja javne službe pa pomembno vplivajo:

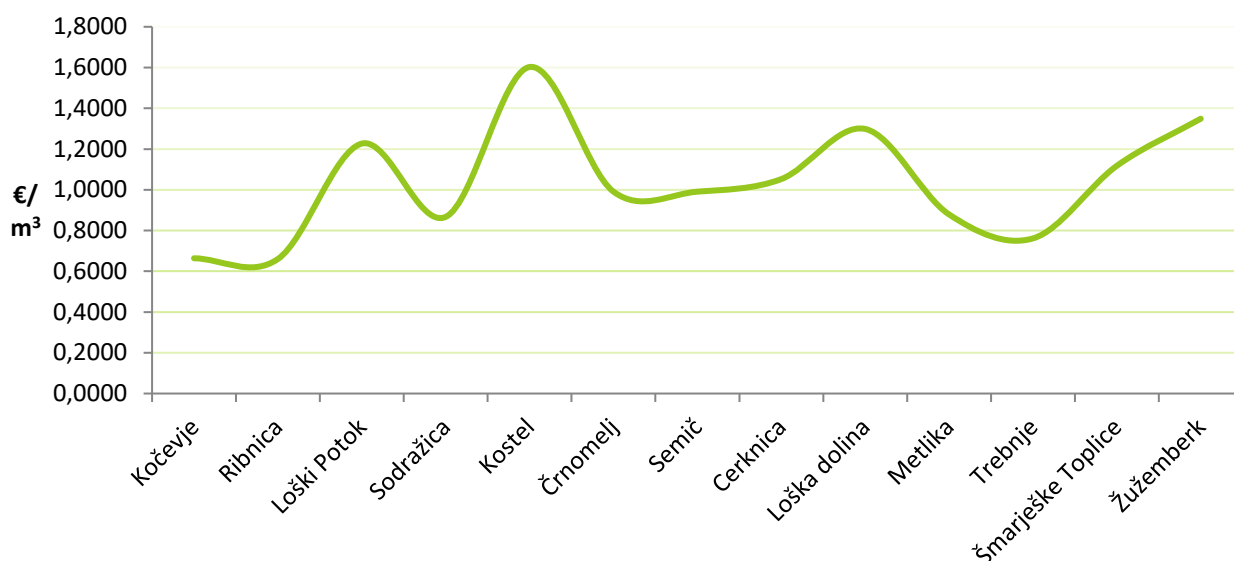
- dolžina omrežja,
- količina prodane vode,
- število porabnikov,
- število in gostota odjemnih mest ter struktura odjema
- število faktorjev omrežnine, kar je povezano z dimenzijami vgrajenih vodomeroev,
- zmogljivost in izkoriščenost kapacitet javne infrastrukture,
- gostota poseljenosti in velikost oskrbovalnega področja,
- število in velikost vodooskrbnih sistemov in razgibanost terena,
- struktura vodnih virov in kvaliteta vode na viru,
- starost infrastrukture, itd.

Razmere v dveh občinah niso nikoli popolnoma enake, kljub temu pa v nadaljevanju navajamo pregled cen vode sosednjih občin, ki imajo razmere, vsaj v grobem, primerljive našim pogojem izvajanja javne službe oskrbe s pitno vodo.

Tabela 11: Primerjava cen vode (1. 1. 2019)

OBČINA	Vodarina	
	Cena za m ³ v € brez DDV	Indeks (osnova cena Kočevje)
Kočevje	0,6639	100,00
Ribnica	0,6603	99,46
Loški Potok	1,2267	184,77
Sodražica	0,8671	130,61
Kostel	1,6027	241,41
Črnomelj	0,9908	149,24
Semič	0,9908	149,24
Cerknica	1,0525	158,53
Loška dolina	1,2986	195,60
Metlika	0,8790	132,40
Trebnje	0,7614	114,69
Žužemberk	1,3488	203,16

Graf 20: Primerjava cen vode s sosodnjimi občinami (1. 1. 2019)

Nekatere parametre, ki vplivajo na višino stroškov izvajanja javne službe, smo zbrali v naslednji tabeli:

Tabela 12: Izvajanje javne službe – parametri po vodovodnih sistemih

OBČINA / VODOVODNI SISTEM	Cevovodi v m	Število OM	Poraba v m ³ / letno	Poraba v m ³ dnevno	Poraba v m ³ letno / m cevovoda	Poraba v m ³ mesečno / OM	Število OM / km cevovoda	Strošek električne energije letno	Strošek električne energije / m ³ prodane vode	Strošek električne energije / OM
OBČINA ČRNOME LJ	12.826	272	21.891	60	1,71	6,71	21,21	7.006,92	0,32	25,76
1094 DOL	12.826	272	21.891	60	1,71	6,71	21,21	7.006,92	0,32	25,76
OBČINA KOČEVJE	207.122	4.341	981.921	2.690	4,74	18,85	20,96	82.932,55	0,08	19,10
1092 KOČEVJE - RIBNICA - SODRAŽICA	152.295	3.847	924.614	2.533	6,07	20,03	25,26	66.134,22	0,07	17,19
1094 DOL	8.898	139	8.978	25	1,01	5,38	15,62	2.873,70	0,32	20,67
1098 BREZOVICA - VIMOLJ	6.286	63	7.059	19	1,12	9,34	10,02	2.796,40	0,40	44,39
1099 KOČEVSKA REKA	16.607	118	18.092	50	1,09	12,78	7,11	5.154,13	0,28	43,68
1100 KOPRIVNIK	1.204	36	7.428	20	6,17	17,19	29,89	1.338,84	0,18	37,19
1105 SMUKA - STARI LOG	9.212	54	6.786	19	0,74	10,47	5,86	0,00	0,00	0,00
1107 DOLNJA BRIGA - GORNJA BRIGA	2.449	18	1.746	5	0,71	8,09	7,35	917,36	0,53	50,96
1108 SPODNJI LOG	1.045	5	2.003	5	1,92	33,38	4,78	800,77	0,40	160,15
1109 POLOM - SEČ	2.554	31	2.431	7	0,95	6,54	12,14	1.197,38	0,49	38,63
1111 KNEŽJA LIPA	3.832	8	2.089	6	0,55	21,76	2,09	1.138,53	0,55	142,32
1501 LAZE PRI PREDGRADU	2.740	22	694	2	0,25	2,63	8,03	581,22	0,84	26,42
OBČINA KOSTEL	38.339	497	30.938	85	0,81	5,19	12,96	2.443,47	0,08	4,92
1096 KOSTEL - KAPTOL - DELAČ	18.360	167	7.079	19	0,39	3,53	9,10	2.142,85	0,30	12,83
1097 JAKŠIČI - FARA *	12.214	195	16.866	46	1,38	7,21	15,97	0,00	0,00	0,00
1106 VRH - KRKOVO *	6.660	96	4.642	13	0,70	4,03	14,41	0,00	0,00	0,00
1112 ŽAGA	588	8	719	2	1,22	7,49	13,61	300,62	0,42	37,58
1000 KUŽELJ	517	31	1.632	4	3,15	4,39	59,93	0,00	0,00	0,00
OBČINA LOŠKI POTOK	41.736	730	67.958	186	1,63	7,76	17,49	16.562,14	0,24	22,69
1093 LOŠKI POTOK	29.884	629	63.670	174	2,13	8,44	21,05	14.547,42	0,23	23,13
1110 TRAVA - SREDNJA VAS	4.006	50	2.300	6	0,57	3,83	12,48	961,07	0,42	19,22
1910 STARI KOT	1.508	16	415	1	0,28	2,16	10,61	0,00	0,00	0,00

1500 NOVI KOT	6.338	35	1.573	4	0,25	3,75	5,52	1.053,65	0,67	30,10
OBČINA RIBNICA	106.365	2.505	462.473	1.267	4,35	15,38	23,55	45.231,43	0,10	18,06
1092 KOČEVJE - RIBNICA - SODRAŽICA	88.841	2.083	409.233	1.121	4,61	16,37	23,45	41.493,57	0,10	19,92
1103 KOT - JURJEVICA - BREŽE	7.338	179	24.227	66	3,30	11,28	24,39	2.296,49	0,09	12,83
1104 FRANČIŠEK	10.186	243	29.013	79	2,85	9,95	23,86	1.441,37	0,05	5,93
OBČINA SODRAŽICA	40.060	647	72.017	197	1,80	9,28	16,15	5.781,56	0,08	8,94
1092 KOČEVJE - RIBNICA - SODRAŽICA	26.497	465	54.967	151	2,07	9,85	17,55	3.335,85	0,06	7,17
1095 GORA	5.006	80	5.424	15	1,08	5,65	15,98	1.437,35	0,26	17,97
1102 ŽIMARICE	3.568	81	8.899	24	2,49	9,16	22,70	1.008,36	0,11	12,45
1103 KOT - JURJEVICA - BREŽE	3.507	21	2.727	7	0,78	10,82	5,99	0,00	0,00	0,00
1104 FRANČIŠEK	1.483	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SKUPNA VSOTA	446.448	8.992	1.637.197	4.485	3,67	15,17	20,14	159.958,07	0,10	17,79

Analiza zapisanih parametrov daje zanimive in logične odgovore. Hkrati daje tudi odgovor, zakaj cena pitne vode v manjših občinah nekoliko odstopa.

6.2.5 Kvaliteta pitne vode

Zagotavljanje varne in nemotene oskrbe s pitno vodo je ena temeljnih, stalnih in vsakodnevnih nalog upravljavca vodovodnega sistema. Za porabnika to pomeni, da v običajnih razmerah motenj v sistemu praktično ne zaznava, pitna voda na pipi je skladna in zdravstveno ustrezna, prejema jo v željenih količinah in pod ustreznim tlakom.

Nacionalni inštitut za javno zdravje navaja, da je:

»pitna voda bistra, brez barve, vonja in okusa in ne vsebuje mikroorganizmov, parazitov in njihovih razvojnih oblik v številu, ki lahko predstavlja nevarnost za zdravje ljudi ter snovi v koncentracijah, ki bi same ali skupaj z drugimi snovmi lahko predstavljale nevarnost za zdravje ljudi. Mora biti skladna in zdravstveno ustrezna glede na Pravilnik o pitni vodi. Namen uživanja pitne vode je nadomeščanje tekočine, ki jo izgublamo iz telesa in s tem preprečujemo izsušitev. Voda ima v telesu pomembno vlogo npr. pri uravnavanju telesne temperature, izločanju odpadnih snovi iz telesa...«.

Hydrovod se svoje odgovornosti glede navedenega dobro zaveda in posveča posebno pozornost skrbi za ohranjanje in izboljšavo varne oskrbe s pitno vodo. S pomočjo sistema HACCP, po katerem delujemo že nekaj let, smo za vsak posamezen vodovodni sistem določili dejavnike tveganja, pa tudi načrt, ki določa postopke, katerim moramo slediti, da zagotovimo nadzor nad tveganji, ki so pomembna za zagotavljanje varnosti pitne vode.

Učinkovitost sistema kakovosti pitne vode, ki ga izvajamo, zagotavljamo s spremljanjem skladnosti pitne vode v vseh fazah, od črpanja surove vode do pip pri porabnikih. Z notranjim nadzorom, ki ga za nas izvaja Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano, oddelek Novo mesto, preverjamo obvladovanja tveganj, ki se pojavljajo v procesu vodooskrbe.

V letu 2019 je bilo v okviru notranjega monitoringa odvzetih 350 vzorcev za mikrobiološke preiskave in 103 vzorci za sanitarno - kemične preiskave.

V zaključnem poročilu Nacionalnega laboratorija za leto 2019 so bili vsi vodovodni sistemi, s katerimi upravljamo, ocenjeni kot zdravstveno ustrezni.

Državni nadzor oz. državni monitoring, ki ga zagotavlja Ministrstvo za zdravje, preverja, ali pitna voda na pipah porabnikov izpolnjuje zahteve Pravilnika o pitni vodi, predvsem zahtevam za mejne vrednosti parametrov, ki so določene v prilogi tega pravilnika. Tako je bilo v letu 2019 s strani državnega monitoringa odvzeto 65 vzorcev za redne mikrobiološke in kemijske preiskave ter 8 za občasne razširjene preiskave. V dveh vzorcih (Ortnek Blagovne rezerve in Nova sela v Kostelu) je bila ugotovljena prisotnost koliformnih bakterij (1CFU/100ml), ki neposredno ne predstavljajo tveganja za zdravje porabnikov, jih pa Pravilnik o pitni vodi ne dovoljuje. Njihova prisotnost je predvsem znak zastajanja oziroma postane vode. Vsa ostala oskrbovalna območja, ki so v našem upravljanju in so pod nadzorom državnega monitoringa, so ocenjena kot skladna.

V našem manjšem laboratoriju, kjer s testi, ki sicer niso akreditirani, sami izvajamo določeno dodatno kontrolo kvalitete vode, je bilo v letu 2019 za različne potrebe kontrolne službe vzeti in analiziranih na različne parametre 98 vzorcev pitne vode.

V letu 2019 je bilo opravljenih enajst celodnevni inšpekcijskih nadzorov s strani Zdravstvenega inšpektorata Republike Slovenije. Temeljito je bilo preverjeno delovanje in učinkovitost sistema HACCP ter notranjih kontrol kvalitete pitne vode, pa tudi fizičen ogled in nadzor nad objekti na treh vodovodnih sistemih v našem upravljanju. V sklopu inšpekcijskega nadzora sta bila vzeta tudi dva vzorca pitne vode na VS Gora in VS Žimarice. Oba vzorca sta bila skladna.

Kljub oceni Nacionalnega laboratorija o vseh vodovodnih sistemih v našem upravljanju kot zdravstveno ustreznih, vseh inšpekcijskih pregledih, na katerih ni bilo najdenih nepravilnosti, ter kljub zagonu treh UF naprav za pripravo pitne vode na regionalnem sistemu smo v letu 2019 evidentirali največje število dni z ukrepom prekuhavanja vode v prehranske namene.

Vodovodni sistem	Število dni z ukrepom prekuhavanje vode v prehranske namene	Razlog ukrepa
DOLNJA BRIGA-GORNJA BRIGA	365	POVIŠAN PARAMETER MOTNOSTI
SMUKA-STARI LOG	10	POVIŠAN PARAMETER MOTNOSTI
JAKŠIČI-FARA	42	POVIŠAN PARAMETER MOTNOSTI
GORA	11	POVIŠAN PARAMETER MOTNOSTI
ŽIMARICE	10	VDOR ONESNAŽANE VODE V VODOVODNI SISTEM
LOŠKI POTOK	37	POVIŠAN PARAMETER MOTNOSTI

Parameter motnosti je v zadnjem obdobju postal predmet pregleda vseh inšpekcijskih nadzorov, preverjajo, kako ga spremljamo in kako ukrepamo ob vsakem povišanju nad mejo 1,0 NTU. Kljub temu, da je parameter motnost indikatorski parameter in naj bi ga ocenjevali v povezavi z ostalimi parametri, so navodila NIJZ, kot strokovne službe, katerim priporočilom in navodilom smo upravljalci javnih vodovodnih sistemov zavezani, jasna.

Če se motnost v vodi pojavi, je skorajda edini ukrep, ki ga upravljavec lahko izda, ukrep prekuhavanja pitne vode v prehranske namene. Po mnenju NIJZ, motnost nad 1 NTU že vpliva

na dezinfekcijo, tako na UV žarčenje, kot tudi dezinfekcijo s klornimi preparati, kar posledično pomeni, da se ne da konstantno zagotavljati zdravstvene ustreznosti pitne vode.

Glede na dejstvo, da nam je narava celo leto 2019 kazala svojo moč, pa so vsi porabniki regionalnega vodovodnega sistema, ne glede na vse vremenske neprilike, na svojih pipah imeli zdravstveno ustrežno vodo, kar je predvsem zasluga izgradnje novih čistilnih naprav. Vseh prednosti tega projekta se v tem trenutku mogoče še najbolj zavedamo na Hydrovodu, ki smo dnevno vpeti v dogajanja na posameznih vodovodnih sistemih in občutimo svojo nemoč, ko v razmerah povečane motnosti vode na ostalih sistemih praktično ne moremo narediti veliko. Zapisali smo že, da se nahajamo na kraškem področju, za zajetja pitne vode na krasu pa je značilno, da po močnejših padavinah postanejo motni. Kraški viri pitne vode so z vidika onesnaženja ranljivi, upravljanje takšnih virov je zahtevno. Pri njihovem upravljanju je ključna opredelitev in odprava morebitnih (dodatnih) tveganj onesnaženja že na prispevnem območju ter zagotovitev učinkovite, večstopenjske priprave vode (npr. sedimentacija, flokulacija, filtracija, dezinfekcija...).

6.3 ZAPOSLENI

V podjetju je bilo na dan 31. 12. 2019 zaposlenih 35 delavcev. Povprečno število zaposlenih v letu 2019, izračunano na podlagi delovnih ur, je znašalo 35,11, če upoštevamo ure bolniške odsotnosti, pa 34,03 delavca.

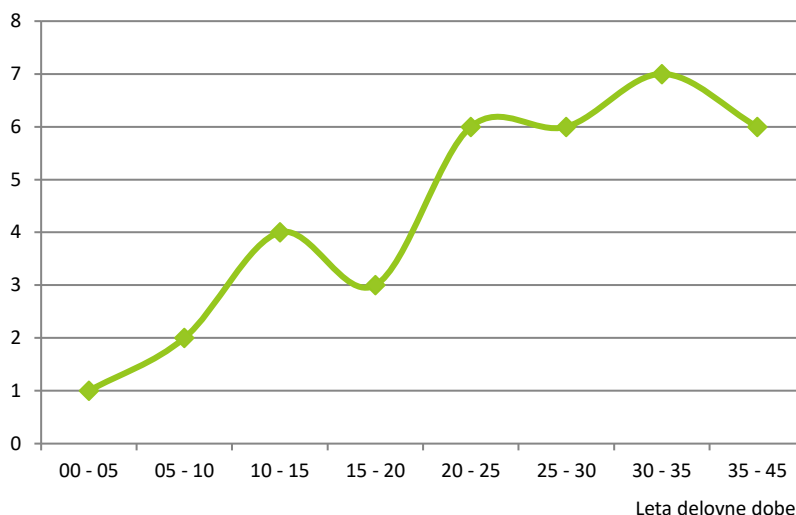
Število delavcev v zadnjih letih ohranjamo na enakem nivoju, ob tem vsako leto pridobivamo v upravljanje dodatne vodovodne sisteme, odseke ter naselja, ki pomenijo dodaten obseg dela. Tako se nam je v zadnjih dvajsetih letih javno vodovodno omrežje povečalo za več kot tretjino, dobili pa smo v upravljanje in gospodarjenje tudi hišne priključke, kar je zelo povečana obremenitev za vse nas. Ne glede na dejstvo, da ima pretežni del na javno vodovodno omrežje na novo priključenih vasi izredno nizko porabo (kar pomeni tudi nizke prihodke), ima upravljavec z le-timi enake obveznosti, enake skrbi in enak obseg dela, kot pri sistemih z veliko porabo. Z letom 2012 smo prevzeli v upravljanje tudi hišne priključke v občinah Kočevje, Ribnica, Sodražica in Kostel (v občini Loški Potok smo jih upravljali že prej). S tem se nam je krepko povečal obseg del, saj smo v tem času dobili v upravljanje cca. 140 km novega omrežja.

V letu 2019 so pričele z rednim obratovanjem tri nove vodarne. V investicijskem načrtu sta bili predvideni dve novi zaposlitvi, ki ju bomo v letu 2020 tudi realizirali in s katerima bomo pokrivali delovanje vodarn. Poskrbeti pa bomo morali tudi za reorganizacijo 24-urne dežurne službe, saj bodo morali zaposleni poleg dosedanjih del in znanj osvojiti in poznati tudi delovanje novih vodarn, kar je izredno zahtevno in občutljivo področje.

V letnih poročilih že vrsto let opozarjamo, da je za Hydrovod značilno, da ima visok delež starejših delavcev. Glede strokovnega obvladovanja vodovodnih sistemov je to dober podatek, zaradi narave in pogojev dela (terensko delo, neprijazni vremenski pogoji: visoka temperatura, mraz, dež, sneg, vlaga,..) pa dokaj neugoden. Zato smo imeli v preteklosti veliko

število delovnih invalidov in tudi invalidskih upokojevanj. V zadnjih letih se je starostna struktura nekoliko izboljšala.

Graf 21: Število zaposlenih glede na skupno delovno dobo

Že nekaj let izvajamo pomladitve zaposlenega osebja s postopnimi kadrovskimi menjavami, a kljub temu nas v nekaj letih čaka še kar nekaj upokojitev. V tem trenutku dva delavca že izpolnjujeta pogoje, pa se za upokojitev še nista odločila. Čez noč poiskati primerno nadomestilo za kader, ki je usposobljen za vsa specifična dela na vodovodu in, kar je še posebej pomembno, je samostojen, pozna ves teren, vse vodovodne sisteme (ki jih ni malo) in princip delovanja le-teh, je nemogoče (uvajanje novih sodelavcev v delo preprosto zahteva dovolj dolgo obdobje). Poleg tega ustreznega kadra (monterji, kovinarji, vodoinštalaterji, ipd.) na našem področju skorajda ni, zaradi tega smo prisiljeni zaposlovati tudi kandidate, ki nimajo v celoti ustrezne izobrazbe ter jih potem sami izobraziti za delo, ki ga opravljamo. Ob tem je vredno omeniti, da mnoge mlade ljudi zaradi neugodnih terenskih pogojev dela, dežurstev pa tudi plače, zaposlitev na vodovodu preprosto ne zanima (tudi v zasebnem sektorju teh poklicev primanjkuje). Tako se nam je v preteklosti že nekajkrat zgodilo, da kljub objavljenemu razpisu za monterska dela nismo dobili ustreznega delavca, pa tudi plača, ki jo lahko ponudimo, očitno ni dovolj stimulativna.

V letu 2016 so se delavci Hydrovoda, ki so bili organizirani v sindikat podjetja Hydrovod, odločili, da sindikat razpustijo. Vsi so iz sindikata izstopili, sam sindikat pa ukinili. Navedeno je verjetno posledica dejstva, da podjetje do zaposlenih redno izpolnjuje vse svoje obveznosti. Pravice zaposlenih se zaradi ukinitve sindikata niso spremenile.

Ker se zavedamo, da je terensko delo težko, vlagamo veliko naporov, da z dobavo potrebne opreme in voznega parka izboljšamo pogoje dela, kjer je to mogoče.

V podjetju veliko pozornosti posvečamo varstvu in zdravju pri delu. V ta namen redno organiziramo usposabljanja zaposlenih skladno s Pravilnikom o varstvu pri delu, skladno z

veljavno zakonodajo pa delavce tudi redno napotujemo na zdravstvene preglede. Z namenom ohranjanja zdravja zaposlenim omogočamo tudi športne aktivnosti oz. rekreacijo.

S kadrovskimi menjavami izboljšujemo tudi izobrazbeno strukturo zaposlenih. Ta se je v zadnjih desetih letih izrazito izboljšala in sedaj lahko z razpoložljivim kadrom poleg izvajanja rednih vzdrževalnih del na vodovodu tudi kandidiramo in izvajamo vse večje investicije oziroma gradnje vodovodov, za kar imamo tudi ustrezno registracijo.

6.4 NABAVNA FUNKCIJA IN JAVNA NAROČILA

Najpomembnejši del javnega naročanja v letu 2019 so predstavljale sukcesivne dobave raznovrstnega vodovodnega materiala. V začetku leta smo pretežni del vodovodnega materiala naročali na osnovi pogodb oziroma okvirnih sporazumov, ki so bili sklenjeni še v letu 2017 za čas do 16. 3. 2019. Za dobave vodovodnega materiala v naslednjem 2-letnem pogodbenem obdobju smo v letu 2019 uspešno izvedli odprti postopek oddaje javnega naročila in na njegovi osnovi sklenili štiri okvirne sporazume, ki se bodo izvajali do 17. 3. 2021, za enega od izločenih sklopov pa izvedli postopek oddaje naročila na osnovi zbiranja ponudb. Za enako obdobje dveh let smo z uporabo postopka s pogajanjem oddali tudi javno naročilo za dobave vodomerov s kompatibilnimi radijskimi moduli za daljinsko odčitavanje vodomerov.

Še v letu 2018 smo skupaj z 12 drugimi komunalnimi podjetji pristopili k skupni izvedbi javnega naročila za predmet »dobava električne energije iz obnovljivih virov energije in/ali soproizvodnje električne energije z visokim izkoristkom za obdobje 2019 – 2022« in za podpis okvirnega sporazuma izbrali tri dobavitelje električne energije. V izvedbi Komunale Novo mesto je bilo na osnovi sklenjenih okvirnih sporazumov v oktobru 2018 izvedeno odpiranje konkurence za leto 2019 in konec septembra 2019 za leto 2020.

V sredini leta smo pričeli s postopkom oddaje javnega naročila male vrednosti za predmet »interventna in nujna vzdrževalna dela na vodovodnem omrežju«. Z enim skleniteljem smo sklenili okvirni sporazum, na osnovi katerega smo do konca leta oddali za dobrih 30.000,00 EUR (brez DDV) naročil gradenj.

Za storitve tiskanja, kuvertiranja in pošiljanja tiskovin, ki so bile z okvirnim sporazumom na osnovi javnega naročila male vrednosti v letu 2017 oddane enemu sklenitelju, smo v letu 2019 namenili dobrih 53.000,00 EUR (brez DDV). Na osnovi okvirnega sporazuma za dobavo pogonskega goriva, ki je bil sklenjen v letu 2018 po izvedenem postopku oddaje javnega naročila male vrednosti za predmet »sukcesivna dobava pogonskega goriva in kurilnega olja«, smo v letu 2019 nabavili za okoli 33 tisoč EUR pogonskih goriv in sorodnega blaga.

Preostala naročila blaga, storitev in gradenj tekom leta 2019 sodijo med tako imenovana evidenčna naročila, za katera, glede na njihovo vrednost, ni potrebno izvajati javnih objav in smo jih oddajali po določbah internega Navodila za oddajo evidenčnih naročil ob spoštovanju temeljnih načel javnega naročanja. Za tako oddana evidenčna naročila smo vodili evidenco o njihovi oddaji ter o njih poročali na portalu javnih naročil. V letu 2019 smo tako oddali 444

naročil v skupni vrednosti 580.108,00 EUR (brez DDV), pri čemer je velika večina teh naročil sodila na infrastrukturno področje.

6.5 SODELOVANJE Z JAVNOSTJO

Sodelovanje z javnostjo je pomemben del delovanja upravljavca vodovodnih sistemov v lokalnem okolju. Pri svojem delu evidentiramo komunikacijo z javnostjo na naslednjih sklopih:

- odčitavanje, obračun in plačevanje porabljene pitne vode,
- sistem javljanja napak na vodovodnem sistemu,
- upravljanje z vodovodnim sistemom in izdajanje pogojev ter soglasij za priključitev,
- drugo komuniciranje v zvezi z razvojem vodovodnih sistemov in varstvo vodnih virov,
- reševanje pritožb porabnikov,
- sporočanje stanja vodovodnega sistema (kakovost vode, izpadi, sanacije, idr.),
- preko spletne strani podjetja www.hydrovod.si, preko katere naše porabnike redno obveščamo o dogodkih v zvezi z dobavo pitne vode.

The screenshot shows the 'Obračun vodarine' page on the Hydrovod website. The page has a blue header with the company logo and navigation links. A sidebar on the left contains a menu with items like 'OBRACUN VODARINE', 'Način plačevanja', 'Varnostna infrastruktura', 'Priporočila porabnikom', 'Hišni priključki', 'Politična varovanja osebnih podatkov', and 'Katalog informacij javnega zbiranja'. The main content area is titled 'Obračun vodarine' and contains text explaining the billing process, including a note about the water meter's accuracy and a photo of a water meter.

Sodelovanje javnosti pri upravljanju z vodovodnimi sistemi je zelo pomembno, saj je prav javnost tista, ki lahko najbolj široko in učinkovito bdi nad stanjem vodovodnega sistema, javlja napake in pripombe, ki se nanašajo na varno in učinkovito delovanje vodovodnega sistema in zaščito vodnih virov. Upoštevalo to dejstvo želimo svoje delo čim bolj približati našim porabnikom. Zato so le-ti o vseh pomembnih zadevah in zanimivih informacijah redno obveščeni. Pri tem največkrat uporabljamo lokalno radijsko postajo, kamor posredujemo različna obvestila, občasno pa tudi polurne oddaje, ki gredo v živo, z možnostjo zastavljanja vprašanj poslušalcev. Poleg tega načina informiranja posredujemo informacije tudi v občinskih glasilih ali v drugih tiskanih medijih. Vsa obvestila redno objavljamo tudi na naši spletni strani. V izjemnih primerih, ko gre za manjši vodovodni sistem, posredujemo pomembno informacijo na oglasne deske naselij ali pa neposredno na naslove vseh porabnikov. Stranke smo obveščali o aktualnih dogajanjih na področju vodooskrbe, o kvaliteti pitne vode, načinih obveščanja, ipd. S strani porabnikov smo prejeli precej pozitivnih odzivov, zato bomo s takim načinom obveščanja nadaljevali tudi v bodoče, ker se zavedamo, da medsebojne komunikacije ni nikoli preveč.

Ob izvedbi vzdrževalnih del, odpravi okvar ali v primeru pomanjkanja vode v sušnih obdobjih, informacije najpogosteje posredujemo prek lokalne radijske postaje, in sicer večkrat na dan, pa tudi z objavo obvestil na spletni strani.

Če je bilo potrebno podati neposredno pojasnilo ali opraviti usklajevanje glede določenih vprašanj, ki so se nanašala na konkretno naselje, krajevno skupnost ali vodovodni sistem, smo organizirali sestanke ter se odzvali na vabila, ki so prišla na naš naslov.

6.6 RAZVOJ IN NAČRTI ZA PRIHODNOST

6.6.1 Oskrba s pitno vodo

V dosedanjem delu poročila smo že nakazali osnovne težave, s katerimi se soočamo pri našem delu. Naj jih še enkrat omenimo:

- dotrajanost vodovodnih sistemov,
- vodne izgube na vodovodnih sistemih,
- cevovodi neprimernih dimenzij (poddimenzionirani ali predimenzionirani cevovodi),
- veliko zmanjšanje izdatnosti določenih zajetij v sušnih obdobjih,
- pojav povečane motnosti ob neugodnih vremenskih pogojih,
- nedefinirani rezervni vodni viri,
- zajetja z onesnaženo vodo zaradi neustreznega odvajanja odpadnih voda,
- visoka ranljivost vodnih virov na kraškem območju,
- klimatske spremembe in spremembe vodnih režimov,
- neustrezne bilance vodnih količin vodnih virov (dolgoročno zmanjševanje izdatnosti posameznega zajetja), itd.

Iz naštetih težav izhajajo tudi ukrepi, ki jih že izvajamo vsako leto, enako pa bo tudi v prihodnosti. Prizadevali si bomo za:

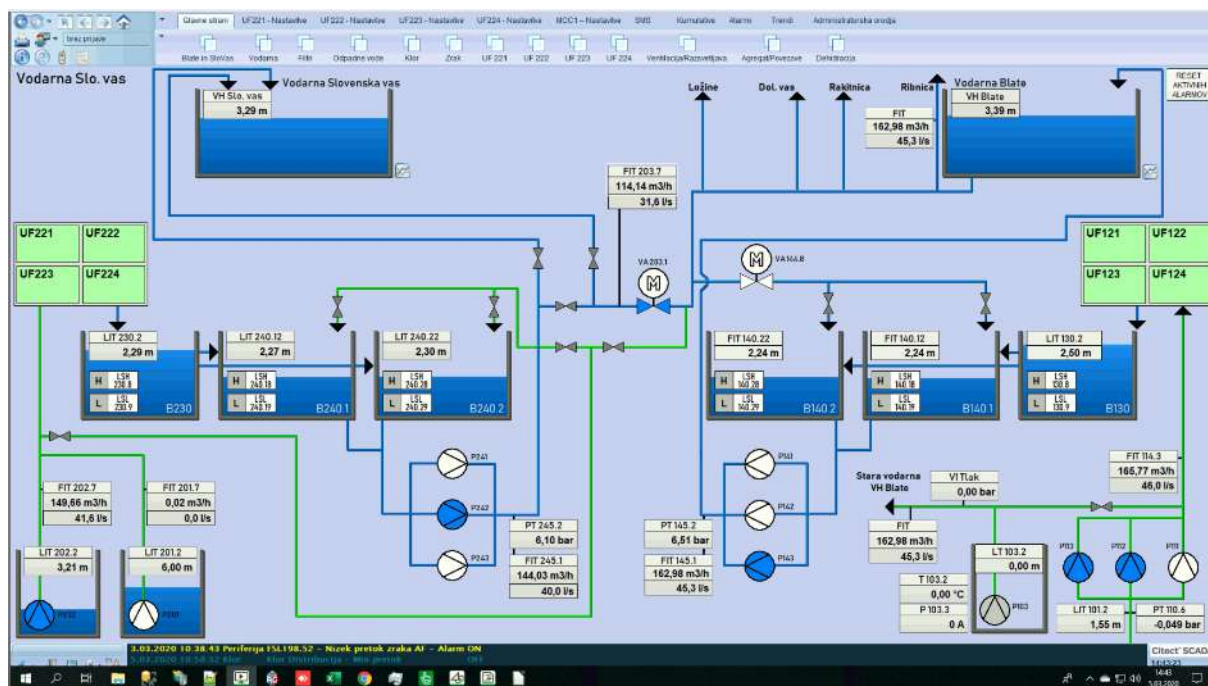
- pravočasno obnovo dotrajane vodovodne infrastrukture,
- zmanjševanje vodnih izgub,
- zagotavljanje rezervnih vodnih virov,
- iskanje dodatnih vodnih virov, ki imajo stabilno izdatnost ter vodo, ki ne zahteva posebne dodatne priprave,
- dograditev obstoječih vodarn s sistemi za pripravo vode,
- dograditev sistema daljinskega spremljanja delovanja vodovodne infrastrukture,
- hidravlične izboljšave omrežja,
- dokončanje projekta daljinskega odčitavanja vodomeroev,
- izdelavo dobrega operativnega katastra vodovodne infrastrukture.

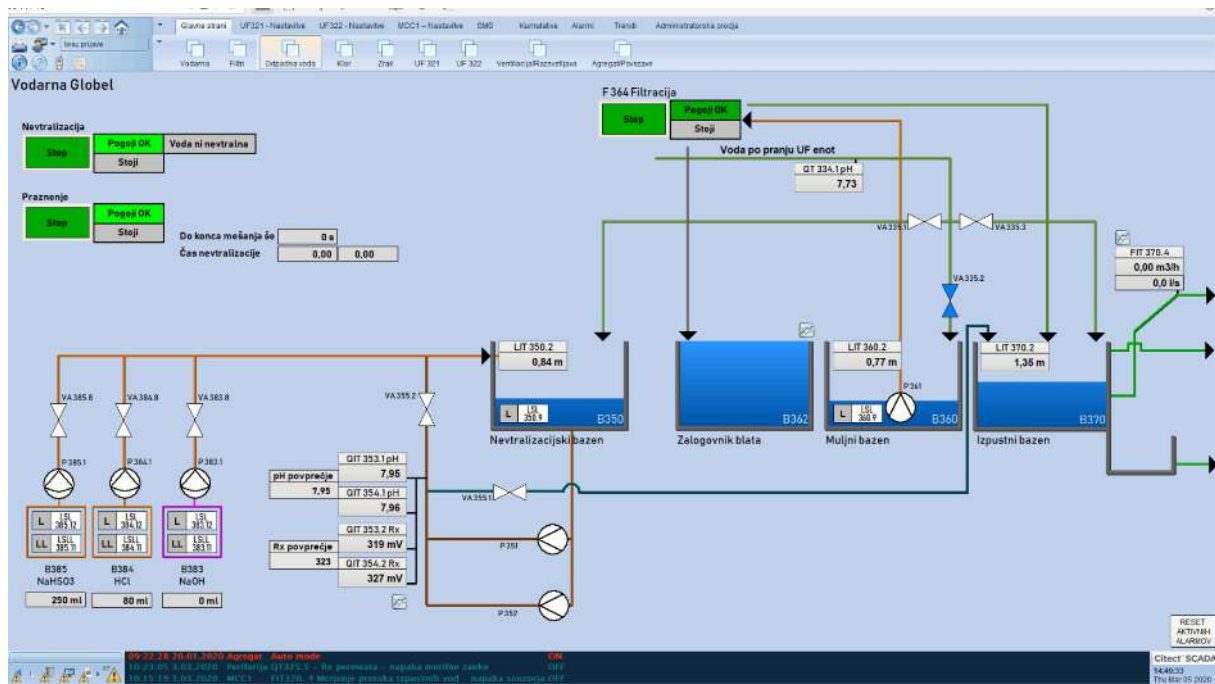
Prikazani cilji so jasni in zelo razumljivi, niso pa enostavno dosegljivi. Povezani so s stalnimi aktivnostmi, ker je oskrba s pitno vodo takšna dejavnost, ki zahteva stalno pozornost in stalno prisotnost. Celoten proces oskrbe s pitno vodo se dogaja v naravi, stanje v naravi pa se nenehno spreminja. Temu se je potrebno sproti prilagajati, vedno je mogoče še kaj dograditi in izboljšati. Govorimo o nikoli dokončanem procesu.

6.6.2 Predvidene novosti v poslovanju in organizaciji družbe

V podjetju poskušamo vsako leto doseči napredek pri organizaciji, delovanju in poslovanju podjetja. Tako tudi za leto 2020 načrtujemo organizacijske in tehnološke spremembe v sami organizaciji podjetja, delovnih postopkih in pri zagotavljanju ustreznih pogojev dela za zaposlene.

Razvoj telemetrije je naša stalna naloga, saj razvoj telemetrije oziroma daljinskega upravljanja in spremljanja delovanja vodovodnih sistemov in objektov bistveno pripomore k varni vodopreskrbi in tudi zniževanju stroškov. Vsako leto poskrbimo za prenos določenih novih podatkov v center na sedežu podjetja, kar nam v veliki meri olajša spremljanje zelo razvejanega vodovodnega sistema.

Telemetrija čistilne naprave - izsek

V podjetju se nenehno trudimo posodabljeni in modernizirati tudi same procese v podjetju. Zadnje čase se v naši državi veliko pogovarjamo o digitalizaciji in prednostih, ki jih ta prinaša. Za nas ta proces ni nič novega, ker se z digitalizacijo ukvarjamo kar nekaj časa. Pred leti smo uvedli elektronsko potrjevanje prejetih računov, nekaj kasneje smo pričeli z elektronskim potrjevanjem izdanih računov, strankam nudimo možnost plačevanja preko mobilnega telefona. Hkrati želimo tudi na drugih področjih postopke modernizirati in storiti še kakšen korak naprej k »brezpapirnemu« poslovanju. Gre za zelo obsežen in zahteven projekt, povezan s spremembo organizacije dela in toka dokumentov.

Enako kot v preteklih letih si bomo še naprej prizadevali izboljševati svoj operativni kataster vodovodne infrastrukture. V kataster postopoma dodajamo tudi podatke o potekih hišnih priključkov, najprej tiste, ki smo jih že obnovili in tiste, ki jih še bomo.

Nadaljevali bomo z vgradnjo daljinskih vodomero, trenutno imamo z daljinskimi moduli opremljenih cca 6.400 odjemnih mest. V letu 2020 izvajamo vse redne menjave vodomero z vgrajenim daljinskim modulom.

7 RAČUNOVODSKI IZKAZI

7.1 IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA

	Postavka	tekoče leto	predhodno leto	indeks
A.	ČISTI PRIHODKI OD PRODAJE	3.304.268,63	3.027.623,16	109,14
	- čisti prihodki, pridobljeni z opravljanjem gospod. javnih služb	2.253.950,03	2.243.024,68	100,49
	- čisti prihodki od drugih dejavnosti	1.050.318,60	784.598,48	133,87
B.	POVEČANJE VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NED. PROIZVODNJE	0,00	0,00	/
b	ZMANJŠANJE VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV IN NED. PROIZVODNJE	0,00	0,00	/
Č.	USREDSTVENI LASTNI PROIZVODI IN LASTNE STORITVE	0,00	0,00	/
D.	SUBVENCije, DOTACIJE POVEZANE S POSLOVNIMI UČINKI	55.944,14	83.647,30	66,88
E.	DRUGI POSLOVNI PRIHODKI	294,50	1.967,21	14,97
F.	KOSMATI DONOS OD POSLOVANJA (A+B+B+Č+D)	3.360.507,27	3.113.237,67	107,94
G.	POSLOVNI ODHODKI (I+II+III+IV)	3.355.692,57	3.118.272,97	107,61
I.	Stroški blaga, materiala in storitev	2.026.034,89	1.870.445,75	108,32
1.	NV prodanih blaga in materiala ter stroški porabljenega materiala	892.992,98	795.598,04	112,24
	- stroški materiala	679.966,89	628.218,64	108,24
	- stroški energije	201.522,02	154.156,10	130,73
	- drugi stroški materiala	11.504,07	13.223,30	87,00
2.	Stroški storitev	1.133.041,91	1.074.847,71	105,41
	- transportne storitve	71.597,19	72.836,26	98,30
	- najemnine	451.222,66	454.810,02	99,21
	- povračila stroškov zaposlencem v zvezi z delom	749,76	3.278,99	22,87
	- drugi stroški storitev	609.472,30	543.922,44	112,05
II.	Stroški dela	1.043.797,02	976.427,22	106,90
1.	Stroški plač	776.749,74	731.898,34	106,13
2.	Stroški pokojninskih zavarovanj	88.961,18	85.640,94	103,88
3.	Drugi stroški socialnih zavarovanj	56.698,76	53.203,88	106,57
4.	Drugi stroški dela	121.387,34	105.684,06	114,86
III.	Odpisi vrednosti	92.505,43	91.946,66	100,61
1.	Amortizacija	83.479,17	80.849,00	103,25
2.	Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih sredstvih in opredmetenih osnovnih sredstvih	0,00	0,00	/
3.	Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	9.026,26	11.097,66	81,33
IV.	Drugi poslovni odhodki	193.355,23	179.453,34	107,75
H.	DOBIČEK IZ POSLOVANJA (F-G)	4.814,70	0,00	/
I.	IZGUBA IZ POSLOVANJA (G-F)	0,00	5.035,30	0,00
J.	FINANČNI PRIHODKI (I+II+III)	1.219,35	545,69	223,45
I.	Finančni prihodki iz deležev	0,00	0,00	/
II.	Finančni prihodki iz danih posojil	0,00	0,00	/
II.	Finančni prihodki iz poslovnih terjatev	1.219,35	545,69	223,45
K.	FINANČNI ODHODKI (I+II+III)	1.315,86	1.267,75	103,79
I.	Finančni odhodki iz oslabitve in odpisov finančnih naložb	0,00	0,00	/
II.	Finančni odhodki iz finančnih obveznosti	1.298,85	1.266,16	102,58
III.	Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti	17,01	1,59	1.069,81
L.	DRUGI PRIHODKI	9.740,38	11.352,95	85,80
M.	DRUGI ODHODKI	310,76	110,87	280,29
N.	CELOTNI DOBIČEK (H-I+J-K+L-M)	14.147,81	5.484,72	257,95

O.	CELOTNA IZGUBA (-H+I-J+K-L+M)	0,00	0,00	/
P.	DAVEK IZ DOBIČKA	1.741,93	0,00	/
R.	ODLOŽENI DAVKI	0,00	0,00	/
S.	ČISTI DOBIČEK OBRAČUNSKEGA OBDOBJA (N-P-R)	12.405,88	5.484,72	226,19
Š.	ČISTA IZGUBA OBRAČUNSKEGA OBDOBJA (O+P+R)	0,00	0,00	/

7.2 BILANCA STANJA

	Postavka	Tekoče leto	Predhodno leto	Indeks
	SREDSTVA:	2.060.787,96	2.038.686,28	101,08
A	DOLGOROČNA SREDSTVA	849.082,11	863.751,94	98,30
<i>I.</i>	<i>Neopredmetena sredstva in dolgoročne AČR</i>	<i>108,75</i>	<i>926,52</i>	<i>11,74</i>
1.	Neopredmetena sredstva	108,75	926,52	11,74
<i>a.</i>	<i>Dolgoročne premoženjske pravice</i>	<i>108,75</i>	<i>926,52</i>	<i>11,74</i>
2.	Dolgoročne aktivne časovne razmejitve	0,00	0,00	/
<i>II.</i>	<i>Opredmetena osnovna sredstva</i>	<i>848.973,36</i>	<i>862.825,42</i>	<i>98,39</i>
1.	Zemljišča	55.015,03	55.015,03	100,00
2.	Zgradbe	544.785,15	552.737,62	98,56
3.	Proizvajalne naprave in stroji	234.145,84	238.807,26	98,05
4.	Druge naprave in oprema	4.145,09	5.383,26	77,00
5.	Opredmetena osnovna sredstva, ki se pridobivajo	10.882,25	10.882,25	100,00
6.	Predujmi za pridobitev opredmetenih osnovnih sredstev	0,00	0,00	/
<i>III.</i>	<i>Naložbene nepremičnine</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>/</i>
<i>IV.</i>	<i>Dolgoročne finančne naložbe</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>/</i>
1.	Dolgoročne finančne naložbe, razen posojil	0,00	0,00	/
2.	Dolgoročna posojila	0,00	0,00	/
<i>V.</i>	<i>Dolgoročne poslovne terjatve</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>/</i>
<i>VI.</i>	<i>Odložene terjatve za davek</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>/</i>
B.	KRATKOROČNA SREDSTVA	1.208.558,34	1.172.903,38	103,04
<i>I.</i>	<i>Sredstva (skupine za odtujitev) za prodajo</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>/</i>
<i>II.</i>	<i>Zaloge</i>	<i>126.748,80</i>	<i>138.136,55</i>	<i>91,76</i>
1.	Material	126.748,80	138.136,55	91,76
2.	Proizvodi	0,00	0,00	/
<i>III.</i>	<i>Kratkoročne finančne naložbe</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>/</i>
1.	Kratkoročne finančne naložbe, razen posojil	0,00	0,00	/
2.	Kratkoročna posojila	0,00	0,00	/
<i>IV.</i>	<i>Kratkoročne poslovne terjatve</i>	<i>540.448,30</i>	<i>549.819,60</i>	<i>98,30</i>
1.	Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	490.931,53	473.855,82	103,60
2.	Kratkoročne poslovne terjatve do drugih	49.516,77	75.963,78	65,18
<i>V.</i>	<i>Denarna sredstva</i>	<i>541.361,24</i>	<i>484.947,23</i>	<i>111,63</i>
C.	KRATKOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	3.147,51	2.030,96	154,98
	ZUNAJBILANČNA SREDSTVA	12.037.066,83	12.341.184,72	97,54
	OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV:	2.060.787,96	2.038.686,28	101,08
A.	KAPITAL	1.584.979,41	1.583.209,89	100,11
<i>I.</i>	<i>Vpoklicani kapital</i>	<i>1.350.000,00</i>	<i>1.350.000,00</i>	<i>100,00</i>
1.	Osnovni kapital	1.350.000,00	1.350.000,00	100,00
2.	Nevpoklicani kapital	0,00	0,00	/

II.	Kapitalske rezerve	0,00	0,00	/
III.	Rezerve iz dobička	240.300,45	234.815,73	102,34
1.	Zakonske rezerve	178.456,91	178.456,91	100,00
2.	Rezerve za lastne deleže	0,00	0,00	/
3.	Lastni poslovni deleži (kot odbitna postavka)	0,00	0,00	/
4.	Druge rezerve iz dobička	61.843,54	56.358,82	109,73
IV.	Revalorizacijske rezerve	0,00	0,00	/
V.	Rezerve, nastale zaradi vrednotenja po poštenu vrednosti	-17.726,92	-7.090,56	250,01
VI.	Preneseni čisti poslovni izid	0,00	0,00	/
VII.	Čisti poslovni izid poslovnega leta	12.405,88	5.484,72	226,19
B.	REZERVACIJE IN DOLGOROČNE PČR	145.169,58	128.987,43	112,55
1.	Rezervacije	145.169,58	128.987,43	112,55
2.	Dolgoročne pasivne časovne razmejitev	0,00	0,00	/
C.	DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	18.123,97	12.635,87	143,43
I.	Dolgoročne finančne obveznosti	0,00	0,00	/
II.	Dolgoročne poslovne obveznosti - druge	18.123,97	12.635,87	143,43
III.	Odložene obveznosti za davek	0,00	0,00	/
Č.	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	311.165,00	312.503,09	99,57
I.	Obveznosti, vključene v skupine za odtujitev	0,00	0,00	/
II.	Kratkoročne finančne obveznosti	1.385,72	4.006,50	34,59
III.	Kratkoročne poslovne obveznosti	309.779,28	308.496,59	100,42
a.	Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev	220.260,79	224.280,94	98,21
b.	Druge kratkoročne poslovne obveznosti	89.518,49	84.215,65	106,30
D.	KRATKOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	1.350,00	1.350,00	100,00
	ZUNAJBILANČNA SREDSTVA	12.037.066,83	12.341.184,72	97,54

7.3 RAZKRITJA K RAČUNOVODSKIM IZKAZOM

7.3.1 Izkaz poslovnega izida

Ad A) Čisti prihodki od prodaje (3.304 tisoč €)

Čisti prihodki od prodaje so evidentirani na analitičnih kontih skupine 760 in so vodeni za vsako dejavnost posebej. Pri opravljanju osnovne dejavnosti smo evidentirali naslednje čiste prihodke:

- Prihodki od prodaje – gospodarska javna služba 2.254 tisoč €
- Prihodki od prodaje – dopolnilne dejavnosti 1.050 tisoč €

Ad D) Subvencije, dotacije povezane s poslovnimi učinki (56 tisoč €)

V tej postavki so zajeti prihodki od subvencioniranja storitev gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo, na podlagi sprejetih sklepov občin ustanoviteljic.

Ad G.I) Stroški blaga, materiala in storitev (2.026 tisoč €)

V tej postavki so zajeti stroški porabljenega materiala in opravljenih storitev. Pomembnejše skupine stroškov materiala so:

- Stroški materiala 614 tisoč €
- Stroški energije 202 tisoč €
- Nadomestni deli in material za vzdrževanje 52 tisoč €
- Stroški pisarniškega materiala in strokovne literature 11 tisoč €

Zaloge materiala vodimo po sistemu zadnjih cen, poraba pa se prav tako obračunava po zadnjih cenah.

Pomembnejše skupine stroškov storitev:

- Stroški storitev v zvezi z vzdrževanjem 187 tisoč €
- Stroški transportnih storitev 72 tisoč €
- Stroški analiz pitne vode 36 tisoč €
- Stroški zavarovalnih premij 25 tisoč €
- Stroški plačilnega prometa in bančnih storitev 8 tisoč €

Stroški storitev so v poslovnih knjigah izkazani na podlagi prejetih in potrjenih računov oz. pogodb. Kot stroški storitev se izkazujejo le vrednosti tistih storitev, ki so jih za družbo opravili drugi. Vrednost storitev, ki jih podjetje opravi samo, se izkazuje po izvornih vrstah stroškov. Kot stroške storitev v zvezi z vzdrževanjem, podjetje obravnava stroške, ki nastajajo pri vzdrževanju in obnavljanju lastnih osnovnih sredstev in najete infrastrukture, če pri tej obnovi ne prihaja do pomembnih izboljšav v delovanju teh sredstev oziroma do podaljšanja dobe koristnosti ter pri vzdrževanju infrastrukturnih objektov in naprav.

Ad G.II) Stroški dela (1.043 tisoč €)

Med stroški dela izkazujemo kosmate zneske plač in nadomestila plač, ki pripadajo zaposlencem in bremenijo družbo, stroške socialnih zavarovanj, druga plačila in povračila zaposlencem ter dajatve, ki bremenijo izplačevalca. Pri izplačilu plače in nadomestil ter ostalih stroškov dela podjetje spoštuje veljavno *Panožno kolektivno pogodbo*. V skladu z določbami *Panožne kolektivne pogodbe* ter *Sistemizacije delovnih mest* je vsako delovno mesto razvrščeno v ustrezni tarifni razred in ovrednoteno s koeficientom, ki odraža razmerje do najenostavnejšega dela. Plača zaposlenega je sestavljena iz osnovne plače, dodatka za minulo delo v višini 0,5 % za vsako dopolnjeno leto delovne dobe, dodatka na stalnost ter dela plače na podlagi delovne uspešnosti. Delavci, ki so razporejeni v dežurne ekipe, prejemajo tudi dodatek za pripravljenost na domu. Delavcem, ki so pristopili k pokojninskemu načrtu v skladu z določili kolektivne pogodbe, podjetje plačuje dogovorjeni znesek dodatnega pokojninskega zavarovanja (v letu 2019 v skupnem znesku 11 tisoč €).

Ad G.III) Odpisi vrednosti (92 tisoč €)

1.) Amortizacija (83 tisoč €)

Tudi v letu 2019 smo obračunavali amortizacijo po metodi enakomernega časovnega amortiziranja. Amortizacija se obračunava od nabavne vrednosti neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstev. Osnovna sredstva se amortizirajo po stopnjah, ki se določijo

ob aktiviranju vsakega posameznega osnovnega sredstva in so usklajene z določili *Uredbe o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja (Url. 87/2012)*. Amortizacijske stopnje znašajo:

Amortizacijska skupina	Amortizacijska stopnja v %
Elektro oprema vodovoda (črpalni agregati, elektro razdelilne omare, nizkonapetostni bloki, visokonapetostni bloki, transformatorji, elektro agregati in druga elektro oprema)	10,00
Laboratorijska oprema	15,00
Merilna in regulacijska oprema vodovoda (merilno-regulacijska oprema, oprema za krmiljenje)	15,00
Oprema za vodenje in prenos podatkov (telemetrija)	7,00
Pisarniška oprema	12,00
Računalniška, strojna in programska oprema ter tehnično varovanje	25,00
Upravne stavbe in skladišča	1,67
Vozni park - osebna vozila	12,50
Vozni park - tovorna vozila	14,00
Zunanja ureditev upravnih stavb in skladišč	4,00

2.,3.) Prevrednotovalni poslovni odhodki (9 tisoč €)

Prevrednotovalni poslovni odhodki (konti 720,721) zajemajo oblikovanje popravka vrednosti terjatev do kupcev ter prevrednotovalne poslovne odhodke obratnih sredstev. Podjetje oblikuje popravek vrednosti terjatev v višini 1 % od stanja terjatev na 31. 12. obravnavanega leta in ga usklajuje enkrat letno ob koncu poslovnega leta.

Ad IV.) Drugi poslovni odhodki (193 tisoč €)

V tej postavki so zajeti stroški vodnih povračil, ki jih plačujemo od načrpane pitne vode ter drugi poslovni odhodki, ki po vsebini ne spadajo v nobeno od prejšnjih postavk.

Ad J.) Finančni prihodki (1 tisoč €)

V tej postavki so zajeti finančni prihodki od obresti bančnih depozitov ter drugi finančni prihodki.

Ad L) Drugi prihodki (10 tisoč €)

Drugi prihodki zajemajo prejete odškodnine s strani zavarovalnice na podlagi prijavljenih škod ter druge prihodke (opomini, neobičajne postavke,..).

Ad M.) Drugi odhodki (0,3 tisoč €)

Drugi odhodki leta 2019 so izkazani v minimalnem znesku in zajemajo razne neobičajne postavke, ki se ne pojavljajo redno in pogosto.

Podjetje je imelo ob zaključku obravnavanega leta 35 zaposlenih. Povprečno število zaposlenih v letu 2019 (iz števila opravljenih ur) pa znaša 35,11.

7.3.2 Bilanca stanja

A) Dolgoročna sredstva (849 tisoč €)

Ad I) Neopredmetena sredstva in dolgoročne AČR (0,1 tisoč €)

Neopredmetena sredstva sestavljajo dolgoročne premoženjske pravice (računalniški programi), digitalni kataster, projekti ter neopredmetena sredstva v izdelavi. Vsa sredstva so bila pridobljena z nakupom od drugih pravnih oseb in so ovrednotena z nakupno ceno, povečano za vse stroške, povezane s pridobitvijo teh sredstev. Družba je sredstva razvrstila na neopredmetena sredstva s končnimi dobami koristnosti, ki se amortizirajo, za merjenje po pripoznanju neopredmetenih sredstev pa je izbrala model nabavne vrednosti.

Ad II) Opredmetena osnovna sredstva (849 tisoč €)

Opredmetena osnovna sredstva sestavljajo zemljišča, zgradbe, oprema, stroji, naprave in opredmetena osnovna sredstva v gradnji oziroma izdelavi. Analitične evidence osnovnih sredstev so vzpostavljene ločeno glede na namen uporabe posameznega osnovnega sredstva.

B) Kratkoročna sredstva

Ad II) Zaloge (126 tisoč €)

Zaloge materiala se izkazujejo po zadnjih nabavnih cenah in vključujejo tudi neposredne stroške nabave. Nakupna cena se zmanjša za dobljene popuste. Kot material se šteje tudi drobní inventar z dobo koristnosti do enega leta, pa tudi tisti drobní inventar z dobo koristnosti več kot leto dni, čigar posamična nabavna cena po dobaviteljevem računu ne presega 500 €.

Ad IV) Kratkoročne poslovne terjatve (541 tisoč €)

Kratkoročne terjatve do kupcev vzpostavimo na podlagi izstavljenih računov po opravljenih storitvah oz. dobavljenem materialu. Poslovne terjatve zajemajo:

- Terjatve do kupcev 491 tisoč €
- Druge kratkoročne poslovne terjatve 49 tisoč €

Podjetje svojih terjatev nima posebej zavarovanih. Pri terjatvah do občanov je izterjava zaradi nizkih zneskov in specifičnih primerov (Romi, preselitve, smrti,..) otežena. Poplačilo terjatev skušamo doseči z rednim opominjanjem, izvršbami ter tudi s prekinitvami dobave pitne vode. Kljub vsem ukrepom predstavljajo največji problem pri izterjavi odprtih terjatev Romi, kjer pa

v zadnjem obdobju poskušamo s skupnim nastopom z Občino, CSD in Komunalno. Podjetje ima oblikovan popravek vrednosti terjatev v višini 4,7 tisoč €.

Kratkoročne poslovne terjatve do drugih zajemajo terjatve za vstopni DDV, terjatve do ZZS, terjatve za obresti, ipd.

Ad V) Denarna sredstva (541 tisoč €)

Denarna sredstva predstavljajo sredstva, ki jih ima podjetje na svojih transakcijskih računih ter sredstva, vezana v kratkoročnih bančnih depozitih.

C) KRATKOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE (3 tisoč €)

Gre za kratkoročno odložene stroške, ki ob svojem nastanku še ne bremenijo dejavnosti in v tekočem letu ne vplivajo na poslovni izid (stroški bodo vračunani v naslednjem letu) ter za kratkoročne nezaračunane prihodke. Kratkoročno nezaračunani prihodki so zneski, ki jih v poslovnem letu utemeljeno upoštevamo kot prihodke, za katere pa še ni bilo prejeto plačilo in jih tudi še ni bilo mogoče zaračunati.

OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV

A) KAPITAL (1.585 tisoč €)

Ad I.1) Osnovni kapital (1.350 tisoč €)

Podjetje je v 100 % lasti občin Kočevje (60,68 %), Ribnica (24,80 %), Loški Potok (6,23 %), Sodražica (5,85 %) in Kostel (2,44 %). Osnovni kapital podjetja znaša 1.350.000,00 EUR, v letu 2019 ni bilo sprememb.

Ad A.III) Rezerve iz dobička (240 tisoč €)

Rezerve iz dobička so sestavljene iz zakonskih rezerv in drugih rezerv iz dobička. Na 31.12. 2019 zakonske rezerve znašajo 178.456,91 €, druge rezerve iz dobička pa 61.843,54 €. Zakonske rezerve se lahko porabljajo zgolj za povečanje osnovnega kapitala oz. kritje izgube.

Ad A.VI) Čisti poslovni izid poslovnega leta (12 tisoč €)

Čisti poslovni izid poslovnega leta je enak 12.405,88 €. Bilančni dobiček poslovnega leta pa znaša:

čisti poslovni izid poslovnega leta	12.405,88
+ preneseni čisti dobiček	0,00
- prenesena čista izguba	0,00
+ zmanjšanje rezerv iz dobička	0,00
- povečanje zakonskih rezerv po sklepu uprave	0,00
BILANČNI DOBIČEK	12.405,88

Ad B/1) Rezervacije (145 tisoč €)

Skladno s SRS 10 podjetje oblikuje rezervacije za jubilejne nagrade in odpravnine, ki jih bo v prihodnosti (ob upokojitvi oziroma dopolnjeni delovni dobi v podjetju) izplačalo svojim zaposlencem. Izračune vsako leto opravi pooblaščen aktuar.

Ad Č/III) Kratkoročne poslovne obveznosti (310 tisoč €)

V tej postavki so zajete kratkoročne obveznosti do dobaviteljev v višini 220 tisoč € ter druge kratkoročne finančne in poslovne obveznosti v višini 90 tisoč €. Kratkoročni dolgovi so v knjigah izkazani z zneski iz ustreznih listin o njihovem nastanku. Podjetje plačuje obveznosti v roku.

Večji dobavitelji v letu 2019:

Coma Commerce d. o. o., CMC Group d. o. o., ECE d. o. o., Ekomot Artiče d.o.o., KRO d. o. o.

Ad D) Kratkoročne pasivne časovne razmejitve (1 tisoč €)

Kratkoročne pasivne časovne razmejitve so kratkoročno odloženi prihodki in kratkoročno vnaprej vračunani stroški oziroma kratkoročno vnaprej vračunani odhodki.

Zunajbilančna evidenca (12 mio €)

V zunajbilančni evidenci podjetje izkazuje prejete in dane instrumente finančnih zavarovanj ter vodovodno infrastrukturo občin, ki jo imamo v najemu.

7.3.3 Druga razkritja

1. Podjetje nima zaloge proizvodov.
2. Podjetje vsako leto preveri obračanje, uporabnost in unovčljivost zalog materiala. V poslovnem letu 2018 je podjetje odpisalo material v višini 383,03 €, v letu 2019 pa je odpisalo material v višini 928,60 €.
3. Podjetje nima deležev v kapitalu drugih družb.
4. Podjetje ni družbenik v drugih družbah.
5. Podjetje nima lastnih deležev.

7.4 VLAGANJA V INFRASTRUKTURO

V letu 2019 je bilo po naših podatkih skupaj investirano v infrastrukturo 839.457,70 €. Podroben pregled vlaganj v infrastrukturo je prikazan v prilogah k poročilu.

7.5 RAZPOREJANJE SKUPNIH IN SPLOŠNIH STROŠKOV

Skupščina podjetja Hydrovod d.o.o. je dne 15. 12. 2014 sprejela Sodila za razporejanje splošnih in skupnih stroškov in prihodkov, ki so usklajena z določili *Uredbe o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja (Ur. list RS 87/2014, 109/2012)*.

Osnovna določila sprejetih sodil:

Zaradi večje transparentnosti poslovanja in tudi zakonskih zahtev se poslovanje podjetja spremlja na več nivojih. Podjetje za vsako dejavnost oblikuje svoje stroškovno mesto, ki se deli še na podrejena stroškovna mesta:

1. Temeljna stroškovna mesta:

- **Javna gospodarska služba** - oskrba s pitno vodo, ki se deli na:
 - *Pripravo in distribucijo pitne vode ter vzdrževanje javne infrastrukture*. Le-ta se naprej deli na podrejena stroškovna mesta, ki predstavljajo občino, kjer stroški oz. prihodki nastanejo. Izjema od tega pravila je t. i. infrastruktura v mešani lasti*.
 - *Omrežnino (vzdrževanje hišnih priključkov)*. Le ta se naprej deli na podrejena stroškovna mesta, ki predstavljajo občino, kjer stroški oz. prihodki nastanejo.

* *infrastruktura v mešani lasti* – v tem primeru se vsi stroški in odhodki na občine delijo v skladu z deležem lastništva oz. na podlagi dogovora med občinami solastnicami infrastrukture.

- **Dopolnilne dejavnosti**

2. Skupna stroškovna mesta:

- **Skupno stroškovno mesto za vse dejavnosti** - skupni stroški, odhodki oz. prihodki, ki se nanašajo na obe dejavnosti.
- **Skupno stroškovno mesto za dejavnost javne gospodarske službe** - skupni stroški, odhodki oz. prihodki, ki se nanašajo le na osnovno dejavnost (javno službo), se pa nanašajo na več občin.

Na temeljna stroškovna mesta se v prvi fazi že med letom knjižijo vsi neposredni stroški, odhodki in prihodki. To so tisti prihodki, odhodki oz. stroški, kjer lahko na podlagi knjigovodskih listin ugotovimo, na katero dejavnost in/oz. občino spadajo.

Veliko poslovnih dogodkov je take narave, da jih ni mogoče sproti ali vsakega posebej razporejati in knjižiti na posamezno občino oz. dejavnost. Vsi stroški, odhodki oz. prihodki (posredni stroški oz. prihodki), ki se jih ne more evidentirati neposredno iz knjigovodskih listin na temeljna stroškovna mesta, se med letom knjižijo na skupna stroškovna mesta. V drugi fazi (konec leta) pa se, na podlagi sprejetih sodil, prenašajo na temeljna stroškovna mesta.

Podjetje lahko za namene natančnejšega spremljanja vsako temeljno oz. skupno stroškovno mesto razdeli na več podrejenih stroškovnih mest.

Sodila za delitev skupnih stroškov, odhodkov in prihodkov

- Sodilo za razporejanje splošnih stroškov ter tudi odhodkov in prihodkov na posamezne dejavnosti je:

delež proizvodjalnih stroškov posamezne dejavnosti

v vseh dejavnostih, ki jih izvaja podjetje.

- Sodilo za razporejanje splošnih stroškov, odhodkov in prihodkov, ki odpadejo na javno službo med posamezne občine, je:

delež proizvodjalnih stroškov posamezne občine

v skupnih proizvodjalnih stroških javne gospodarske službe vseh.

Za izračun obeh sodil se uporabljajo podatki tekočega leta. Pri izračunu proizvodjalnih stroškov lahko podjetje izloči večje storitve, ki jih le posreduje.

V skladu z navedenimi sodili smo za obravnavano leto izračunali naslednja sodila:

Naziv sodila	Osnovna dejavnost	Dopolnilne dejavnosti	Občina				
			Kočevje	Loški Potok	Ribnica	Kostel	Sodražica
Splošno sodilo	59,59	40,41	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX	XXXX
Sodilo občin	XXXXX	XXXXX	57,07	6,68	25,49	4,71	6,05

8 PREDLOG SKLEPA

Uprava podjetja predlaga, da skupščina sprejme naslednji sklep:

Na podlagi 17. člena Družbene pogodbe, sprejema skupščina družbe naslednji

S K L E P

1. Sprejme se Letno poročilo podjetja Hydrovod d.o.o., družbe za komunalno dejavnost, za leto 2019 v predloženem besedilu.
2. Bilančni dobiček iz poslovnega leta 2019 v višini 12.405,88 € se razporedi v druge rezerve iz dobička.
3. Direktorju podjetja se podeli razrešnica za leto 2019.

Predsednik skupščine podjetja Hydrovod d.o.o.

Kočevje, dne _____

Številka: _____

9 SEZNAM TABEL, GRAFIKONOV, PRILOG

Seznam grafikonov:

Graf 1: Struktura prihodkov po vrstah	78
Graf 2: Odhodki po dejavnostih in letih	79
Graf 3: Stroški električne energije	80
Graf 4: Stroški električne energije	80
Graf 5: Delež električne energije v prihodkih od vodarine	81
Graf 6: Najemnina po letih	82
Graf 7: Najemnina po letih in občinah	82
Graf 8: Delež najemnine v prihodkih od omrežnine	83
Graf 9: Opravljene nadure in primerjava s predhodnim letom	84
Graf 10: Struktura bolezni	85
Graf 11: Prodaja vode po letih	87
Graf 12: Prodaja pitne vode po mesecih	87
Graf 13: Prodaja pitne vode po občinah in dejavnostih	88
Graf 14: Prodaja pitne vode po občinah	88
Graf 15: Prodaja pitne vode po vodovodnih sistemih	89
Graf 16: Odjemna mesta po občinah	90
Graf 17: Odjemna mesta po vodovodnih sistemih	91
Graf 18: Odjemna mesta število po letih	91
Graf 19: Okvare na vodovodnih sistemih – po občinah	92
Graf 20: Primerjava cen vode s sosednjimi občinami (1. 1. 2019)	95
Graf 21: Število zaposlenih glede na skupno delovno dobo	99

Seznam tabel:

Tabela 1: Prihodki in stroški najema nekaterih manjših vodovodnih sistemov	23
Tabela 2: Poslovanje vodovodnega sistema Smuka – Stari Log	23
Tabela 3: Prikaz opravljenih del iz naslova vzdrževanje hišnih priključkov	49
Tabela 4: Finančni rezultat po dejavnostih	77
Tabela 5: Osnovna dejavnost – PI po občinah	77
Tabela 6: Kazalniki	86
Tabela 7: Največji porabniki vode	89
Tabela 8: Poraba pitne vode v m ³ glede na dimenzijo vodomera	90
Tabela 9: Število okvar na vodovodnem omrežju	92
Tabela 10: Cene oskrbe s pitno vodo	93
Tabela 11: Primerjava cen vode (1. 1. 2019)	94
Tabela 12: Izvajanje javne službe – parametri po vodovodnih sistemih	95

Seznam prilog

Tabela 1: Prodaja vode v primerjavi s predhodnim letom	117
Tabela 2: Prihodki in primerjava s predhodnim letom	118
Tabela 3: Odhodki in primerjava s predhodnim letom	119
Tabela 4: Osnovna sredstva v lasti podjetja - stanje na dan 31. 12. 2019	120
Tabela 5: Investiranje v infrastrukturo v letu 2019	121

Tabela 1: Prodaja vode v primerjavi s predhodnim letom

OBČINA	I-XII 2019					I-XII 2018					Plan 2019	Indeks			
	drugi porabniki		gospodinjstva		skupaj	drugi porabniki		gospodinjstva		skupaj		skupaj	skupaj	drugi	gospodinjstva
	m ³	delež	m ³	delež		m ³	delež	m ³	delež						
KOČEVJE	327.740	32,6	676.072	67,4	1.003.812	331.151	32,8	679.278	67,2	1.010.429	1.044.619	99,35	96,09	98,97	99,53
KOSTEL	7.396	23,9	23.542	76,1	30.938	6.108	19,0	26.051	81,0	32.159	30.934	96,20	100,01	121,09	90,37
SODRAŽICA	15.462	21,5	56.555	78,5	72.017	14.204	20,3	55.759	79,7	69.963	79.079	102,94	91,07	108,85	101,43
RIBNICA	116.519	25,2	345.954	74,8	462.473	121.238	26,1	343.491	73,9	464.729	453.918	99,51	101,88	96,11	100,72
LOŠKI POTOK	13.572	20,0	54.386	80,0	67.958	13.836	20,0	55.277	80,0	69.113	66.055	98,33	102,88	98,09	98,39
SKUPAJ	480.688	29,4	1.156.510	70,6	1.637.197	486.537	29,6	1.159.856	70,4	1.646.393	1.674.605	99,44	97,77	98,80	99,71

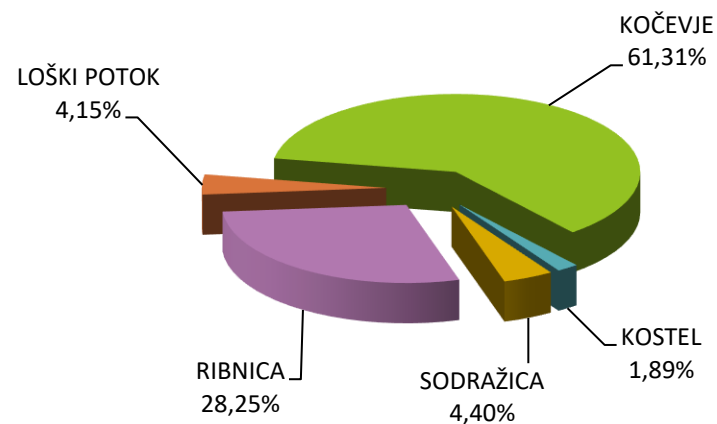
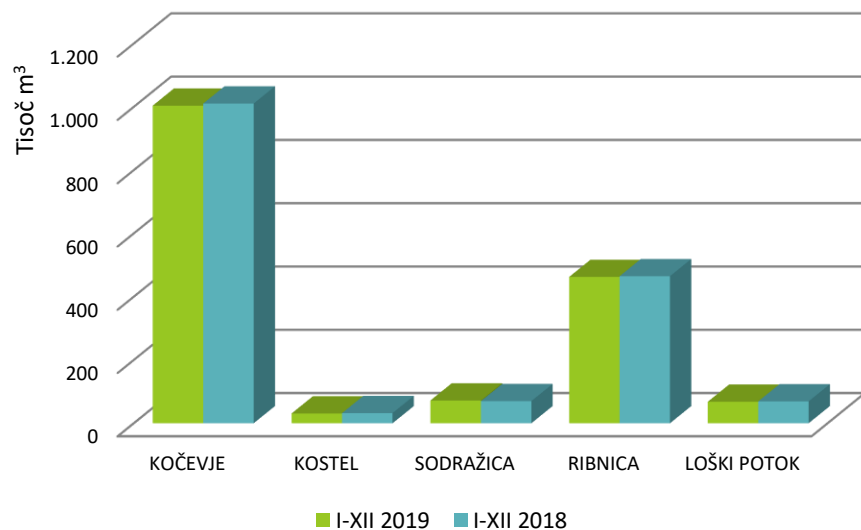

Tabela 2: Prihodki in primerjava s predhodnim letom

VRSTA PRIHODKA		PRIHODKI						INDEKS			DELEŽ			
		I-XII 2019			I-XII 2018			PLAN	I-XII 2019 /	I-XII 2019 /	2019	2018	PLAN	
		OSNOVNA DEJAVNOST	OSTALE DEJAVNOSTI	SKUPAJ	OSNOVNA DEJAVNOST	OSTALE DEJAVNOSTI	SKUPAJ	2019	I-XII 2018	PLAN				
POSLOVNI PRIHODKI	KOČEVJE	VODARINA	672.920,46	/	672.920,46	689.695,29	/	689.695,29	699.771,94	97,57	96,16	19,96	22,07	24,10
		OMREŽNINA	663.245,55	/	663.245,55	652.778,79	/	652.778,79	651.938,29	101,60	101,73	19,67	20,89	22,45
		SKUPAJ	1.336.166,01	0,00	1.336.166,01	1.342.474,08	0,00	1.342.474,08	1.351.710,23	99,53	98,85	39,63	42,96	46,55
	RIBNICA	VODARINA	305.328,55	/	305.328,55	312.197,81	/	312.197,81	299.722,01	97,80	101,87	9,06	9,99	10,32
		OMREŽNINA	289.071,03	/	289.071,03	292.521,55	/	292.521,55	292.219,35	98,82	98,92	8,57	9,36	10,06
		SKUPAJ	594.399,58	0,00	594.399,58	604.719,36	0,00	604.719,36	591.941,36	98,29	100,42	17,63	19,35	20,39
	LOŠKI POTOK	VODARINA	83.361,94	/	83.361,94	84.779,94	/	84.779,94	81.029,94	98,33	102,88	2,47	2,71	2,79
		OMREŽNINA	76.164,86	/	76.164,86	76.256,92	/	76.256,92	76.041,16	99,88	100,16	2,26	2,44	2,62
		SKUPAJ	159.526,80	0,00	159.526,80	161.036,86	0,00	161.036,86	157.071,10	99,06	101,56	4,73	5,15	5,41
	SODRAŽICA	VODARINA	62.469,26	/	62.469,26	60.664,83	/	60.664,83	68.569,47	102,97	91,10	1,85	1,94	2,36
		OMREŽNINA	61.920,90	/	61.920,90	60.602,41	/	60.602,41	62.654,06	102,18	98,83	1,84	1,94	2,16
		SKUPAJ	124.390,16	0,00	124.390,16	121.267,24	0,00	121.267,24	131.223,53	102,58	94,79	3,69	3,88	4,52
	KOSTEL	VODARINA	49.572,06	/	49.572,06	51.522,74	/	51.522,74	49.576,91	96,21	99,99	1,47	1,65	1,71
		OMREŽNINA	45.839,56	/	45.839,56	45.651,70	/	45.651,70	45.829,82	100,41	100,02	1,36	1,46	1,58
		SKUPAJ	95.411,62	0,00	95.411,62	97.174,44	0,00	97.174,44	95.406,73	98,19	100,01	2,83	3,11	3,29
PRIHODKI OD STORITEV		/	1.050.318,60	1.050.318,60	0,00	784.598,48	784.598,48	553.205,20	133,87	189,86	31,15	25,11	19,05	
DRUGI POSLOVNI PRIHODKI		13,41	281,09	294,50	1.296,14	671,07	1.967,21	9.000,00	14,97	3,27	0,01	0,06	0,31	
SKUPAJ POSLOVNI PRIHODKI		2.309.907,58	1.050.599,69	3.360.507,27	2.327.968,12	785.269,55	3.113.237,67	2.889.558,15	107,94	116,30	99,67	99,62	99,52	
FINANČNI PRIHODKI		726,63	492,72	1.219,35	490,24	55,45	545,69	5.000,00	223,45	24,39	0,04	0,02	0,17	
DRUGI PRIHODKI		6.062,01	3.678,37	9.740,38	8.130,42	3.222,53	11.352,95	9.000,00	85,80	108,23	0,29	0,36	0,31	
SKUPAJ PRIHODKI		2.316.696,22	1.054.770,78	3.371.467,00	2.336.588,78	788.547,53	3.125.136,31	2.903.558,15	107,88	116,12	100,00	100,00	100,00	
DELEŽ		68,71	31,29	100,00	74,77	25,23	100,00	/	/	/	/	/	/	

Tabela 3: Odhodki in primerjava s predhodnim letom

VRSTA STROŠKA / ODHODKA	ODHODKI						Plan	INDEKS		DELEŽ		
	I-XII 2019			I-XIII 2018				I-XII 2019/ I-XIII 2018	I-XII 2019/ PLAN	2019	2018	PLAN
	OSNOVNA DEJAVNOST	OSTALE DEJAVNOSTI	SKUPAJ	OSNOVNA DEJAVNOST	OSTALE DEJAVNOSTI	SKUPAJ						
STROŠKI MATERIALA	516.766,21	376.226,77	892.992,98	486.978,70	308.619,34	795.598,04	653.056,19	112,24	136,74	26,60	25,50	22,58
- stroški materiala	331.266,48	360.204,48	691.470,96	347.029,52	294.412,42	641.441,94	459.858,02	107,80	150,37	20,60	20,56	15,90
- stroški energije	185.499,74	16.022,28	201.522,02	139.949,18	14.206,92	154.156,10	193.198,17	130,73	104,31	6,00	4,94	6,68
STROŠKI STORITEV	805.291,36	327.750,55	1.133.041,91	839.462,37	235.385,34	1.074.847,71	905.360,62	105,41	125,15	33,75	34,45	31,30
- transportne storitve	65.134,91	6.462,28	71.597,19	66.290,58	6.545,68	72.836,26	78.000,00	98,30	91,79	2,13	2,33	2,70
- storitve v zvezi z vzdrževanjem OS	175.302,19	11.940,04	187.242,23	215.973,81	12.825,18	228.798,99	175.000,00	81,84	107,00	5,58	7,33	6,05
- najemnine	450.343,55	879,11	451.222,66	454.056,91	753,11	454.810,02	456.815,08	99,21	98,78	13,44	14,58	15,79
- nadomestila zaposlencem	446,80	302,96	749,76	2.160,43	1.118,56	3.278,99	3.500,00	22,87	21,42	0,02	0,11	0,12
- intelektualne in osebne storitve	55.507,87	10.327,24	65.835,11	49.137,72	7.681,33	56.819,05	60.000,00	115,87	109,73	1,96	1,82	2,07
- reklama in reprezentanca	0,00	14.178,56	14.178,56	0,00	8.481,81	8.481,81	9.000,00	167,16	157,54	0,42	0,27	0,31
- ostale storitve	58.556,05	283.660,35	342.216,40	51.842,92	197.979,67	249.822,59	123.045,54	136,98	278,12	10,19	8,01	4,25
STROŠKI AMORTIZACIJE	54.817,60	28.661,57	83.479,17	57.792,09	23.056,91	80.849,00	87.220,44	103,25	95,71	2,49	2,59	3,02
DOLGOROČNE REZERVACIJE	2.069,74	1.403,46	3.473,20	2.182,12	1.129,78	3.311,90	0,00	104,87	/	0,10	0,11	0,00
STROŠKI OBRESTI	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	/	/	0,00	0,00	0,00
STROŠKI DELA	829.041,64	214.755,38	1.043.797,02	829.693,90	146.733,32	976.427,22	1.063.779,67	106,90	98,12	31,09	31,30	36,78
- plače, regres, povračila zaposlenim	605.551,51	178.359,86	783.911,37	614.458,21	122.191,29	736.649,50	813.361,27	106,42	96,38	23,35	23,61	28,12
- nadomestila plač	116.159,14	0,00	116.159,14	111.518,10	0,00	111.518,10	121.400,59	104,16	95,68	3,46	3,57	4,20
- prispevki, druge dajatve, rezervacije	107.330,99	36.395,52	143.726,51	103.717,59	24.542,03	128.259,62	129.017,81	112,06	111,40	4,28	4,11	4,46
DRUGI STROŠKI IN ODHODKI	185.279,42	15.255,49	200.534,91	180.556,73	8.060,99	188.617,72	182.744,79	106,32	109,73	5,97	6,05	6,32
- vodna povračila	154.231,56	0,00	154.231,56	147.166,92	0,00	147.166,92	151.744,79	104,80	101,64	4,59	4,72	5,25
- drugo	31.047,86	15.255,49	46.303,35	33.389,81	8.060,99	41.450,80	31.000,00	111,71	149,37	1,38	1,33	1,07
SKUPAJ STROŠKI IN ODHODKI	2.393.265,99	964.053,20	3.357.319,19	2.396.665,89	722.985,70	3.119.651,59	2.892.161,71	107,62	116,08	100,00	100,00	100,00

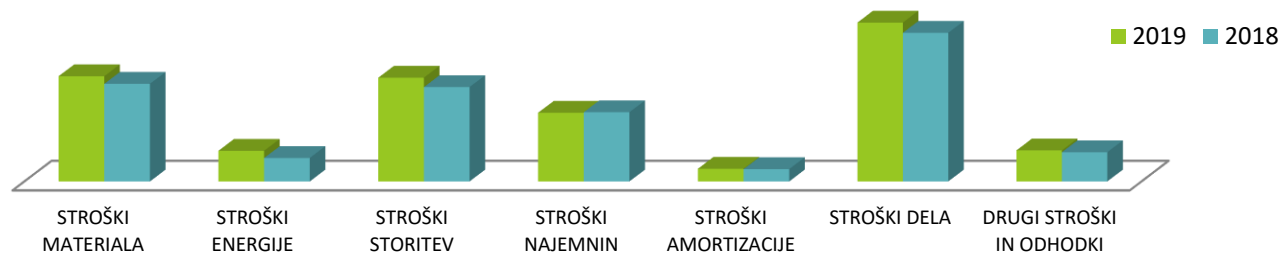

Tabela 4: Osnovna sredstva v lasti podjetja - stanje na dan 31. 12. 2019

Vrsta osnovnega sredstva	2019				2018				Indeks
	Nabavna vrednost	Popravek	Neodpisana vrednost	% odpisanosti	Nabavna vrednost	Popravek	Neodpisana vrednost	% odpisanosti	2019/2018
I. Neopredmetena dolg. sredstva	28.097,68	27.988,93	108,75	99,61	32.441,22	31.514,70	926,52	97,14	11,74
1. Računalniški programi, digitalni kataster..	28.097,68	27.988,93	108,75	99,61	32.441,22	31.514,70	926,52	97,14	11,74
II. Opredmetena osnovna sredstva	1.953.359,91	1.115.268,80	838.091,11	57,09	1.905.664,35	1.053.721,18	851.943,17	55,29	98,37
1. Zemljišča	55.015,03	0,00	55.015,03	0,00	55.015,03	0,00	55.015,03	0,00	100,00
2. Gradbeni objekti	657.951,28	113.166,13	544.785,15	17,20	654.414,77	101.677,15	552.737,62	15,54	98,56
3. Oprema za opravljanje dejavnosti	873.185,51	696.226,70	176.958,81	79,73	825.121,28	646.706,89	178.414,39	78,38	99,18
4. Elekt. in računalniška oprema	48.974,16	27.146,99	21.827,17	55,43	53.110,25	32.488,91	20.621,34	61,17	105,85
5. Pisarniško pohištvo	44.258,36	44.042,47	215,89	99,51	44.258,36	43.974,30	284,06	99,36	76,00
6. Oprema za servisiranje in vzdrževanje	88.155,07	75.797,54	12.357,53	85,98	82.066,61	70.361,45	11.705,16	85,74	105,57
7. Merilne in kontrolne naprave	166.597,60	143.811,16	22.786,44	86,32	163.441,00	135.658,69	27.782,31	83,00	82,02
8. Druga oprema	19.222,90	15.077,81	4.145,09	78,44	28.237,05	22.853,79	5.383,26	80,94	77,00
SKUPAJ	1.981.457,59	1.143.257,73	838.199,86	57,70	1.938.105,57	1.085.235,88	852.869,69	55,99	98,28

Osnovna sredstva podjetja glede na odpisanost

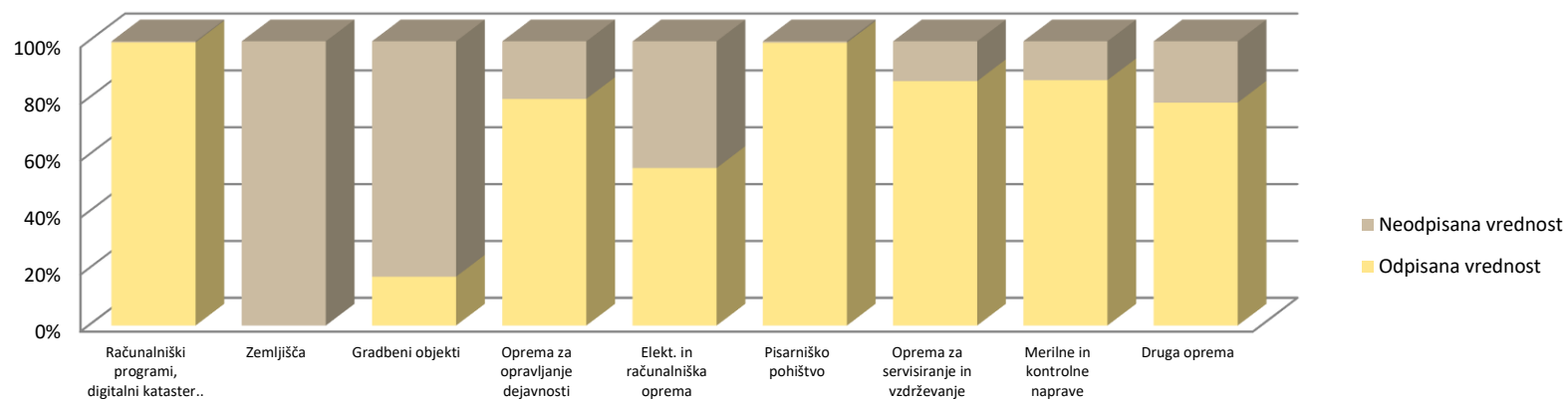

Tabela 5: Investiranje v infrastrukturo v letu 2019

Zap. št.	Naziv investicije	Investirano* v letu 2019
1.	Podaljšek sekundarnega voda Gorenje	5.013,80
2.	Obnova vodovoda Roška cesta - Griček	256.511,14
3.	Obnova cevododa Cvišlerji	9.963,64
4.	Obnova vodovoda ob izgradnji krožišča	11.434,99
5.	Obnova vodovoda ob izgradnji kolesarske steze	27.879,78
6.	Podizvajalska dela - Suhokranjski vodovod	43.312,54
7.	Podaljšek sekundarnega voda Koblarji	4.138,79
8.	Izgradnja dvojnega cevododa Polom	21.097,29
9.	Komunalno opremljanje Podgorska ulica	8.061,99
10.	Podizvajalska dela - SORIKO	255.618,80
SKUPAJ KOČEVJE		643.032,76
1.	Zamenjava hidranta Hrastje	1.109,51
2.	Obnova vodovoda na Griču	19.365,48
3.	Podaljšek vodovoda Ortnek	7.392,79
4.	Obnova vodovoda Gornje Lepovče	36.741,52
5.	Obnova vodovoda Goriča vas - Otavice	63.622,23
SKUPAJ RIBNICA		128.231,53
1.	Izgradnja sekundarnega voda Vinice	3.250,34
2.	Zamenjava hidranta Sodražica	875,14
3.	Prevezava starega in novega voda v Vinicah	8.508,15
SKUPAJ SODRAŽICA		12.633,63
1.	Obnova vodovoda do naselja Padovo	55.559,78
SKUPAJ KOSTEL		55.559,78
SKUPAJ INVESTIRANO V LETU 2019		839.457,70

* tabela vsebuje podatke o investicijah, ki jih je izvajalo podjetje Hydrovod d.o.o.